

Ādažu vidusskolai – 40

Ādažu pamatskolai -100

Ādažu pagastskolai - 155

III Ādažu pagastskolai - 155

Par skolām, skolotājiem un skolēniem laika ritumā
(1870. – 1918.)

Ādažu vidusskolas muzejs
2025

Par skolām, skolotājiem un skolēniem laika ritumā...

1. Izglītība līdz 1918. gadam
2. 1905. gada notikumi -
3. Skolu pārziņi un skolotāji

Draudzes skolas pārziņis –Voldemārs Sams (dr.sk. 1892- 1905/06.) +

Skolotāji - Marija Sama (dr.sk. 1892. -1905.)

- Jēkabs Skudra (dr.sk.1903. -1905.)

Draudzes skolas pārziņis – Ansis Bāliņš (dr.sk. 1906./1907 – 1916 sept./1919?)

Skolotāji - Pēteris Ozoliņš (dr.sk. no 1907) Valkas sk.s

- Ansis Kurmis (dr.sk. 1909.-1910.) Balt sk.s. Austrums

- Jānis Nusbaums (dr.sk. 1911-1912) Balt sk.sem.

-Pauls -Brencis (dr.sk 1912. – 1914.) Valkas sk.s LBC

-Eduards Ramats – Lejgalietis (dr.sk. ap 1907.+) Valkas sk.s. LBC, TZO

- Miķelis Robežnieks (pagast.sk. 1880.- 1881.) Valkas sk.s. TZO

Pagastskolas pārziņis – Kārlis Cimže (pagast. sk. 1893. – 1905.) Balt sk.s. 1905.

Skolotāji - Kundziņš Pēteris (pagast.sk. 1905./1906.)

Pagastskolas pārziņis – Roberts Everts (pagast. sk. 1906. – 1915.)

Skolotāji - Brenners Voldemārs (pagast. skolās no 1909.)

4. Skolēni/audzēkņi

Akadēmiskie mācībspēki un ne tikai

AMANDA CIELĒNA (22.11.1863. - 10.08.1936.) – politikas aktiviste

AUGUSTS VĀRTIŅŠ (VĀRNA–VĀRTIŅŠ), (12.10.1865. –08.09.1908.) tulkotājs, aktieris

ANDREJS JĀNIS TEIKMANIS (22.09.1877. 25.06.1956.) JLA prorektors, **doktors**, TZO, **LCM**

MĀRTIŅŠ PRĪMANIS (24.01.1878. - 11.12.1950.DE) LU rektors, ķīmijas **profesors**, TZO

MĀRTIŅŠ EICHE (EIHE) (27.01.1880. -12.03.1952.) autors, **skolotājs** un mācītājs, TZO

MIĶELIS TOMASS GROTIŅŠ (03.10.1883.- 11.08.1950.) – **jūrskolotājs**, TZO

AUGUSTS KURAUŠ (17.12.1887.—20.01.1963.DE) – bankas valdes loceklis, LBC

JĀNIS FRĪDRIHS MARKITANTS (1888.06.05. – 1972.27.01.KAN) konservu rūpnieks x1

DAGMĀRA TALCE – NIEDRA (04.03.1892. - 28.10.1959.ASV) — agronomijas doktore x 1

JĒKABS PRĪMANIS (12.03.1892. -22.11.1971.ASV)- LU profesors, anatomikums, LBC

JĀNIS ERNESTS PUTNIŅŠ (28.10. 1896.- 04.11. 1935.) kara lidotājs, LBC, TZO

ARTŪRS EMSIŅŠ (1906.05.05- 1984. 18.05.ASV) tālbraucējs kapteinis

MĀRTIŅŠ SAMS (24.08. 1892 . - 22.11.1941.) etnofotogrāfs

AUGUSTS LUDVIGS OTOMĀRS DRĒZIŅŠ (17.06.1899. –31.12.1983.) skolotājs, fotogrāfs

VILIS VILHELMS JĀNIS EIHE (29.06. 1903 .- 31.08.1991.) meža zinātņu docents, LCM

BRUNO FRĪDRIHS JIRGENSOSNS (16.05.1904. - 08.10.1982.) profesors, ķīmijas zinātņu doktors

ARNOLDS JIRGENSONS (02.12.1906. - 20.08.2004.) ķīmijas profesors

ATIS GRANTSKALNS (26.12. 1907. –14.01.1966.) – mirtiesnesis, LCM

5. Lāčplēša ordeņa kavalieri, Latvijas brīvības cīņu dalībnieki (LBC)

Krauklītis Jēkabs (LKOK Nr. 3/123 – 1920.)

Puriņš Jānis (LKOK Nr. 3/320 – 1920.)

Riņķis Alfrēds (LKOK Nr. 3/589- 1921.)

Robežnieks Vilis (LKOK Nr. 3/574-1921.)

Hāns Ernests Ernsts (LKOK Nr. 3/735 – 1921.)

Lapiņš Miķelis (LKOK Nr. 3/752- 1921.)

Delvigs Artūrs (LKOK Nr. 3/891 – 1921.)

Niedra – Niedre Jānis (LKOK Nr. 3/971- 1921.)

Zandbergs Pēteris Frīdrihs (LKOK Nr. 3/1090- 1921.)

Pētersons Miķelis Voldemārs (LKOK Nr. 3/1106 – 1921.)

Šmids Dāvids (LKOK Nr. 3/1307-1922.)

Dzenis Jēkabs (LKOK Nr.3/1488 -1922.)

Tāle (Fāls/Fals) Indriķis (LKOK Nr. 3/1531 – 1922.)

Lapiņš Andrejs (LKOK Nr. 3/1588- 1925.)

Apsītis Rūdolfs (LKOK Nr. 3/1677- 1924.)

Ādažu draudzes un pagastskolas

- Ādažos — skolmeistera nav un neesot arī cerība to salīgt, līdz nebūšot uzcelta skolas māja un vispāri nokārtota skolmeistera atalgošana. Skolu pagājušā rudenī sākuši celt un viņai būšot istaba ar diviem kam bariem, bet līdz šim esot uzcēluši tikai līdz vērbaļķu uzlikšanai. Arī citu ēku nekādu skolai nav. **1684. un 1731. g.** revīzijas protokolos pie minēts, ka skolai ir arī dažas pūrvietas zemes, bet šī zeme ir kaila smilts un tur nekas gan neaugšot (1731. g. te tomēr bija skolmeisterris Jānis Poršins). **1922.03.01 Izglītības Ministrijas Mēnešraksts**
 - Ādažos pirmā skola atvērta **1755.** Pirms 1. pasaules katra **Ādažu pagastā** bija 4 pagastskolas un viena draudzes skola. **Latvijas pagasti (2001)**
 - Adaschu draudzē pastahlveja gan weena skola, kuru apmeklēja nedaudsi latvieši. 1805. un 1870. gadi modina idejas un zentēnus latvju apši ņā. Rodas scho Ideju eemeesotāji no tautas... **1925.10.27 Balss**
 - Ādažu draudzes skola minēta arī **1839. gadā**, kad tajā mācījušies 5 zēni, **1845. --- zēni. 1872. gadā** uzcelta jauna mācību ēka TREJU GADSIMTU LOKĀ. **1984.04.19 Darba Balss (Rīgas rajons)**
 - «Pahr laukskolu buhschanu Widzemē **1882./83. gadā.** Visvairāk sūdzību par vāju mahjn mahziba bij kopta: Jaunpilē, Ahdaschôs...**Ahdaschôs**, Sahnkaulā, Krimuldā, Lehdurgā, «Turaidā, Leckwahrs, Leel-Jumprawas muischā, Suntafchôs, Alaschu un Wangaschu muischās wareja ar mahju mahzibu buht ar meeru.»
/Par laukskolu būšanu Vidzemē 1882./83. gadā. Visvairāk par vāju mājmācībā bij kopta : Jaunpilē, Ādažos... Ādažos, Krimuldā, Lēdurgā, Allažu un Vangažu muižās varēja ar māju mācību būt ar mieru / **Par laukskolu buhschanu Widzeme 1879/80. gada.** Rīgas aprinkis **1882.03.11 Baltijas Vēstnesis**
 - «Dr. **Ferdinands Walters** Vidzemes tautskolotāju semināra nodibinātājs. Valters bija pa preckschu **Ahdaschôs** par mahzilaju. Jau tur winsch peedšihmoja, zik mas tautas isglihtibā bija sasnecdsams, tapehz ka **1829. gadā** kļuva par **Ādažu draudzes novada** (Neuermühlen) luterāņu mācītāju. **Pirmee tautas izglihtības weicinataji Widzemē. 1909.03.28 Dzimtenes Vēstnesis**
- /Dr. Ferdinands Walters* Vidzemes tautskolotāju semināra dibinātājs. Valters bija pa priekšu Ādažos par mācītāju. Jau tur viņš piedzīvoja, cik maz tautas izglītībā bija sasniedzams, tāpēc ka 1829. gadā kļuva par Ādažu draudzes (Neuermuhlen) luterāņu mācītāju./
- **1884./1885.** mācību gadā Ādažu Gaujas muižā pie skolotāja **D. Grīnmaņa** mācījās 33 zēni un 32 meitenes. Remberģes skolā pie skolotāja J. Kalniņa — 21 zēns un 18 meitenes. Līdz ar imperatora Aleksandra III kāpšanu tronī 1881. gadā Krievijas iekšpolitikā sākās nopietna cīņa par citu impērijas tautu pārkrievošanu. Latviešu skolās bija obligāta prasība visus mācību priekšmetus, izņemot latviešu valodu un ticības mācību, mācīt krievu valodā.
 - **1906. gadā Ādažu pagastā bija sešas pagasta skolas**, “visās sešās ievēlēti jauni skolotāji, un šie cilvēki gruzdēt gruzdēja no gribas strādāt un dot savai tautai jaunu, ideālu kalumu.” pēc E.Pētersones

1.att. Ilustrēts žurnāls Nr.6 (01.06.1926.)

***Karls Ferdinands Maksimiliāns Antons Valters** (vācu: *Carl Ferdinand Maximilian Anton Walter*, 1801—1869) bija Vidzemes guberņas vācbaltiešu luterāņu mācītājs un Vidzemes (Cimzes) skolotāju semināra dibinātājs (1839) . Vidzemes ģenerālsuperintendants (1855—1838).

https://lv.wikipedia.org/wiki/Ferdinands_Valters

ĀvskM 2025

„Balt. W. 44. nūmurā mēs lasām, kā tautu dziesmās parādies tautas rakters, sacisim: pastāvīga gara daba. Vai mēdīpos vien, vai vārdos, vai abos? Labi, labi! Tad jau nu Latviešu rakters īpaši parādīsies B. K. k. Latviešu tautas himnē, ko Austrā uzietam. Bet ko tur dzirdam? Vāciešu mēdīpu: „Ak, kaut būtu putnīš!“ (Wenn ich ein Vöglein wär!) — Ciep jau gan! bet vai tie ir Latvieši? B. K. k., kā redzam, mīlo putnīku. Mēs ar; bet tikai tādas, kas savu pērkli tur cīnā un godā. Mēs pateicam par katru darbu un dāvanu, kas nāk no mīlestības... Mums vajag strādnieku, bet ne apsmējeju. Kas savu preci uz tirgu vezdams citus lamā, tam mēs ejam — garām!“
Burtņieku draudzes skolā, 6. decemberī 1874.
J. Kaktiņg, Burtņieku draudzes skolmeisters. Fr. Kugge, skolotājs. Milišos, K. Stakle, skolotājs. Matīšu dr. skolā. M. Kaktiņg, Pēterupes skolotājs. J. Stackel, pag. skolotājs Burtņiekos. J. Rudzīt, gruntnieks Burtņiekos. M. Ūdris, Lugažu dr. sk., A. Tēraud, pagasta skol. sem. direktors. H. Zīle, Valkas dr. skolā. J. Nurmik, skolotājs. Lugažu pilī. J. Spalviņ, Gaujenes dr. skolotājs. M. Libert, pil. sētas dr. skolotājs. Cēsis. A. Zeebode, Cēsu dr. skolotājs. J. Peleks, Ādažu dr. skolotājs. J. Vilip, iekš Drabužiem. J. Junge, pagasta sk. Āraižu draudzē. J. Meesiņ, Siguldas valsts skolotājs.

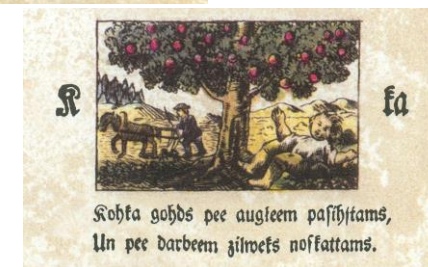
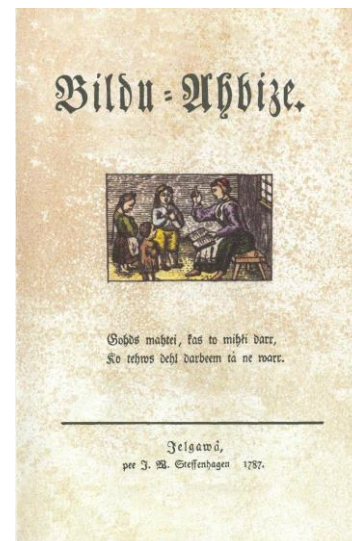
Ādažu p

Skolotāji līdz 1918. gadam

- **1879.01.06 Balss**
— Skolēni maksa par gadu 20 rub. skolas naudas. *Ahdaschos* dibinājees jauns jaukts dseedataju koris sein ***Ahdaschu* skolotāju Brocka un Lappiņa kk.** wadischanas. Seemas smehtkos schis koris pirmo reis *Ahdaschu*...
- ... **1883. sk. Broks** . Darbojas draudzes un skolas konvents.
- 1911. Rahmuļos par skolotāju eewehlets I. Streitals (**J.Skeitāls**) no Wez-Leebalgas, kuŗsch pehdejā gadā **strahdajis Ahdaschos** kà otrs skolotājs. Škr. pirms 3 gadeem beidšis pedagogiķikos kursu Zehšu pilsehtas školā. Alga 260 rbļ., augļu dahrss un semes gabaliņsch.
- **Mahcibas grahmatas.1904.02.27 Latviešu Avīžu Stāstu Nodaļa**
Lasāma grahmata školām. W. Pluttes-Olama un **A. Bahliņa** sastahdita. Pirmā daļa. Rigā. K. I. Sichmaņa apgahdibā. 1903. Makšā 30 kap. 100 lap. p. Lašamā grahmata sastahdita ar pedagogiķisku isweizibu.
- **Eekschseme.1912.10.08 Rīgas Avīze**
pabeigi, tad swehtdeen, 28. septemb. Vi- Msemes generalssuperintendenta kungs eeswehtija mineto neto luhgschanas namu un stolu. Pastarpam . dseedaja ***Ahdaschu* stolotaja Bahlina** lungu koris wairatbalsigas hseemas. B. Avo Ogres. Flintes la upischana. Muischas nomneebaim Mitelhofam 1. oltobra peewatarē, pahrnahlot

- **1908.10.11 Dzimtenes Vēstnesis**
No Ahdafcheem. 6. oktobri notika sche otra skolotajā Mehleschana ***Ahdaschu* pagasta skolai**. Bija personīgi eeraduschees 13 kandidāti un Mehl daschi peeteikuschees rakstiski. Eemehleja **Jahni Škreitaļu** no Wez-Peebalgas.
- **Latwija.1915.04.21 Jaunais Vārds**
tmn programā 18 dseesmas, starp tam misu mums draudsigno walstu himnas. DscedāS ***Ahdaschu* Jaunzeema** dseedataju koris **skol.** I.**Wehscha** madibā.

- 1., 2., 3.att. pirmā ilustrētā Bildu ābece 1787. (vecā Stendera)
<https://letonika.lv/literatura/Reader.aspx?r=222>

Skolotāji līdz 1918. gadam

- **1879.01.06 Balss**
Skolēni maksa par gadu 20 rub. skolas naudas. *Ahdaschos* dibinājees jauns jaukts dseedataju koris **Ahdaschu skolotāju Brocka un Lappiņa kng.** wadischanas. Seemas smehtkos schis koris pirmo reis *Ahdaschu*...
- > **1883. sk. Broks** . Darbojas draudzes un skolas konvents.
- **1899.09.13 Baznīca un Skola ("Latviešu Avīžu" pielikums)** arī 1901. pilnigakahs eekahrtošanas. Mahzibas waloda, sinams, buhs Kreewu waloda; bet te mahzihs ari Wahzu walodu bes kahdas ihpafchas atlihdsinafchanas. **Ahdaschu draudses** skol. tagad **mahza 3 skolotaji**; par pirmo skolotaju un skolas pahrsini ir draudses skolotajs **W. Samsa** kungs. Pehz Ahdaschu draudses skolas preekschsihmes tapfschot...

Ahdaschu draudses skola, Rīgas aprinkē, ar skolas waldes atļauju, jau panahluši šawaš mahzibas programmaš paplaščinafchanu un no 15. Augusta šch. g. fahkot, jau eefahla mahzit pehz šchihš jau-nafahš, pilnigafahš eekahrtošanas. Mahzibas waloda, sinams, buhs Kreewu waloda; bet te mah-zihš ari Wahzu walodu — bes fahdas ihpafchas atlihdsinafchanas. *Ahdaschu* draudses skolā tagad mahza 3 skolotaji; par pirmo skolotaju un skolas pahrsini ir draudses skolotajs W. Samsa kungs. — Pehz *Ahdaschu* draudses skolāš preekschsihmes tapfschot ari zitu augschminetu draudschu skolu mahzibas programmaš paplaščinatas. B.

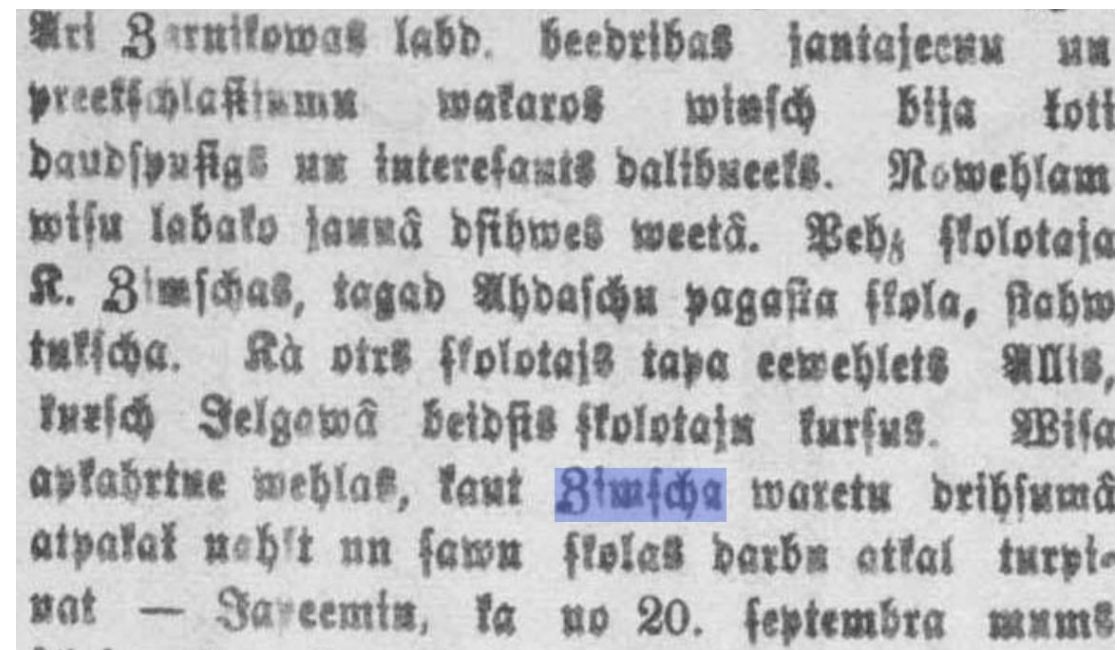
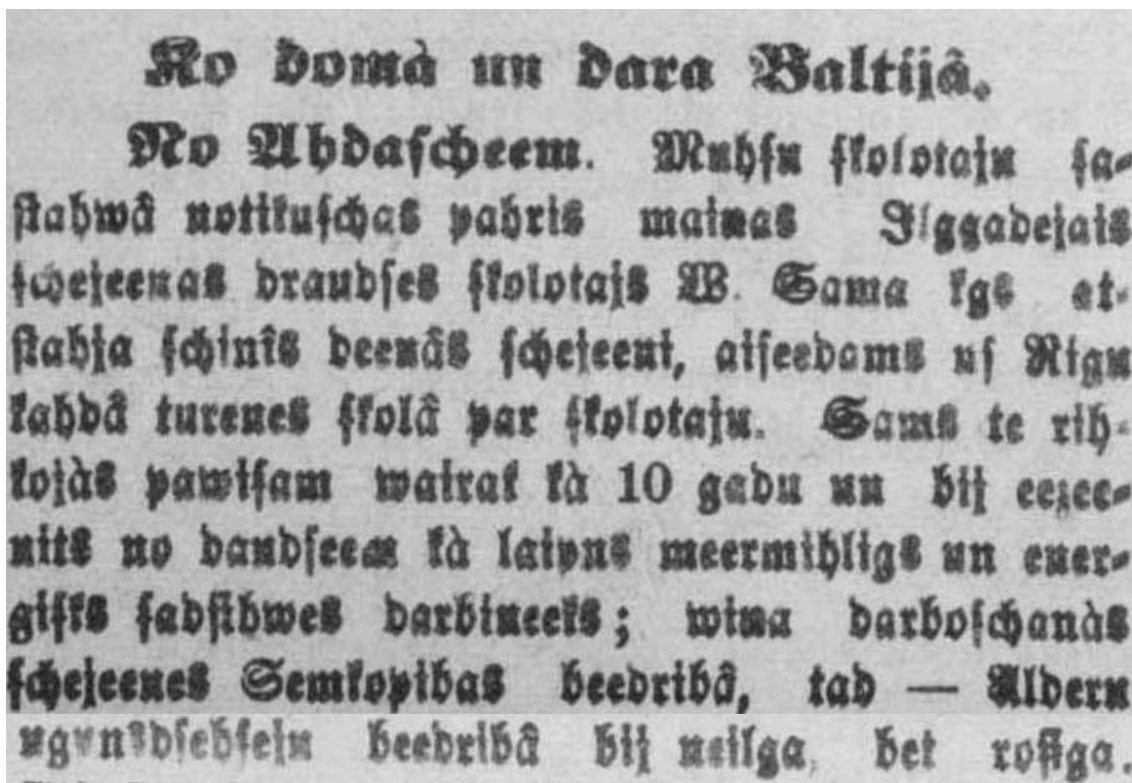
- ***Mahcibas grahmatas*. 1904.02.27 Latviešu Avīžu Stāstu Nodaļa**
programa. tatschu ta noderēs ari ikweenam zitam. 4. kurss no šchīs grahmatas atrodas patlaban darbā. Šehkla. Lasāma grahmata skolām. W. Pluttes-Olama un **A. Bahliņa** sastahdita. Pirmā daļa. Rīgā. K. I. Sichmaņa apgahdibā. 1903. Makšā 30 kap. 100 lap. p. Lašamā grahmata sastahdita ar pedagoģisku isweizibu.
- **1908.10.11 Dzimtenes Vēstnesis**
No Ahdafcheem. 6. oktobri notika sche otra skolotajā Mehleschana **Ahdaschu pagasta skolai**. Bija personīgi eeraduschees 13 kandidāti un Mehl daschi peeteikuschees rakstiski. Eemehleja **Jahni Škreitaju** no Wez-Peebalgas.
- **1911.** Rahmuļos par skolotāju eewehletS I. StreitalS (**J.Skeitāls**) no Wez-Leebalgas, kuŗsch pehdejā gadā strahdajis **AhdaschoS kā otrais** skolotājs. Škr. pirms 3 gadeem beidšis pedagogišikos kursus Zehšu pilsehtas skolā. Alga 260 rbļ., augļu dahrss un semes gabaliņsch.
- ***Eekschseme*. 1912.10.08 Rīgas Avīze**
pabeigi, tad swehtdeen, 28. septemb. Vi- Msemes generalssuperintendententa kungs eeswehtija mineto neto luhgschanas namu un stkolu. Pastarpam dseedaja **Ahdaschu stolotaja Bahlina lungu** koris wairatbalsigas hseesmas.
- ***Latwija*. 1915.04.21 Jaunais Vārds**
tmn programā 18 dseesmas, starp tam misu mums draudsigu walstu himnaS. DscedāS *Ahdaschu* Jaunzeema dseedataju koriS skol. I. Wehscha madibā.

1905. gada notikumi

1905. gada notikumi būtiski ietekmēja skolu dzīvi. Daudzi skolotāji aktīvi iesaistījās revolūcijas notikumos, kas vēlāk atsaucās gan uz cilvēku likteņiem, gan skolu darbību kopumā. Gandrīz visām skolām tika nomainīti skolu pārziņi. Tā Ādažu draudzes skolu pamet pārziņis **Voldemārs Sams** ar ģimeni un no atmaksas bēguļo pagastskolas pārziņis **Kārlis Cimže**. Kāds no skolotājiem ir izsūtīts, kāds arī nošauts. Par to vēsta tā laika periodika. Drīz skolās ienāk jauni pārziņi - **Roberts Everts** un **Ansis Bāliņš**.

Mūsu Laiki Nr. 179, (19.09. 1906.) raksta....

«No Ādažiem. Mūsu skolotāju sastāvā notikušas pāris maiņas. Ikgadējais šejienes draudzes skolotājs **W.Sama** kgs. atstāja šinīs dienās šejieni, aiziedams uz Rīgu kādā turienes skolā par skolotāju. **Sams** te rīkojās pavisam vairāk kā 10 gadu un bij iecienīts un daudziem kā laipns miermīlīgs enerģisks sadzīves darbinieks; viņa darbošanās šejienes Zenkopības biedrībā, - Alderu ugunsdzēsēju biedrībā bij neilga, bet rošīga. Arī Carnikavas labdarības Biedrības jautājumu un priekšlasījumu vakaros viņš bija ļoti daudzpusīgs un interesants dalībnieks. Novēlam visu labāko jaunā dzīves vietā. Pēc skolotāja **K.Cimžes**, tagad Ādažu pagasta skola stāv tukša. Kā otrs skolotājs tika ievēlēts **Allis**, kurš Jelgavā beidzis skolotāju kursus. Visā apkārtnē vēlas, kaut **Cimža** varētu drīzumā atpakaļ nākt un savu skolas darbu atkal turpināt.»

Rīgas apriņķa priekšnieka [Platona Žilinska] ziņojums Vidzemes guberņas žandarmērijas pārvaldes priekšniekam par stāvokli apriņķa lauku pagastos. 1905., 1906.gads.

Ādažu pagasts: Ādažu pagasta skola: Roberts Everts, Allis Jānis Jēkaba d. Garkalnes pagasta skola: Kalniņš Jānis Jāņa d. Bergu pagasta skola: Robežnieks Miķelis Kristapa d. Ādažu draudzes skola: Bāliņš Ansis.

...no darba ticis atlaists un vajāts skolotājs **Jēkabs Bēne**, kurš zaudējis skolotāja tiesības līdz pat 1912. gadam.

https://oldlvi.lv/lv/LVIZ_2017_files/1numurs/L_Lapa_Skolotaji_Vidzemes_LVIZ_2017_1.pdf

1905. gada notikumi

Baltija 1906.06.10 Liepājas Avīze

Pēc 1905. gada notikumiem Ādažu skolas skolotājs **Blumbergs** — nošauts. Školotājs **Dreimans** — sodīts ar miesas sodu. Skolotājs **Cimše** — aizbēdzis. Cimšes mantas sadedzinātas.

Ekschsemes ziņas. 1906.08.21 Mūsu Laiki

Cietušie skolotāji Rīgas apriņķī. **Nošauti:** Ādažu pagasta skolas palīgskolotājs **Blumberge**. **Pērti:** Ādažu pagasta skolas skolotājs **Dreimans** sodīts ar miesas sodu (17.01.1906.) . Daudzi arestēti un ilgāku laiku turēti cietumos.

Lokales 1909.01.29 Rigasche Rundschau

«Ādažu eksekūcijas pirmsrajona tiesa. Ādažu izpildkomitejā 1905. gada 4. decembrī tika ievēlēti 17 biedri. Izpildkomiteja darbu sāka 12. līdz 31. decembrim, kad kopiena atkal atgriezās juridiskajā administrācijas administrēšanā. Ādažu Izpildkomitejas prezidents – **skolotājs K. Cimže**, apsūdzētais Markitants un Amanda Cielēna ir bēgļi. 2 apsūdzētie tika attaisnoti un 2 zemnieki saņem sodu - 20 rubļu naudas sods vai notiesāts ar 5 dienu ieslodzījumu.

1907.07.10 Latvija (dienas avīze)Ādažu pagasta locekli skolotāju **Mārtiņu Zeltiņu**, 24 gadus vecu. Par dzīves vietu ierādīta Jēņisejas guberņā.

Исхотия шинис деенас Стрихверу па-
гаста Семити, 29 gadus wezu un **Ахдашчу**
pagasta skolotāju, 24 gadus wezo Селтину.

Latvija (dienas avīze) Nr.24 (30.01.1909.)

4.decembrī Rīcības komitejā bija ievēlēti Ādažu skolotāji – **Kārlis Cimže, Jānis Kalniņš, Eduards Blūmbergs un Jēkabs Bēne**, mazpilsone Amanda Cielēna un vietējie zemnieki Pēters Klepers,

Ахдашчу pagasta рihзiba : komitejas
leetu isteeaja Rugas apgabaltiesas I. kriminal-
nodala jawa 28. janwara sehde. Schini rihzibas
komiteja 1905. gada 4. dezembri bija eewehleti
Ахдашчу skolotaji **Karlis Gimfche**, Jahnis Kal-
niņch, Eduards Bluhmbergs un Jehfabs Behne,
mazpilsone Amanda Zeelen un weetejee semneeti
Peters Klepers, Augusts un Jahnis Dsolini, Mi-
kelis un Peters Purini, Mikelis Breje, Jahnis
Eglits, Peters Ahbols, Katrina Purin, Emilija
Luzau, Augusts Mikelsons, Peters Behrsnich,
Woldemars Markitants, Ernests Konrads un Mo-
sus Kobakows. Par komitejas preefichjedetaju
bijis **Gimfche** un par mefchu pahrsini Peters Pu-
rinich. Behdejais pehz wina eezelichanas amata,
eeradees pee Harnikawas muišchas mefchunga
Anora un pawehlejis apturet muišchas mefchu i-
zirfchanu. Rihzibas komiteja wadijuse wiias pa-
gasta darišanas no 12. lihdi 31. dez., tad atkal
nodewuie darišanas likumiao amata wiiru

Skolu pārziņi un skolotāji

Draudzes skolas pārziņis – Voldemārs Sama (dr.sk. 1892- 1905/06.) Cimzes sk.sem.

Sama Marija (dr.sk. 1892. -1906.) >

1899. gadā strādā vēl viens skolotājs

< Jēkabs Skudra (dr.sk.1903. -1905.) Valkas sk.s. Atzinības krusts

Draudzes skolas pārziņis – Ansis Bāliņš (dr.sk. 1906./1907 – 1916 sept.,1919?)

Eduards Ramats - Lejgalietis (dr.sk. ap 1907. – 1909.) Valkas/ Valm. sk.s. LBC, TZO >

< Pēteris Ozoliņš – (dr.sk. no 1907.) Valkas/Valm. sk.s.

Ansis Kurmis (dr.sk. 1909.-1910.) Balt sk.s. Austrums, CKM >

< Jānis Nusbaums (dr.sk. 1911-1912) Balt sk.sem.

Pauls Brencis (dr.sk 1912. – 1914.) Valkas sk.s LBC >

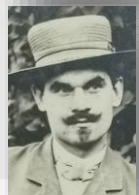

Miķelis Robežnieks (pagast.sk. 1880.- 1881.) Valkas sk.s. TZO >

< Pagastskolas pārziņis -Kārlis Cimže (pagast. sk. 1893. – 1905.) Balt sk.s. 1905.

Pēteris Kundziņš (pagast.sk. 1905./1906.) Valkas sk.s.>

< Pagastskolas pārziņis – Roberts Everts (pagastsk. 1906. – 1915.)

Voldemārs Brenners (no 1909) >

Ādažos vēl strādā – J.Vīlip (draudz.sk. 1874), Broks (1879, 1883) un Lapiņš (1879)
Jānis Kalniņš Jāņa d.(Garkalnes pamatsk. 1904/1905),
Dreimanis (pagast.sk. 1905)
Eduards Blūmbergs (pagast.sk. ~1905)
Jēkabs Bēne – Carnikavas sk. (~1905, atlaists no darba līdz 1912.)
Mārtiņš Zeltiņš (~1905)
Jānis Skeitāls (1908 -1911?)
Allis Jānis Jēkaba d. (Ādažu pag.sk. 1906, no 1908. Carnik.)
Ābols (Carnikavas sk.)

Valdemārs (Voldemārs) **Sams**, (09.05.1863.-14.03.1917.) skolotājs, sabiedriska darbinieks, mācību grāmatu autors. **V.Sams** 1884.gadā beidzis Cimzes skolotāju semināru Valkā, ir viens no ievērojamākajiem cimziešiem. 1933.02.01. Izglītības Ministrijas Mēnešraksts raksta «Valmieras pagasta Ausekļa (Edgara) I pak. pamatskolas **pārzinis** un ērgelnieks **V.Sams** bijis 2 gadus (no 1889—1891). Pagasta ļaudis viņu atceras nevien kā izglītotu un krietnu pedagogu, bet arī kā dziļi reliģiozu cilvēku, kas dedzīgi sludinājis dievvārdus un čakli mācījis dziesmas. **Sama** pašsacerētās ziemsvētku runas un dziesmas toreiz iespēstas un izdotas atsevišķā grāmatiņā. Skolas darbu veikt viņam palīdzējuši pirmajā gadā tēvs (**Augusts**) un otrā gadā sieva (**Milija (Marija) dz.Brikša**). Viņš licis pamatu arī skolas augļu dārzam, iestādīdams pirmos kokus. Viņa pēcnācēji amatā dārzu paplašinājuši. Nesaskaņu dēļ ar dažiem pagasta varas vīriem, **Sams** aizgājis uz labāku vietu.» **Ādažos Voldemārs Sams** strādājis no 1892. – 1906. No 1906. virsskolotājs Millera reālskolā Rīgā, no 1915.gada reālskolā Valkā. Aktīvi darbojies sabiedriskā dzīvē. Rakstījis Baltijas Vēstnesī, pseidonīms **Ezermalietis**.

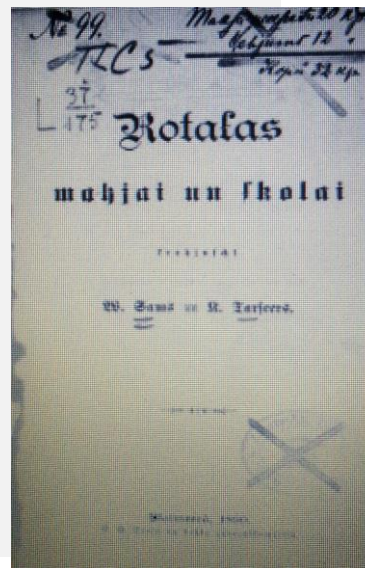
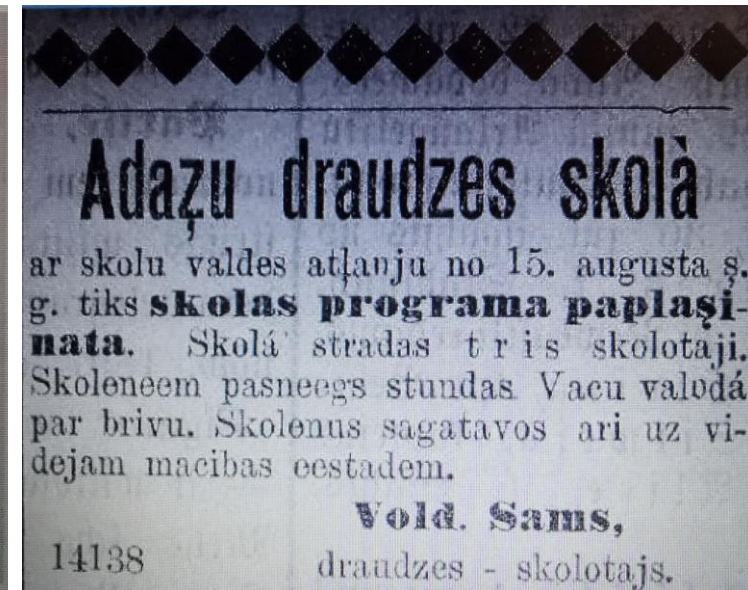
Pirmie spēļu un rotaļu popularizētāji Latvijā ir skolotāji **Voldemārs Sams** un **Kārlis Tarziers**. Viņi sastāda un Valmierā 1890. gadā pie grāmatizdevēja **Trey E. Gustav**, izdod grāmatiņu «**Rotaļas mājai un skolai**». **V.Sams** izdod arī grāmatu «**Vadonis vācu valodas mācībā**» (1899)(3.att.).

Bērni— **Melānija un Voldemārs**); **Mārtiņš Sams** (23.08. 1892.-22.11.1941.) dzimis **Ādažos**. Fotogrāfs, viens no latviešu etnogrāfiskās fotogrāfijas pamatlicējiem, ekspedīciju dalībnieks. Zvejniecības un jūrniecības rakstu autors, 1941. gada repesiju upuris. Dēls **Ludvigs** (1896-1942?) cara virsnieks. Ludiga dēls— **Viktors Sams** (08.05.1919.-1991.), 1952. beidzis Latvijas valsts konservatoriju. Vadīja Valsts filharmonijas dziesmu un deju ansambli, 1953-1964 vīru vokālā kvarteta vadītājs. 1965-1982 Konservatorijas pedagogs.

«... Skolotājs **Pēteris Skudra** 1903. gada pavasari beidzis Valmieras skolotāju semināru, viņš sākumā strādā pie tā laika pazīstama cimzieša **Sama** — **Ādažu draudzes skolā**... » . 2.att. Reklāma. 1899.08.06 **Baltijas Vēstnesis** 1953.04.30 *Latvju Vārds*; *periodika.lv* <http://biblioteka.valka.lv/lv/ss> , *Es viņu pazīstu* (1975), *Līdums* Nr 61 (15.03.1917.) <https://enciklopedija.lv/skirkliis/136290> <https://timenote.info/lv/Viktors-Sams>

konsultācijas ar Valkas bibliotēkas speciālisti – Janu Čākuri

ĀvskM 2023*

VALDEMĀRS SAMS
(09.05.1863.-14.03.1917.)

Ādažu draudzes skolas pārzinis (1892. – 1906.)

skolotājs, sabiedriska darbinieks, mācību grāmatu autors

Ādažu pagast/draudzes skolas

Marija Sams (1862.- 1930. febr.) skolotāja un privātskolas vadītāja, tautskolotāja cimzieša **Voldemāra Sama** (09.05.1863.-14.03.1917.) dzīvesbiedre, dzimusi valmieriete. Savas darbības sākumā strādājusi vairākās Vidzemes skolās. Pēc 1905. gada notikumiem atstāja darbu **Ādažu draudzes skolā**, kur strādāja no 1893. gada, un kopā ar ģimeni 1906. gadā pārcēlās uz Rīgu.

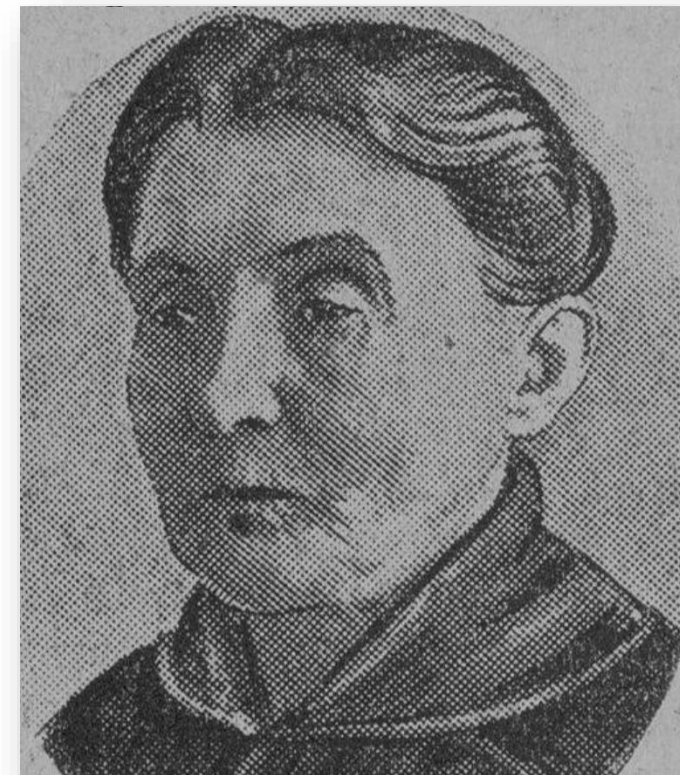
Rīgā **Marija Sams** atvēra privātu sagatavošanās skolu. Pasaules kara laikā **Marijas Sama** skolai sākumā bija jāpārceļas uz Valku. Krievu frontei sabrūkot, skola pārcēlās uz Harkovu. Šeit viņa māca latviešu bēgļu bērnus. Secen nepaiet arī skarba kara liktenis – tīfs laupa jaunāko dēlu, holēra vairākus tuviniekus un pasaules karā tiek kontuzēts un ievainots dēls – virsnieks. Ar pagurušiem spēkiem **Marija Sams** atgriezās Latvijā un pēdējos gados saņēma nelielu valsts pensiju.

Kā skolotāja strādājusi 30 gadus, savā laikā ņēmusi dzīvu dalību jaunatnes kultūras darbā rīkojot skolu vakarus, piedaloties teātra izrādēs un koncertos.

pēc 1930.02.03 *Jaunākās Ziņas*

Dēls – **Mārtiņš Sams** (24.08.1892.- 22.11.1941.), aktīvs publicists, etnofotoreportieris un Latviešu Senatnes pētītāju biedrības vicepriekšsēdētājs.

https://avs.ts-server-3.area.lv/images/Pagast_pamat_skolas_audzekni/Sams_Martins.pdf

MARIJA SAMS

(1862.- 1930.)

Skolotāja Ādažu draudzes skolā (1893-1906)

1.att. 1899.08.06 Baltijas Vēstnesis

ĀvskM 2025

Ādažu pagast/draudzes skolas

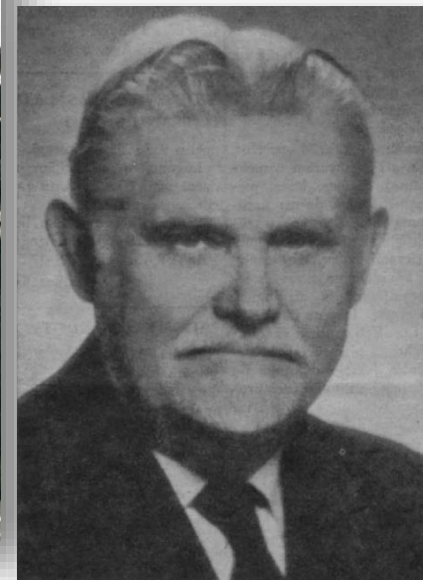
Atzinības krusts

Jēkabs Skudra, dzimis 1883. gada 26. aprīlī Pļaviņu pagasta **Kalna-Sturtos**. Mācījies Pļaviņu pagasta skolā, Valmieras (Valkas) skolotāju seminārā iestājies 1900. gadā, kuru beidz 1903. (7. izlaidums Nr.194) Sākumā strādā pie tā laika pazīstamiem cimziešiem: **V.Sama — Ādažu draudzes skolā (1903-1905)** un **Arensa — Stukmaņu pagastskolā**. Pēc pirmā pasaules kara pārtraukuma (1915—1917), 1920. gada janvārī Skudru ievēl par Stukmaņu skolas pārzini. Līdz ar pagastu nosaukuma maiņu 1925.gadā, ir Pļaviņu pag. Klintaines 6 - kl. pamatskolas pārzinis (līdz 1944. gadam). 1938. gada 16. novembrī tiek apbalvots ar **Atzinības krustu** Nr. 409. **J.Skudra** aktīvi piedalās pagasta sabiedriskajā dzīvē ka režisors un kora diriģents. Arī kā cilvēks J.Skudra ir sirsnīgs un satīcīgs, kas sabiedrībā bauda nedalītu cieņu. **Jēkabs Skudra** piedalījies piektajos, sestajos un devītajos vispārējos dziesmu svētkos Rīgā, bet 10 gadus no vietas — Staburaga novada dziesmu dienās. Otrā pasaules kara beigās - 1944. gadā, **Skudra** ar ģimeni dodas bēgļu gaitās uz Vāciju, pārdzīvo Drēzdenes bombardēšanu, pēc tam dodas uz Austriju, kur līdz 1949. gadam strādā latviešu nometnes skolā. Te viņš piedzīvo sava mūža sāpīgākās dienas, jo 1946. gada rudenī tīfs aizrauj mazdēlu un dēlu — Jelgavas lauksaimniecības akadēmijas agronomu. 1950. gadā **Jēkabs Skudra** ar ģimeni pārceļas uz Zviedriju, kur, atrazdamies Jenčepingas preses biroja dienestā, turpina kultūras darbinieka gaitas un, nostaiģādams 6 km dienā, piegādā turienes pilsoņiem laikrakstus. **J.Skudra** bijis arī Nacionālā fonda padomes loceklis. Zviedrijā Jēkaba meita vēlāk bija ģimnāzijas direktore Stokholmas pievārtē.

1.att. STUKMANIEŠI DZIESMU SVĒTKOS VĪGANTĒ 1924. gada 24. jūnijā. Otrajā rindā ceturtais — Stukmaņu kora diriģents un Klintaines skolas pārzinis **Jēkabs Skudra**. **2.att.** Skolēnu grupa, centrā pārzinis **J.Skudra**, ap 1930.

Ar Atzinības Krustu apbalvotie, 2000.11.28 Latvijas Vēstnesis (LR ofic. laikr.); Staburags.lv Jēkabs Skudra 80. gadu mijā, 1963.04.25 Latvju Vārds, 1935.08.01 Mūzikas Apskats), DZIMTENE.1928.05.27 Latvis; Skolu vadītāji aprīnka pamatskolās, 1941.10.23 Jēkabpils Vēstnesis albuma<https://staburags.lv/stukmanu-kori-uz-staburaga-dziesmu-svetkiem-veda-jekabs-skudra/>

ĀvskM 2025

JĒKABS SKUDRA

(26.04.1883.Latvija – 20.06.1975.Zviedrija)

Skolotājs Ādažu draudzes skolā (1903. 1905.)
Pārzinis, kora diriģents, sabiedriskais darbinieks

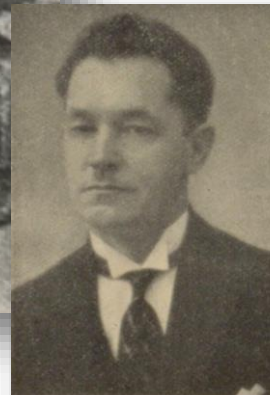
Ādažu draudzes, pagastu, pamatskolas skolotāji

Eduards Ramats – Lejgalietis dzimis 1886. gada 28. jūlijā Rīgas apriņķa Allažu pagastā Jaunklūgu saimnieka Ādama ģimenē. Mācījies Allažu pagastskolā un Valkas-Valmieras skolotāju seminārā (1903. -1907., 11. izlaidums, Nr.301). No 1906. gada publicējis dzejoļus žurnālos „Kāvi”, „Dzelme”, bijis līdzstrādnieks laikrakstos „Jaunais laiks” un „Jaunā Dienas Lapa”. Tulkojis N.Čehova lugu bērniem „Sniega karaliene”.

Strādājis par skolotāju Ādažu draudzes skolā (ap 1907.), Ikšķiles Elkšņu pagastsk. un ministrijas sk., N. Rinka un P. Rumbaha pamatsk. Vecmīlgrāvī, A. Dombrovska proģimnāzijā Vecmīlgrāvī, Rīgas 30. vakara vsk., Lībagu pagasta ērģelniēks. Tas bija draudzības laiks ar **J.Jaunsudrabiņu, K.Skalbi, J.Akurāteru, L.Laicenu** un citiem Ziemeļblāzmas literātiem. 1914. gadā iesaukts armijā. Kopā ar **Kroder Aleksandru Kociņu, Arturu un Aleksandru Plensneru** bijis Latvju kareivju nacionālās savienības laikraksta „Laika Vēstis” redakcijas loceklis 1917. gadā Cēsīs un Valkā. Pirmais Latvju kareivju nacionālās savienības priekšsēdētājs. Virsleitnanta pakāpē bijis **latviešu strēlnieks**, arī kara cenzors, kā Latvijas republikas diplomātiskās misijas militārās delegācijas loceklis 1919. gada decembra sākumā komandēts uz Lietuvu sarunām par kopēju cīņu pret Bermontu. Vadījis jaunatnes laikrakstus „Jaunatnes Dzīve”, „Pret Sauli”. Strādājis par skolotāju M.Milleres vidusskolā un A.Saulieša pamatskolā Rīgā, kur 1939. gadā pensionējies. Ar Lībagu pagasta Buļnieku saimnieka meitu Henrieti Almu Buļnieci apprecējies 1935. gadā. Pēc Buļnieku saimnieka aiziešanas pensijā, **Ramati** dzīvoja Lībagu Buļnieku sētas mājā *Druvas*, kur zemkopju darbā aizvadīja arī Otrā pasaules kara gadus. No 1941. gada (atļauju 17.03. parakstījis Talsu apriņķa Tautas izgl. nod. vad. K.Šprunks) līdz 1943. gadam **E. Ramats** atkal strādāja skolotāja darbu Stendes ciematā. *Lībagu Druvās*, dodoties bēgļu gaitās, ciemojās dzejnieka **Kārļa Skalbes** ģimene. No 1948. gada marta **E.Ramats** bija skolotājs Lībagos. Vadījis kori, darbojies kā ērģelniēks Talsu, Stendes un Nurmuižas baznīcās. Viņa darbu 1949. gada februārī izvērtēja īpaša izglītības inspekcijas komisija, izdarot sekojošu slēdzienu: „Neapmierinoša ir skolotāja **b.Ramata** darba kvalitāte. Neskatoties uz jau agrāk nosodīto **b.Ramata** bezprincipu nostāju cilvēku apziņas saindētajās reliģijas jautājumos, **b.Ramats** lieto antiaudzinošus jēdzienu izskaidrojumus, dodot idealizētus piemērus no bijušo fašistisko mazpulku dzīves; izskaidrotājas lasīšanas stundās uzdod skolēniem lasāmvielu apgūt mehāniski, izvairoties no izskaidrojuma, kad nepieciešams dziļi partejisks nacionālā lepnuma iedvesmotājs izskaidrojums, mācot par Latviešu divīzijas cīņām Padomju armijas rindās pret vācu fašistiskajiem iebrucējiem.” Ar 1949. gada 1. aprīli viņš atbrīvots no darba Lībagu skolā. Manuskriptā rakstījis tēlojumu grāmatu „Skumju dārzā” – fragmenti publicēti periodikā. Izdoti Lejgalieša dzejoļu krājumi „Ziedu elpā” (1912), „Naktī” (1912), „Pie svešu ļaužu ugunsкура” (1923). Dzejnieks sastādījis krājumus „Sargs un Karogs”, „Zelta graudi”, „Zvaigžņu logs”, rakstījis lugas bērnu teātriem – „Uz gaišā ceļa”, „Slotsējējs un vilks” (1935) Sastādījis vairākas dzejoļu izlases skolu vajadzībām. Tulkojis A.Puškinu, M.Ļermontovu, N.Ļekrasovu un citus krievu dzejniekus. **Eduards Ramats-Lejgalietis** miris 1979. gada 31. martā, apbedīts Lībagu Kļiņu kapsētā. Apbalvots ar Triju zvaigžņu ordeni par brīvības cīņām un Jura krustu par cīņām Tīrelpurvā.

1.att. Pases foto 2.att. E.Ramats ap 1917. gadu. Fotogrāfs: nezināms 3.att. Sieviešu Palīdzības Korpusa karnevals. Stāv no kreisas uz labo pusi: stud. K. Sakne, Z. Saulkalns, R. Zariņš un E. Lejgalietis. Avots: Jaunā Nedēļa, Nr.5 (03.02.1928), periodika.lv, Valmieras (Valkas) skolotāju semināra audzēkņi, 1894.-1919.: vēsturiski un biogrāfiski materiāli (1936), 159, 160 lpp. <https://www.literatura.lv/personas/eduarda-lejgalietis> <https://timenote.info/lv/Eduards-Lejgalietis>

301. Eduards Ramats.

EDUARDS RAMATS – LEJGALIETIS

28.07.1886. – 31.03.1979.

Strēlnieks, skolotājs, dzejnieks un rakstnieks,
Latvijas brīvības cīņu dalībnieks, TZO kavalieris

skolotājs Ādažu draudzes skolā (ap 1907.- 1909.)

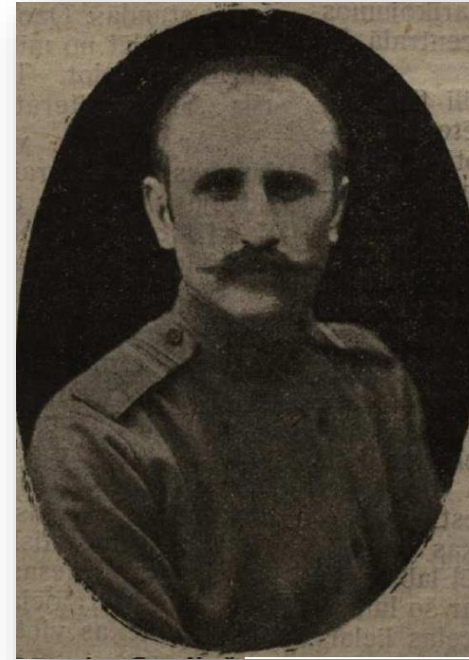

Pēteris Ozoliņš, dzimis 1886. gada 26. februārī Jaunpils (Zaubes) *Puraputrēnos*. Vecāki - lauksaimnieki. Pirmās mācības apgūst pie sava krusttēva Antona Dālmaņa, bet vēlāk apmeklē vietējo Kligēnes pagasta skolu, kur par skolotāju strādā pazīstamais dzejnieks A. Mezītis. Pēc pagastskolas beigšanas, mācības turpina Jaunpils draudzes skolā. Valmieras skolotāju seminārā iestājas 1902. gadā (9. kurss, Nr. 252), kuru beidz 1905. gadā. Strādājis par skolotāju Jāņa baznīcas skolā Rīgā pie skolotāja Apsīšu Jēkaba, 1907. gadā **Ādažu draudzes skolā pie Anša Bāliņa**, vēlāk Kandavas pilsētas skolā un Strazdumuižas fabrikas skolā (1908.—1914.). **P.Ozoliņš** iesaistās Skolu muzeju biedrībā, ko vada J. Greste. Jānis Greste kas meklē jaunu ceļu mācību priekšmetu pasniegšanā, izmanto pašizgatavotus mācību līdzekļus un kolekcijas. Kad 1911. gadā pēc cara valdības rīkojuma tiek slēgta Latvijas skolotāju biedrība, Skolu muzeju biedrība paliek vienīgā latviešu skolotāju organizācija, ko vēlāk vada **Pēteris Ozoliņš**. 1913. gada janvārī Pēterburgā tiek sasaukts Viskrievijas izglītības kongress, kur **Pēteris Ozoliņš** uzstājas ar referātu par nacionālu un demokrātisku skolas iekārtu. Nacionālās valodas jautājums nepatīk tā laika izglītības vadošajiem darbiniekiem un pret **P.Ozoliņu** tiek uzsāka kriminālizmeklēšana, kā rezultātā viņš tiek atstādināts no skolotāja darba.

1914. gadā **P.Ozoliņš** tiek mobilizēts pasaules karā krievu armijā, 1918. gadā demobilizēts. Atgriezies Rīgā **P.Ozoliņš** uzsāk aktīvu darbu Latvijas skolotāju savienībā, ir pedagogiskā žurnāla «Latvijas Skola» redaktors. Darbojas vairākās organizācijās un rūpējas par skolu muzejiem, bērnu svētku sarīkošanu un skolas literatūras izplatīšanu. Miris no karā gūtas slimības Minhenē 1923. gada 20. janvārī.

Ādažu pagasta skolā 1905./1906. strādājis arī P.Ozoliņa kursa biedrs, vēlākais mākslinieks, Pēteris Kundziņš 1.att. Valmieras skolotāju semināra 9.kursa pedagogi un audzēkņi. (1902. – 1905.) [Valmieras \(Valkas\) skolotāju semināra audzēkņi, 1894.-1919, 1927.06.30, Pētera Ozoliņa piemiņas numurs. P. Kūla](#), [vēsturiski un biogrāfiski materiāli \(1936\) Valdības Vēstnesis](#)

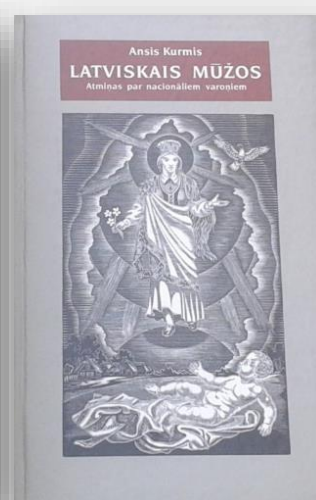
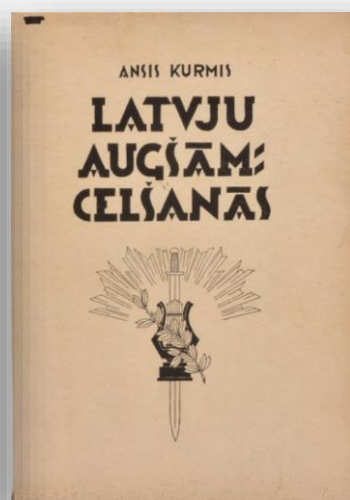
ĀvskM 2025

PĒTERIS OZOLIŅŠ
(26.02.1888.—20.01.1923.)

***Ādažu draudzes skolas skolotājs no 1907. ,
Skolu muzeju biedrības vadītājs***

Biedrības valdes, revīzijas un redakcijas komisijas locekļi 1939. g. I rindā no kreisās: A. Zvaigzne, J. Jirgens, Behru Juris, Kr. Obšteins, J. Dobulis. II rindā: M. Lamberts, Fr. Vēdizs, M. Briedis, Ed. Tomāss, O. Grundulis. III rindā: A. Silis, A. Kurmis, Indr. Rūmk, J. Vinčarājs. Izturkst A. Šillers.

TIME ∞ NOTE

ANSIS KURMIS

(1887.12.06.–1974.24.01.)

**Pedagogs, kara lidotājs, tiesnesis, literāts, vēsturnieks,
Latvijas Centrālās Padomes biedrs**

skolotājs Ādažu draudzes skolā (1909. – 1910.)

Ansis Kurmis (1887.12.06.–1974.24.01.) dzimis kalpa ģimenē Zlēku pagastā lauksaimnieku ģimenē, tēvs **Ērmanis**, māte **Ede**. Mācījies Zlēku divklasīgajā ministrijas skolā. No 1904. līdz 1909. gadam mācās Baltijas skolotāju seminārā Kuldīgā. **Strādājis Ādažu draudzes skolā (1909–1910)** u.c. Kā eksterns izturējis pārbaudījumus 1914. gadā Jelgavas ģimnāzijā un vēlāk iestājies Maskavas Universitātes Juridiskajā fakultātē, darbojies **biedrībā “Austrums”**. 1915. gadā iesauc karadienestā, kura laikā beidzis jūras aviācijas skolu Petrogradā. Vēlāk dienē kā jūras aviācijas virsnieks Baltijas un Kaspijas flotēs. 1921. gadā **Ansis Kurmis** atgriezās Latvijā, strādāja par skolotāju. No 1922. - 1926. gadam studē Latvijas Universitātē, iegūstot maģistra grādu jurisprudencē. No 1926. gada ir tiesnesis Rīgas apgabaltiesā, papildus mirtiesnesis; no 1933. gada – Rīgas apgabaltiesas loceklis, skolotājs (1936–1940) Rīgas pilsētas 1. ģimn., (1940–1944) Rīgas pilsētas Viļa Olava komercskolā.

1945. gada 6., 7. martā **Ansis Kurmis** kopā ar ģimeni no Kurzemes piekrastes laivā «Guna» dodas bēgļu gaitās uz Zviedriju. Tur turpina darboties **Latvijas Centrālās Padomes** Zviedrijas daļā Zemnieku kluba valdē un tieslietu komisijā. Strādā par bibliotekāru Zviedrijā, reizēm par grāmatpēdēju. **Ansis Kurmis** organizēja latviešu skolas (dibināja Stokholmas latviešu skolu), pats sarakstīja lasāmgrāmatas šīm skolām un pats arī darbojās par skolotāju, nepagurdams mudināja skolotājus un vecākus neļaut bērniem aizmirst savu mātes valodu.” (*Latvija*, 1974, 2. martā). Bijis precējies ar Zelmu Šarloti Jansoni. Meita – Guna Astrīde Ernstone, pianiste, beigusi Latvijas konservatoriju, debitējusi Latvijā 1943. gadā, Stokholmas radiofonā spēlē kopš 1945. gada, koncerti — Stokholmā u.c. 1993. gadā **Guna Kurmis** dibināja un deviņus gadus bija direktore un mākslinieciskā vadītāja Academia Baltica, kas rīkoja meistarkursus apdāvinātiem pianistiem, un stīdziniekiem no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Zviedrijas, Somijas, Vācijas, Norvēģijas, Polijas.

Ansis Kurmis bijis Zviedrijas latviešu skolu valdes priekšsēdētājs, mācības grāmatu autors un žurnālu “Atceries Austrumu” un “Trimdas skola” (1954–1964) izdevējs un redaktors. “Trimdas skola” bija vienīgais pedagogiskais žurnāls, kas deva iespēju sazināties un apmainīties domām latviešu skolotājiem visā pasaulē. **Ansis Kurmis** sakārtojis grāmatas “Dievs, svēti Latviju” (1951), “Es ticu brīvai Latvijai” (1951), “Kronvaldu Atis” (1951), “Andrejs Pumpurs” (1952). Par **Anša Kurmja** mūžu rakstīts – «Viss viņa mūžs ir tīri latviska cīņa pēc izglītības un gara gaismas»

<https://www.literatura.lv/lv/person/Ansis-Kurmis/873165> LATVIJAS CENTRĀLĀ PADOME-LCP 1943-1945, 1995. (106., 111., 113., 213. lpp.)

<https://timenote.info/lv/Ansis-Kurmis> https://timenote.info/lv/Guna-Astride-Ernstone#google_vignette

<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:ppjissue:702969|article:DIVL782|page:581>

Jānis Nusbaums (09.10.1889. – 20.02.1982.) dzimis Ogres pagasta *Stāvmucu* mājās. Tēvs **Reinis** (1853-1937) bija drēbnieks, māte **Anna** (dz.Frīdberga 1863-1941) - kalpone. Strādīgā ģimene visas pūles veltīja savu sešu bērnu izglītošanai. **Jānis Nusbaums** beidza Vietalvas ministrijas divgadīgo skolu ar izcilību. No 1907. līdz 1911. gadam mācījās **Baltijas skolotāju** seminārā Kuldīgā un ieguva pamatskolas skolotāja tiesības (39. izlaidums, Nr. 1106.) No 1911. līdz 1912. gadam strādāja **Ādažu luterāņu draudzes divgadīgajā skolā**, vēlāk Vestienas draudzes skolā (1912-1913), Liepājas pilsētas XI pirmmācības skolā (1913-1915). No 1915. līdz 1918. gadam studēja Tartu skolotāju institūtā. Pirmā pasaules kara pēdējos gados institūts evakuējās uz Hersonu. Beidzis institūtu 1918. gadā, **Jānis Nusbaums** pasniedza fiziku, ķīmiju Čersonas apgabala Sotijevkas augstākajā tautskolā (1918—20), Lukjanovkas profesionālo agronomu skolā (1922—23) un Kahovkas 7-gadīgajā darba skolā (1923—24). **1924. gadā** atgriezās Latvijā un līdz 1941. gadam strādāja par skolotāju Rīgas 25. pamatskolā, bet kopš 1941. gada oktobra - par Mežvidu skolas pārzini, kas atrodas netālu no Taurkalnes. Pārzinis **Jānis Nusbaums** bija ļoti enerģisks, darbīgs, saprotošs cilvēks. Viņš lieliski prata arī krievu un vācu valodu. Vadīja un spēlēja teātri, kori. 1955. gadā Mežvidu 7 gadīgās skolas pārzinim **J.Nusbaumam** piešķīra Latvijas PSR Nopelniem bagātā skolotāja nosaukumu. 1957. gadā **Jānis Nusbaums** aizgāja pensijā.

Bijušais *Mežvidu skolas* absolvents, dzejnieks **Knuts Skujenieks** «Skolotāju Avīzes» 1956. gada 7. jūnija numurā **Jānim Nusbaumam** veltīja dzejoli «Sirmais skolotājs»

*Skolas durvis veras ... Jaunie dzīvē traucas.
Tu. uz sliekšņa stāvoj, vēl tiem sveikas māj.
Viļņo sirds un nerimst, prieks ar skumjām Jaucas:
Tavi bērni aiziet, sirmo skolotāji
Tu no mātes rokām viņus kādreiz ņēmi,
Ilgus gadus bijī labais, lielais draugs...*

1.att. *Baltijas skolotāju semināra 39. kursa audzēkņi mērīšanas darbos 1908./1909.m.g. Priekšā otrs no kreisās puses matemātikas skolotājs J.Zandbergs.*
2.att. **Jānis Nusbaums.**

Baltijas skolotāju seminārs : 1870-1919 (1940), 452 lpp. ; 1982.02.23 Komunisma Uzvara (Aizkraukle); 1955.07.21 Skolotāju Avīze; 1956.06.07 Skolotāju Avīze;
<https://www.myheritage.lv/research/collection-40000/geni-world-family-tree?s> (pēc -
Aldis Krūmiņš)
ĀvskM 2025

JĀNIS NUSBAUMS

(09.10.1889. – 20.02.1982.)

Skolotājs **Ādažu luterāņu draudzes divgadīgajā skolā (1911-1912)**

BRENCIS Pauls Pētera dēls, dzimis 1890. gada 21. augustā Alūksnes rajona Mārupes pagasta Rutkos. Vecāki lauksaimnieki. Mācījies Mārupes un Jaunvāles pagastu un Alūksnes 2-klasīgajā valdības skolās. Iestājies Valmieras (Valkas) skolotāju semināra 16. kursā (1908.—1912., Nr. 447.). Pēc semināra beigšanas bijis par skolotāju **Ādažu draudzes skolā (1912.—1914.)**. Pirmajā pasaules kara laikā jauno skolotāju iesauc armijā, kur Pauls cīnās Karpatu frontē un krita austriešu gūstā, vēlāk ir bijis par skolotāju krievu gūstekņu skolā Ungārijā (1917.—1918.). Piedalījies **Latvijas brīvības cīņās** (1919.—1920.). Strādājis Mārupes pagastskolā un bijis par skolas pārzini Palsmanes pagasta skolā (1920.—1923.). No 1923.-1934. gada bijis skolotājs Rīgas pilsētas 25. pamatskolā. Tad strādājis Rīgas pilsētas Viļa Olava komercskola par reliģijas-ētikas skolotāju, 1938./39. mācību gadā strādā par ticības mācības skolotāju Valsts elektrotehniskās fabrikas amatu skolā.

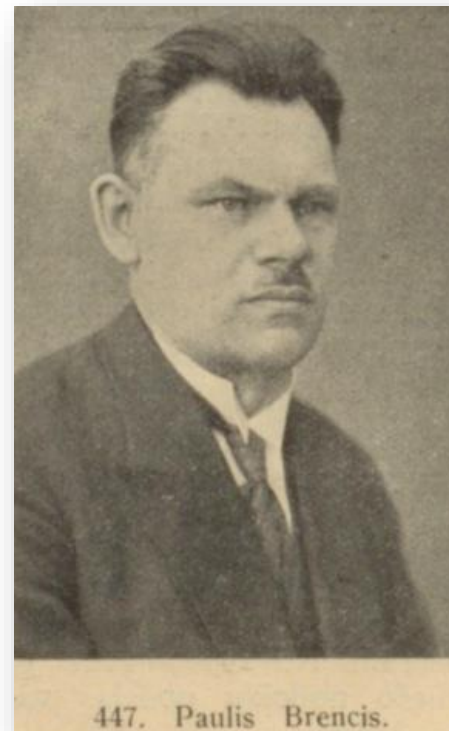
Piedalījies arī sabiedriskajā dzīvē vietējas biedrībās un bijis par ērgelnieku Palsmanes draudzē (1920.—1923.). No 1923.—1934. gadam izglītību turpinājis Latvijas Universitātes teoloģijas fakultātē, kursu beidzis ar cand. theol. grādu. Ordinēts 1935. gada 5. maijā un paliek par vikāru Rīgas Sv. Pāvila draudzē pie prāvesta **Ādolfā Kundziņā** vienlaikus saglabājot arī pedagoga darbu. Tā kā Ād.Kundziņš bija Rīgas pilsētas iecirkņa prāvests, tad Paula Brenča darbs aptvēra visas Rīgas pilsētas draudzes.

Mārupes skolā Pauls iepazīnās ar savu nākošo sievu **Terēzi (dz. Apsīte)** (1897.08.11. – 1974. 01.12.), kas dzimusi Valkas apriņķa Annas muižas lauku kalēja ģimenē. Nākamā dzejniece beigusi Annas pagasta skolu, tad Alūksnē draudzes skotu un progimnaziju. Pirmā pasaules kara laikā nonāk Pēterpilī, kur beidz ģimnāzijas pedagoģisko klasi, iegūst skolotājas tiesības. 1920. gadā Brenču pāris pārcēlās uz Palsmani, kur Terēze strādāja par skolotāju. Kad 1923. gadā ģimene pārcēlās uz Rīgu, Terēze audzināja jau trīs meitas.

Kara beigās 1944. gadā **Brenču** ģimene dodas trimdā uz Vāciju. Vecākā meita **Mirdza Vizbulīte Brencē** (07.06.1920—16.09.2004), baltu filoloģe, paliek Latvijā, kur ilgu laiku strādāja kopā ar prof. J. Endzelinu. Trimdā **Pauls Brencis** dzīvoja vairākās bēgļu nometnēs, sākumā bijis fabrikas strādnieks, bet 1945. gadā nodibināja draudzi un kalpoja tai. Lielajā izceļošanas plūsmā Brenču ģimene palika Vācijā, apmetās Minhenē, kur **Pauls Brencis** ilgus gadus bija ceļojošs mācītājs, kurš apkalpoja Dienvidvācijas un Austrijas latviešus. Viņa rajonā ietilpa Memingena, Veilheima, Songava. Minchenē un visa Austrija, kur viņš brauca uz Zalcburgu, Vīni un Linču. Šos lielos attālumus viņš mēroja izmantojot vilcienu. Vidējā meita gan izceļoja uz Ameriku, bet jaunākā palika Minhenē pie vecākiem. **Terēze Brencē** trimdā izdeva dzejoļu krājumu «Ik brīdi svētī sirds».

Avoti: <https://humma.lv/lv/person/877805/Pauls-Brencis> <https://timenote.info/lv/Pauls-Brencis>

1969.05.16 Londonas Avīze 1969.05.10 Latvija, 1960.08.27 Laiks 1988.09.17 Oktobra Karogs (Alūksne), 1967.11.11 Latvija, [Valmieras \(Valkas\) skolotāju semināra audzēkņi, 1894.-1919. : vēsturiski un biogrāfiski materiāli \(1936\)](#)

PAULS BRENCIS

(21.08. 1890.- 26.04. 1969.)

*skolotājs, ērgelnieks, garīdznieks,
Latvijas brīvības cīņu dalībnieks*

skolotājs Ādažu draudzes skolā (1912. – 1914.)

Miķelis Robežnieks, Kristapa dēls, bijušais **ādažnieku** ilggadīgais audzinātājs, dzimis Suntažos (Kastrānes pagastā) 1858. gada 15. septembrī. 1880. gadā beidzis skolotāju semināru Valkā (Cimzes audzēknis Nr. 892) un uzsācis tautskolu skolotāja darbu jau tā paša gada oktobrī **Ādažu pagasta skolā**.

No 1881. gada oktobra līdz 1926. gada oktobrim vadījis **Ādažu pagasta Ādažu -Berģu** pagastskolu - 1. pakāpes pamatskolu. Visu savu 46 gadu ilgo nepārtraukto mūža darbu **Miķelis Robežnieks** veltījis tikai **Ādažu pagasta** jaunatnes audzināšanai.

Miķelis Robežnieks savu darbu veicis ar mīlestību un šo mīlestību iedaudzinājis arī savos bērnos. Kopā ar sievu – **Leontīni** (dz. Birks, 09.08.1863.-04.11.1943.), savus bērnus izaudzinājis par skolotājiem.

Dēls **Vilis Robežnieks** (01.06.1888. - 15.12.1966) no 1922.-1944. gadam bijis Valmieras komercskolas direktors. 1921. gadā apbalvots ar **Lāčplēša Kara ordeni, Nr. 3/574.** un 1930. gadā apbalvots ar **Trīs Zvaigžņu ordeni**.

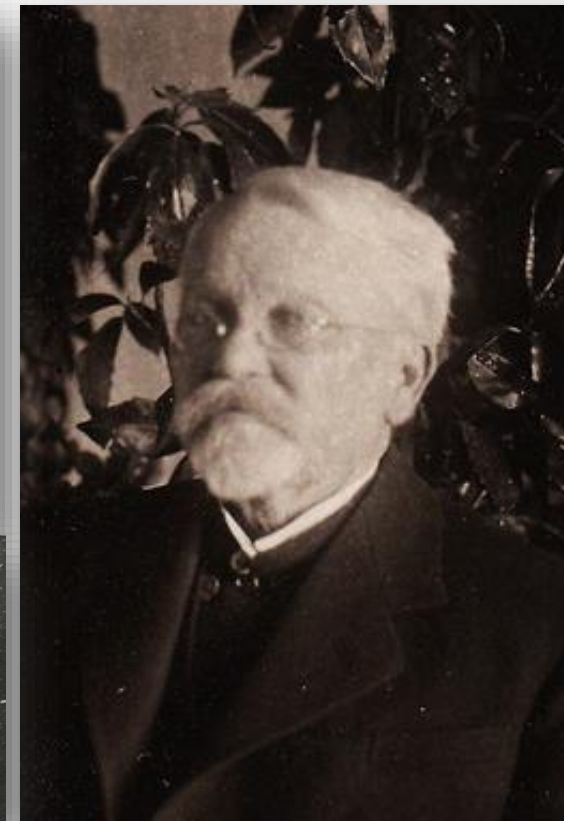
Dēls **Kārlis Hermanis Andrejs Robežnieks** (dz. 21.01.1886.) no 1907. gada strādā par komerczinību skolotāju. Meita **Berta Konstance Freijs** (dz.10.05.1887.), no 1907. gada strādā par pedagogu **Ādažu –Berģu pagastskolā**. Un meita **Elza Robežniece** (dz.16.10.1890.) no 1912. gada arī strādā par pedagogu.

1., 2.att. Zelta kāzās. (**Miķelis un Leontīne Robežnieki**) No albuma Ralfs Robežnieks, <https://www.geni.com/people/Mi%C4%B7elis-Robe%C5%BEnieks/6000000008570623617>

3.att. Viļa Robežnieka ģimene, centrā Vilis ar sievu Otīliju. (Latvijas armijas virsleitnanta Viļa Robežnieka fotogrāfiju kolekcija)

4.att. Ādažu -Berģu 1. pakāpes pamatskola

<https://www.geni.com/people/Mi%C4%B7elis-Robe%C5%BEnieks/6000000008570623617>,
<https://www.bmmp.lv/par-skolu/skolas-vesture/> 1940.02.01 Latvijas Skola, [Latvijas obligatorisko skolu skolotāju saraksts : latviešu skolas 1923./24. mācības gadā. \(1924\)](https://www.geni.com/people/Vilis-Robe%C5%BEnieks/6000000008651665353)
<https://www.geni.com/people/Vilis-Robe%C5%BEnieks/6000000008651665353>
<https://www.artembassy.lv/lv/3822-auctions.php?act=auction&aid=30&cat=4425&sort=lastbid&page=2&item=25601>

Miķelis Robežnieks
(15.09.1858. - 02.01.1940.)

Skolotājs Ādažu pagastskolā (1880. – 1881.)
1881.-1926. pārzinis Berģu-Ādažu pagast/pamatskolā

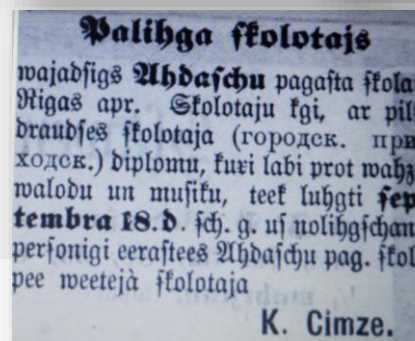

Kārlis Cimže, dzimis 1865. gada 6. jūnijā Kosas Vidusurbos, kā lauksaimnieka dēls. Mācījies Kosas pagasta skolās (Upciemā un Bābaskalnās), Skujenes luterāņu draudzes skolā u.c. Izglītību turpinājis **Baltijas skolotāju seminārā** no 1884. gada (17. kurss, Nr. 355). To absolvējis 1888. gadā. **Kārlis Cimže** bijis skolotājs Kokneses (1888—1890) un Bērzmuižas pagasta skolās (1890—91), Dzērbenes luterāņu draudzes skolā (1891—93) un **Ādažu pagasta skolā (1893—1906)**, 1901. gadā par tautas izglītošanu K. Cimže saņēma medaļu «Par degsmi». (*Mazā sudraba medaļa tika piešķirta no 1846. līdz 1917. gadam*) 1905. gada jūnijā **K. Cimže Ādažos iecelts par personīgo godpilsoni**.

1905. gadā izpildījis **Ādažu pagasta rīcības komitejas priekšnieka** pienākumus (ievēlēts 4. decembrī, komiteja darbojusies no 12. līdz 31. decembrim), tāpēc soda ekspedīciju laikā (ap 1906. gada 16. janvāri) emigrējis uz ārzemēm, kur sabijis 2 gadus (1906—08). 1911. gadā atgriezies par daļību 1905. gada notikumos, jo rīcības komitejā viņš darbojies pret savu gribu, un piespiedis 30 rubļu naudas sods. Pēc atgriešanās Krievijā, dzīvojis Pēterpilī pie brāļa - policijas ierēdņa un viņa dzīvoklī atvēris un vadījis slepenu latviešu skolu ar apmēram 20 skolas bērniem. Vēlāk pārnācis uz Rīgu, strādājis par ierēdni Rīgas latviešu amatniecības krājaizdevumu sabiedrībā un pasniedzis privātsiņkulas. Kara sākumā 1914. gadā devies uz Krieviju un strādājis Pēterpilī Ohtas pulvera un spridzināmo vielu fabrikā par noliktavu pārzini un mantu saņēmēju.

Pēc atgriešanās Latvijā bijis skolotājs, bibliotēkas pārzinis un grāmatietuves vadītājs Rīgas Terminietuma mazgadīgo notiesāto skolā (1922—30). 1930. gadā pensionēts; nodarbojas ar lauksaimniecību savās tēva mājās. Būdam skolotājs, rostīgi piedalījies arī sabiedriskajā darbā (korī un teātra izrādēs, biedrībās).

1.att. Aicinājums. [Baltijas Vēstnesis](#) 1904.10.14 **2.att.** Baltijas skolotāju semināra 17. kursa (1884. – 1888.) absolventi un skolotāji 1888. g. pavasarī. **3.att.** K. Cimže; **4., 5. att.** Sudraba medaļa «Par degsmi» un publikācija «Rigasche Rundschau» 1901.01.18; **6.att.** Meklējam palīgskolotāju – «Dienas Lapa», Nr. 199. (02.09.1895) [Baltijas Vēstnesis](#); 1905.06.03 Rīgas Avīze, https://oldlvi.lv/lv/LVIZ_2017_files/1numurs/L_Lapa_Skolotaji_Vidzemes_LVIZ_2017_1.pdf https://oldlvi.lv/lv/LVIZ_2017_files/1numurs/L_Lapa_Skolotaji_Vidzemes_LVIZ_2017_1.pdf [Baltijas skolotāju seminārs: 1870-1919 \(1940\)](#)

KĀRLIS CIMŽE
(06.06.1865. - pēc 1930.)

skolotājs, bibliotēkas pārzinis un grāmatietuves vadītājs

Skolotājs, skolas pārzinis Ādažu pagasta skolā (1893-1906)

Ādažu pagast/draudzes skolas pārzinī

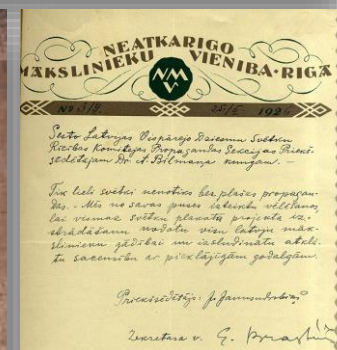
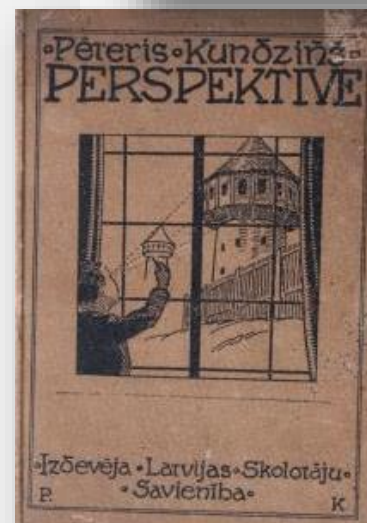
Pēteris Kundziņš (1886.18.09.—1958.25.06.) bija latviešu gleznotājs, scenogrāfs un pedagogs. Glezniecībā pievērsies galvenokārt ainavas žanram, kur galveno emocionālo akcentu lika uz mākoņu attēlojumu. Dzimis Mazsalacas pagasta Saprāšās zemnieka Kriša Kundziņa un viņa sievas Annas ģimenē. Tā kā vecākus sevišķi vilina izredzes redzēt dēlu par skolotāju, tad apdāvināto jaunekli nolemj sūtīt skolotāju seminārā. Valmierā Kundziņš nonāk 16 gadu vecumā un mācās te no **1902. līdz 1905.** gadam. Valmieras skolotāju seminārs bija populārs daudzus latviešu zemnieku bērnus. Mazturīgajai lauku jaunatnei seminārs šķita visu ilgu un sapņu piepildījums. Mācīšanas darbs šeit bija labā līmenī, tāpēc no semināra nākuši daudzi spējīgi sabiedriskie darbinieki. Audzināšanu labvēlīgi ietekmēja arī semināristu kolektīvā valdošie progresīvie uzskati, kas, 1905. gadam tuvojoties, izpaudās trauksmes un meklējumu noskaņās. Līdzekļu tālākām skolas gaitām ģimenē nav. Vecākiem jau tā bija grūti uzturēt dēlu visus šos gadus. Tāpēc **Pēterim** jāuzsāk skolotāja darbs, kas sākas Rīgas tuvumā, **Ādažu pagasta skolā (1905./1906. m.g.)**, Ilgāk nostrādāt te tomēr neizdodas, jo lielo revolūcijas notikumu gadā jaunais tautskolotājs nav slēpis savu progresīvo noskaņojumu. Tāpēc, pēc revolūcijas sakāves, ir labāk no Ādažiem nozust. Šo situāciju **P.Kundziņš** izmanto braucienam uz Pēterpili, kur turpina mācības Štiglica Centrālajā tehniskās skolā (1906—1912), kur beidz teātra dekorāciju gleznošanas klasi. Vēlāk **P.Kundziņš** darbojās kā scenogrāfs Jaunajā Rīgas teātrī, Latvju operā un Latvijas nacionālajā operā (1913-1921). No 1913. gada piedalījās izstādēs, eksponēja savas gleznas “Baltās Vārnas” izstādēs Valmierā (1919). Ir Neatkarīgo mākslinieku vienības biedrs (1923–1940), kuru veidoja demokrātiski noskaņoti mākslinieki - reālisti. Strādāja arī par zīmēšanas skolotāju Valmieras, Rūjienas, Daugavpils un Rīgas skolās. 1943. gadā Latvijas Skolotāju savienība izdeva **P.Kundziņa** mācību grāmatu “**Perspektīve**” (sk.3.att.). Pēc Otrā pasaules kara **P.Kundziņu** uzņēma Latvijas PSR Mākslinieku savienībā. Piemiņas izstādes **Kundziņam** Rīgā tika rīkotas 1986. un 1990. gadā kopā ar meitu levu Kundziņu un mazmeitu Annu Romanovsku.

1.att. P.Kundziņa glezna «Siena laiks»1940., 2.att. P.Kundziņa portrets, fonā darbs «Gans» 1928. 3.att. P.Kundziņa grāmata «Perspektīve», 1943., 95. lpp., 4.att. Neatkarīgo mākslinieku vienības Rīgā vēstule, parakstījuši – J.Jaunsudrabiņš un E.Brastiņš

https://lv.wikipedia.org/wiki/Neatkar%C4%ABgo_m%C4%81kslinieku_vien%C4%ABba

https://lv.wikipedia.org/wiki/P%C4%93teris_Kundzi%C5%86%C5%A1 **Latviešu tēlotāja māksla (1958)** 155- 158 lpp.

ĀvskM 2024

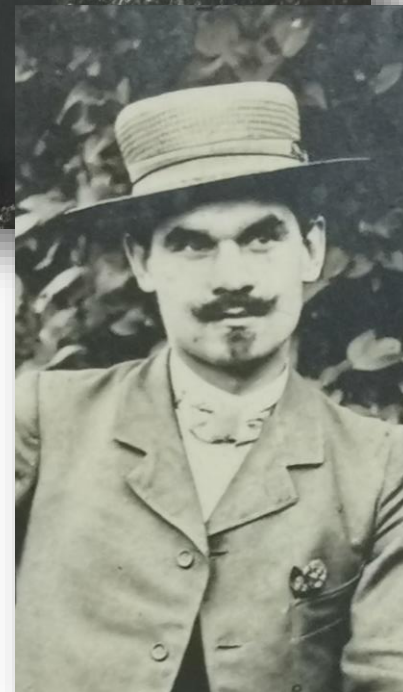
PĒTERIS KUNDZIŅŠ

18.07.1886.–25.06.1958.

skolotājs , gleznotājs, scenogrāfs

skolotājs Ādažu pagasta skolā (1905./1906.)

Roberts Everts (17.03.1884.–20.12.1982.) dzimis Valmieras apriņķa Vecsalacas pagasta *Noriņos Jēkaba un Mades* 9 bērnu ģimenē kā jaunākais dēls. Pēc Vecsalacas pagst un Lielsalacas draudzes skolas beigšanas 1899. ģimenē tiek izlemts, ka jāmacās kārtīgs amats - par atslēdznieku. Pēc 4 apmācības gadiem Rīgas pilsētas amatnieku skolā, **R.Everts** iegūst dokumentu «rīku meistars». Pastrādājis fabrikā, saprot, ka grib kļūt par skolotāju. 1904. gadā pašmācības ceļā apgūstot zināšanas un nokārtojot eksāmenus, **R.Everts** iegūt tiesības strādāt par skolotāju. 1905/1906.strādā Sējas pagasta skolā. 1906. gadā viņu ievēl par skolas **pārzini Ādažos**. Šeit sākas arī aktīva sabiedriskā darbība. Tāpēc 1910. gadā V Vispārējos Latviešu dziesmu svētkos piedalās arī **R.Everta** vadītais Carnikavas Labdarības biedrības koris. (*) *Sk. 1.att. Ar Oļu kori piedalās arī VI un VII, IX dziesmu svētkos.* 1915.gadā, vācu karaspēkam tuvojoties Rīgai, skolotājs **Everts** ar ģimeni atstāj **Ādažus** un aizbrauc uz Pleskavu, kur 1915/1918. strādā Pleskavas bēgļu bērnu skolā. Ģimene – sieva **Milda** (dz. Kalniņa) (1889 – 1972), bērni : **Valda** (1909–1958), **Ivars** (1911–1915), **Emīls** (1918- 1984), **Laima** (1920-2010). Pēc atgriešanās Latvijā 1919. gada rudenī **R.Everts** pieņem skolas pārziņa vietu Dzērbenē, bet 1921. (1927) gada rudenī pārcēlas uz Cesvaines draudzes Oļu pagasta pamatskolu un tur līdz 1939. gadam strādā par skolas pārzini. Veiktais sabiedrības labā tiek atzinīgi novērtēts un 1933. gadā **R.Everts** tiek apbalvots ar **Triju Zvaigžņu ordeņa** V šķiru #3109 un **no Latvijas Kulturas fonda saņem atzinības rakstus un balvu - «Latvju dainas»**. Ir Oļu534. Mazpulka dibinātājs un vadītājs, Oļu saviesīgās biedrības priekšnieks. **BALODE, BIRUTA**, „Es viņu pazīstu”, R., 1939.; 1935.04.01 *Mūzikas Apskats INTERESANTS PAPILDINĀJUMS*, 1990.09.20 *Stars (Madona)*, https://biographien.lv/E_dizc.html, <https://cemety.lv/public/decea> **1.att.** Carnikavas Labdarības biedrības koris Podnieku salā, ap 1910.g. (Ādažu vsk. muzeja fotoarhīvs) **2.att.** Viriešu grupa, pirmais R.Everts, ap 1910. (Ādažu vsk. muzeja fotoarhīvs)

ROBERTS EVERTS
(1884.17.03. - 1982.20.12.)

**Ādažu 5-klasīgās pamatskolas
pārzinis 1906. – 1915.
Trīs Zvaigžņu ordeņa kavalieris**

▲ Skolotāji un bijušie audzēkņi pie Ādažu skolas. Trešajā rindā 4. no labās – Roberts Everss, Ādažu skolas skolotājs un skolas pārzinis. Ap 1910. gadu

- 1.att. Skolotāji un bijušie audzēkņi pie Ādažu skolas Trešajā rindā no labās **Everts**, pirmais no kreisās iespējams skolotājs **Pauls Brencis**. Ap 1913. gadu. (Adazi_gramata_elektroniska_versija-2021.30.04..pdf)
- 2.att. Skolēnu grupa, centrā skolotāja **Paulīne Kaspars** (1906.? gads) Pārzinis – R.Everts. . (Adazi_gramata_elektroniska_versija-2021.30.04..pdf)
- 3.att. Skolēni un skolotāji. Ap 1910. gadu.

1906. gadā Ādažu pagastā bija sešas pagasta skolas, “visās sešās ievēlēti jauni skolotāji, un šie cilvēki gruzdēt gruzdēja no gribas strādāt un dot savai tautai jaunu, ideālu kalumu.” [98, 162. lpp.]

➤ Ādažu kora vadītājs Roberts Everts (stāv pašās beigās, pēdējā rindā, vidū ar melnām ūsām) kopā ar kora diriģentiem un svētku virsdiriģentiem – Pēteri Jozuu, brāļiem Jurjāniem un Jāzepu Vitolu. 1910. gads. (No Raita Kubuliņa personiskā arhīva)

1.att. Roberts Everts ir Vecās Ādažu skolas skolotājs, Carnikavas kora diriģents un **Triju Zvaigžņu Ordeņa** kavalieris. Piedalījies Dziesmu un Deju svētkos 1910. gadā. Viņa mazmazbērni šobrīd mācās Ādažu vidusskolā, kas atrodas Ādažos - vietā, kur Roberts ieguldījis daudzus savus darba gadus un atradis mūža mīlestību.

<https://emuzejs.lnm.lv/albums/#/meklet?input=%20%C4%80da%C5%BEu%20pagastskola>

3.att. Koru diriģenti, 1910. **V Vispārējie latviešu Dziesmu svētki.**
(Adazi_gramata_elektroniska_versija-2021.30.04..pdf)

4.att. V Vispārējo latviešu Dziesmu svētku plakāts (J. Rozentāls).
https://lv.wikipedia.org/wiki/V_Visp%C4%81r%C4%93jie_latvie%C5%A1u_Dziesmu_sv%C4%93tki

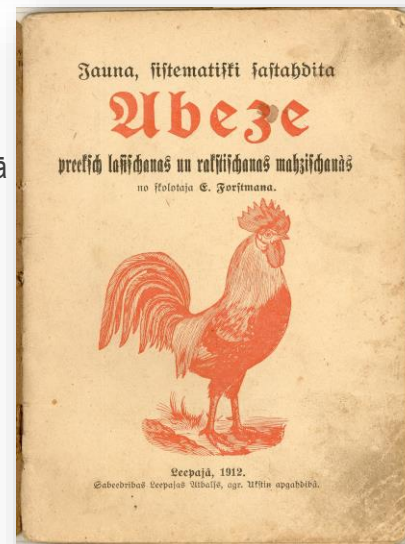
1.att. Sportiska jauniešu grupa, pirmais no labās puses **R.Everts** , 20 gadsimta pirmā desmitgade (Ādažu vsk. muzeja fotoarhīvs)

2.att. Jaunietes sporta aktivitātēs. 20 gadsimta pirmā desmitgade (Ādažu vsk. muzeja fotoarhīvs)

3.att. Skolēnu un skolotāju grupa, centrā **R.Everts** pie Ādažu pagasta skolas ēkas.

4.att. **Ābece**, 1912. gads

5.att. **R.Everts**, ap 1939. (Ādažu vsk. muzeja fotoarhīvs)

Nopelniem bagātais skolotājs **Voldemārs Brenneris**, Fridriha dēls, (11.02.1889. – 08.11.1960.) dzimis **Ādažu pagastā** kā kalēja dēls. Beidzis Rīgas Pētera 1. reālskolu, 1909. gadā viņš ieguva skolotāja tiesības un sāka strādāt **par skolotāju Ādažu pagasta skolās**. 1918. gadā **V.Brenneris** strādāja Ceļabinskas un Irkutskas apgabala tautas izglītības nodaļās. 1920. gadā viņš atgriežas dzimtenē un strādā par pārzini **Jaunciema skolā**, kur Jaunciema evaņģeliski luteriskās baznīcas telpās atver skolu 4 klasēm, kurā strādā 2 skolotāji (Anna Vintere un Voldemārs Brenners). Telpu bija par maz, skola strādāja 2 maiņās. 1924.gada 1.novembrī tika iesvētīti jaunās skolas pamati. 1926. gada 11. septembrī skolas direktors **Voldemārs Brenneris** atklāja jauno **Ādažu Jaunciema 6-gadīgās pamatskolas** ēku, kas bija paredzēta 160 skolēniem. Skolā darbojās pašdarbības teātris un koris, telpas izmantoja arī Jaunciema kultūras biedrība. Jaunciema pamatskola pastāvējusi gan kā I pakāpes, gan kā sešklasu pamatskola Rīgas apriņķī, **Ādažu pagastā**, bet no 1928./1929.m.g. līdz 1939./1940.m.g.- kā sešklasu pamatskola Rīgas pilsētā, Jaunciemā. 1935.gadā skolas kalnā stāda bērzu birztalu un liepu aleju.

Ulmaņa fašistiskās diktatūras laikā **V. Brenneri** no skolas pārziņa darba atlaiž. 1940. gadā padomju vara viņu ieceļ par Rīgas 17. skolas direktoru un 1941. gadā uztic Rīgas pilsētas Sarkanarmijas rajona Tautas izglītības nodaļas vadību.

1944.gadā **V.Brenneris**, kā Sarkanarmijas rajona Tautas Izglītības nodaļas vadītājs, stājas pie rajona skolu un bērnu iestāžu darba organizēšanas un padomju skolas atjaunošanas. Līdztekus tam viņš aktīvi darbojas rajona sabiedriskajā dzīvē. «Virsdziģentu Jāni Vītoliņu nomaina diriģents **Voldemārs Brenners**. Sirmā skolotājs, tagad Sarkanarmijas rajona Tautas izglītības nodaļas vadītājs, jau vairāk nekā gadsimta ceturksni paralēli savam tiešajam pienākumam sekmīgi darbojas arī koru diriģēšanā.» (1950.g.) Ar 1951. gadu **V.Brenneris** kļūst par Rīgas 35. (tad 47.) vidusskolas direktoru. No 1953. līdz 1958. gadam **Voldemārs Brenneris** strādā pedagoga darbu Cēsīs. Ar 1958. gadu **V. Brenneris** aiziet pensijā, nostrādājis pedagoģiskajā darbā gandrīz piecdesmit gadu. **Voldemāram Brennerim** piešķirts Latvijas Nopelniem bagātā skolotāja goda nosaukums. Darba biedri mūžam atcerēsies kā iejūtīgu pedagogu, gaiša optimisma pilnu cilvēku un dziesmu draugu. *Skolotāju Avīze, Nr.48 (23.11.1960)*
<https://adazubildes.blogspot.com>, periodika.lv <https://cemety.lv/public>

1.att. Bezalkohola b-bas «Ziemeļblāzma» pasākumā, Voldemārs Brenners, (1935.)

2.att. Voldemārs Brenners ar skolēniem.

VOLDEMĀRS BRENNER(I)S

(11.02.1889. – 08.11.1960.)

skolotājs, koru diriģents

Skolotājs un pārzinis Ādažu pagasta skolās no 1909.

Ādažu skolu audzēkņi

CIELĒNA AMANDA (22.11.1863. - 10.08.1936.LV) – politikas aktiviste
< DRĒZIŅŠ AUGUSTS LUDVIGS OTOMĀRS (17.06.1899. –31.12.1983. AUS) **skolotājs**, fotogrāfs LBC

GRAUDIŅA ELFRĪDA (02.12.1911. – pēc 1947. DE)- veterēnārste
< EICHE (EIHE) MĀRTIŅŠ (27.01.1880. -12.03.1952.LV) autors, **skolotājs** un mācītājs, TZO

EIHE VILIS VILHELMS JĀNIS (29.06. 1903 .- 31.08.1991. SE) meža zinātņu **docents**, LCM
EMSIŅŠ ARTŪRS (1906.05.05- 1984. 18.05. USA) tālbraucējs kapteinis

< GROTIŅŠ MIĶELIS TOMASS (03.10.1883.- 11.08.1950.LV) – **jūrskolotājs**, TZO
GRANTSKALNS ATIS (26.12. 1907. –14.01.1966. USA) – mirtiesnesis, LCM

< KURAUŠ AUGUSTS (17.12.1887.—20.01.1963. DE) – bankas valdes loceklis, LBC
JIRGENSOSNS BRUNO FRĪDRIHS (16.05.1904. - 08.10.1982.USA) profesors, ķīmijas **zinātņu doktors**

< JIRGENSONS ARNOLDS (02.12.1906. - 20.08.2004. LV) **ķīmijas profesors**
MARKITANTSJĀNIS FRĪDRIHS (1888.06.05. – 1972.27.01. CAN) konservu rūpnieks x1

< TALCE – NIEDRA DAGMĀRA (04.03.1892. - 28.10.1959.USA) — **agronomijas doktore** - pirmā
PRĪMANIS MĀRTIŅŠ (24.01.1878. - 11.12.1950.DE) LU rektors, **ķīmijas profesors**, TZO

< PRĪMANIS JĒKABS (12.03.1892. -22.11.1971. USA)- LU **profesors**, anatomikums, LBC
PUTNIŅŠ JĀNIS ERNESTS (28.10. 1896.- 04.11. 1935. LV) kara lidotājs, LBC, TZO

< SAMS MĀRTIŅŠ (24.08. 1892 . - 22.11.1941.RU) etnofotogrāfs
TEIKMANIS ANDREJS JĀNIS (22.09.1877. 25.06.1956.SE) JLA prorektors, **doktors**, TZO, LCM
VĀRTIŅŠ (VĀRNA–VĀRTIŅŠ), AUGUSTS (12.10.1865. –08.09.1908.LV) tulkotājs, aktieris

Ādažos iespējams vēl mācījušies...

- Kino teātra „Orfejs” īpašnieks **Miķelis Michelsons** (dzimis1864. gada 6. janvārī Ādažos)
- **Nate Jaunsudrabiņa** (dz. Valdmane, Ādažu pagastā ap 1888.g, tēvs bijis kalējs) u.c.

Periodika.lv

Ādažu pagasta rīžības komitejas
leetu īstevāja Rīgas apgabaltiesas I. kriminal-
 nodala šajā 28. janvāra šēdē. Šīnī rīžības
 komitejā 1905. gada 4. decembrī bija ievēlēti
 Ādažu skolotāji Kārlis Ģimšche, Jānis Kal-
 niņch, Eduards Bluhmbergs un Jēkabs Behne,
 māspilšone **Amanda Zeelen** un seetejee jenneeti
 Peters Klepers, Augusts un Jānis Džolīni, Mi-
 kelis un Peters Purini, Mikēlis Breje, Jānis
 Eglits, Peters Ahbols, Katrīna Purin, Emilija
 Lūzau, Augusts Miteljons, Peters Behrsnīch,
 Woldemars Marfians, Ernests Konrads un Mo-
 sus Kobakovs. Par komitejas preekšjehdetaju
 hīis Ģimšche un par mešchu pahrsini Peters Pu-

Amanda Cielēna dzimusi 1863. gada 22. novembrī turīgā **Ādažu Vecķūļu** māju saimnieka **Jāņa Kalniņa** ģimenē. Ģimene deva iespēju iegūt labu izglītību, **Amanda Rīgā** beigusi vācu meiteņu ģimnāziju (1875–1880). 1883. gadā apprecējās ar **Mārci Cielēnu** (dz. 1854.g.), – aldari un Alderu alus darītavas direktoru, Rīgas Latviešu biedrības biedru jau no 19. gadsimta 70. gadu beigām.

Cielēnu ģimenē izauga četri bērni - būvinženieris **Alfrēds** (1884-1935), ārste **Viktorija Bīlmane** (1886-1913), rakstnieks un politiķis **Fēlikss** (1888-1964), un **Milda** (1889-1975). Kā prioritāte tiek izvirzīta bērnu izglītība, Mārcis un Amanda dzīvoja īpaši taupīgi un visus ietaupītos līdzekļus veltīja bērnu izglītošanai. Vecākais dēls Alfrēds mācījās Politehniskajā institūtā un kļuva par būvinženieri. Meita Viktorija studēja Pēterburgā un kļuva par pirmo latviešu sievieti – diplomēto ārsti Latvijā. Jaunākais dēls Fēlikss pēc ģimnāzijas pabeigšanas studēja tieslietas universitātēs gan Pēterburgā, gan Parīzē. Jaunākā meita Milda visu mūžu bija aktīva kultūras darbiniece. <https://www.aprinkis.lv/index.php/sabiedriba/cilveki-musu-lepnums/50707-adažu-ieverojamas-sievietes-sodien-un-vesture>

Kā vecāku komitejas locekle **A.Cielēna** piedalījās Vidzemes un Kurzemes tautskolotāju kongresa sarīkošanas komitejā (23.-27.1905.) 1905. gada revolūcijas laikā **A.Cielēna** bija ievēlēta Ādažu pagasta rīcības komitejā. Lai izvairītos no kriminālvajāšanas emigrēja uz Šveici, kur dzīvoja kopā ar meitu Viktoriju, kura no 1904. līdz 1911. gadam studēja Bernes Universitātes Medicīnas fakultātē.

Latvijas Republikā nebija politiski aktīva, tomēr bija saistīta Latvijas Sociāldemokrātisko strādnieku partiju, kurā darbojās viņas dēls politiķis Fēlikss Cielēns. Tuva Aspazijas paziņa. Piedalījās 1905. gada revolūcijas aktīvo dalībnieku kongresos 1927. gadā un 1930. gadā. Amanda Cielēna izaudzināja drīz pēc dzemdībām mirušās meitas **Viktorijas** dēlu Viktoru Bīlmani (1912-1942), kurš nacistu okupācijas laikā Rīgā nošauts uz ielas. <https://www.womage.lv/personas/amanda-cielena>
 1.att. Fragments no **Latvija (dienas avīze) Nr.24 (30.01.1909.)** par 1905. gada notikumiem Ādažos, tur ievēlēto Rīcības komiteju .
 2.att. Alderu muižā 1898.gada vasarā. 10 gadus vecais Fēlikss stāv pie sava tēva Mārča Cielēna, zemē ar sunīti sēž brālis Alfrēds, blakus – māsa Viktorija, māte Amanda Cielēna ar jaunāko meitu Mildu. (No Izabellas Cielēnas –Amandas mazmeitas privātā arhīva) <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1194543302716653&id=100064829822896&set=a.219579860213007>

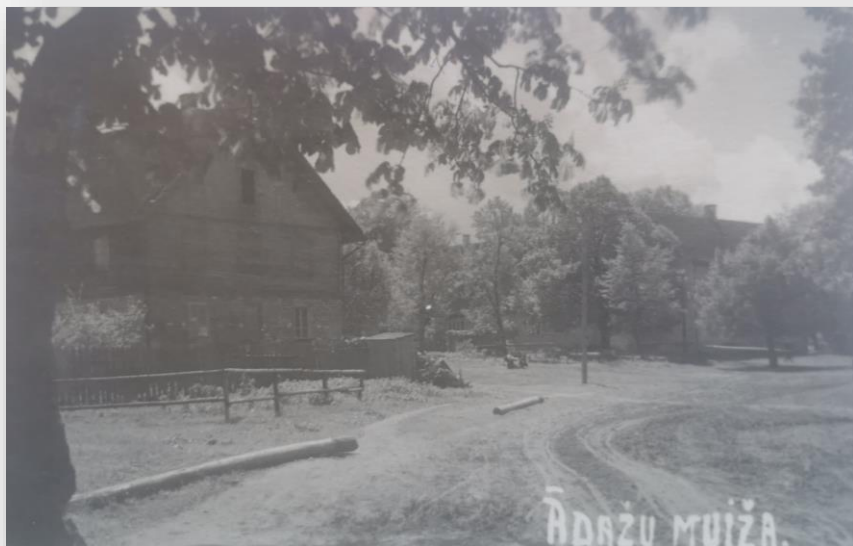

No kreisās puses stāv: rakstnieks J. Vecozols, students Melkis, Rainis un P. Sēja (tagad sūtnis Romā); sēž: Amanda Cielene (dep. F. Cielēna māte) un med. stud. Zommere. Uzņēmums izdots Šveicē, ap 1907. g.

Amanda Cielēna (22.11.1863. - 10.08.1936.)

Politikas aktīviste

*Foto-amators L. Drēziņš.
Ādažu pamatskolā.
Vēl. Ādaži 59.*

Augusts Ludvigs (Ludis) Otomārs Drēziņš

(17.06.1899. Ādaži – 31.12.1983. Austrālija)

Fotogrāfs, skolotājs, Latvijas Brīvību cīņu dalībnieks

Dzimis **Ādažu pagasta** Nagaiņu Drunkās Kārļa Drēziņa (1872-1953) un Marijas Amālijas Drēziņas (dz.Liepiņa) trīs bērnu ģimenē: Elvīra Lidiga, Mārtiņš Voldemārs un (Ludis). **Pabeidzis Ādažu pamatskolu** un A.Dombrovska proģimnāziju Vecmilgrāvī, mācījās zīmēšanu un gleznošanu Ludolfa Liberta un Kārļa Miesnieka mākslas studijās un klausījās mākslas vēsturi pie Jēkaba Bīnes. Neatkarības kauju dalībnieks. **Skolotājs Ādažos**. 1926-1936 bija iesaistījās Ādažu pašdarbības teātra trupā.

Ikviena vecā ādažnieka ģimenes albumā var atrast fotogrāfijas, kuras uzņēmis A.L.Drēziņš. Viņa vārds "**Apstādināt mirkli - notverot svarīgāko!**"

Vecāki ieguva zemes gabalu no muižas un ģimene uzbūvēja ģimenes māju "Līdumnieki". Devies bēgļu gaitās. Pēc 2.pasaules kara bija scenogrāfs Latviešu teātra grupai Vācijā. Jaunajā mītnes zemē Austrālijā atsāka gleznošanu, sarīkoja vairākas personālizstādes un piedalījās kultūras dzīvē Sidnejā un Melburnā.

Bija precējies ar Ādažu mūzikas skolotāju **Martu Drēziņu** (dz.1897.g. Aulis, 1897- 1987), bērni - Nora Daila Pržialgovskis un arhitekts Aivars Leonīds Drēziņš (12.05.1935.-16.01.2011.)

Avoti: <https://timenote.info/lv/Augusts-Ludvigs-Drezins> Geni.com

- 1.att. Ādažu muiža. Foto L.Drēziņš (Ādažu vidussk.fotoarhīvs)
- 2.att. Plūdi .22.VI 28. foto L.Drēziņš (Ādažu vidussk.fotoarhīvs)
- 3.att. Latvijas armijas karavīrs Ludis 1920. gada 25. janvārī pēc Brīvības cīņām.

ĀvskM 2023+

Ādažu pagast/draudzes skolas

Elfrīda Graudiņa (02.12.1911 – pēc 1947.), dzimusi lauksaimnieku ģimenē Ādažu pagasta "Kalndorēs". Tēvs - **Eduards Jānis** Jura dēls Graudiņš, dzimis 1882. gadā, māte Anna Biērņa meita (dz. Liepiņa), dzimusi 1885. gadā.

Elfrīda no 1920. līdz 1926. gadam mācās Ādažu 6 gadīgajā skolā, no 1927. līdz 1931. gadam apmeklēja Rīgas 3. vidusskolu, pēc tam no 1931. līdz 1939. gadam studēja Latvijas Universitātes Veterinārmedicīnas fakultātē iegūstot veterinārārsta grādu.

Līdz 1940. gadam strādāja Rīgas pilsētas laboratorijā kā laborante. Ir pieminēta kā - Dr. med. vet. (**Veterinārmedicīnas doktors**) (1947, Minhene)

1941.gada 14.jūnija deportācijas laikā (lieta Nr. 17105) no Rīgas apriņķa Ādažu pagasta «Kalndorēm» uz nometinājuma vietu Novosibirskas apgabala Parabeļas rajonā, tiek nosūtīti - **Graudiņš Eduards Jānis** Jura dēls (dz. 1882.), **Graudiņa Anna** Biērņa meita (dz. 1885.), **Graudiņš Viesturs** Eduarda dēls, (dz. 1923.), **Graudiņš Dainis** Eduarda dēls (dz. 1925.), **Graudiņš Arvaldis** Eduarda dēls, (dz. 1928.). **Annu Graudiņu** ar dēliem atbrīvo - 1958. gada 24. jūlijā.

***Elfrīda Graudiņa** ir šobrīd vienīgā ādažniece, kas pieminēta pētnieciskajā projektā "[Sieviešu pārstāvniecība Latvijas kultūrā un sabiedrībā \(1870–1940\)](#)", projekta Nr.: Izp-2020/1-0215.*

Iniciatīva iecerēta kā vēstījums par sieviešu inteliģences aktīvismu kā sociāli kulturālu pārmaiņu virzītājspēku Latvijā līdz 2. pasaules karam. Tā kā Latvijas sieviešu vēsture vēl nav visaptveroši pētīta, projekts ir novatorisks, koncentrējoties uz sieviešu pārstāvniecību kultūrā un sabiedrībā no 1870. līdz 1940. gadam un analizējot sieviešu pilsonisko dalību politikā, izglītībā, literatūrā, mākslā un izdevējdarbībā, ņemot vērā dažādu etnisko piederību sievietes, to sociālo slāni, izglītību un reliģiju.

<https://www.archiv.org.lv/aprinki1941/meklesana41p.php?adrese=R%C4%ABgas%20apr.&pilseta=R%C4%ABga>

<https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?r=1&q=grauda&n=15&q=1&s=30&sp=1&nw=0&w=0&lng=1062>
<https://www.womage.lv/personas/elfrida-graudina> <https://garamantas.lv/lv/person/1923713/Elfrida-Graudina>

ELFRĪDA GRAUDIŅA

(02.12.1911. – pēc 1947.)

veterinārārste

Vairāku grāmatu autors, skolotājs un mācītājs - **Mārtiņš Eiche**. Pēc viņa sarakstītām grāmatām daudzās skolās mācīja reliģiju. Daža no viņa grāmatām jau bija piedzīvojusi 11. izdevumu. Kopā ar prof. Dr. theol. E. Rumbu, M. Eiche izdevis dziesmu grāmatu skolām, piedalījies ar rakstiem un referātiem periodikā.

Mācītājs **M.Eiche** dzimis **Ādažu-Bērges muižas Jaun-Muguros** kā jaunākais dēls **Jāņa Augusta** (1838-1901) un **Marijas** (dz.Slone) **Eihes** ģimenē. Krustvecāki *Mikkel Eiche, Trihna Eiche, Trihna Rinkis*. Tēvs - saimnieks un **Ādažu baznīcas perminderis**. Vecākais brālis - **Bernhards (Bjernis)** (1868- 1936), vēlākais **Jaun-muguru** saimnieks, Jelgavas Lauksaimniecības akad. mežzinātņu doktora **Viļa Vilhelma Jāņa Eihes** (29.06.1903.– 31.08.1991.) un agronoma **Mārtiņa Eihes** (04.12.1901.-03.01.1989.) tēvs. No 1890. līdz 1896. **Mārtiņš Eiche** mācījies Berģu pagastskolā un **Ādažu draudzes skolā**. 1896. g. rudenī iestājies **Valkas/Valmieras skolot.seminārā Rīgā (III kurss)**, kuru beidzis 1899. g. un tūlīt stājies skolotāja drabā. 1899/1900 bijis Katlakalna pagasta Krusta skolas skolotājs, tad 1902/1906 Rīgas Āgenskalna pilsētas zēnu pamatskolas skolotājs, 1906/1916 Āgenskalna apvien.skolas skolotājs, 1916/1918 un 1919/1931 **Āgenskalna IV pamatskolas pārzinis**. Kara laikā viņa vadītā skola bija vienīgā Pārdaugavā, citas bija slēgtas vai ēvakuētas. 1922/1928 **M.Eiche** studē teoloģiju Latvijas Universitātē, ordinēts par mācītāju 1929. gadā, **1929/1931 ir Rīgas pilsētas prāvesta iecirkņa vikārs, Rīgas pilsētas domnieks. Rīgas skolu valdes loceklis (1920/1922). 1931/1952 ir Dubultu draudzes vikārs, aktīvi strādā draudzes sabiedriskā darbā. Skolotāja darbības 30 gadu jubilejā 1929.gadā māc. M. Eiche** apbalvots ar **Triju zvaigžņu ordeni V šķiras** (virsnieks/kavalieris). **Mārtiņa Eihes** darbam par tematu: «Evanģēliskās baznīcas un ticības dzīve Kurzemē 17. un 18. g. s. pēc tā laika garīgās rakstniecības darbiem latviešu valodā" piesprieda II godalgā. (LU 1927.)

1927.10.01 *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*
Precējies, sieva **Ieva**, 2 dēli; **Vitus Eihe** (04.06.1913.- 02.02.1951.), kas 1930. apsolvē Rīgas valsts 1. ģimn., uzsāk (1930/1936) klasiskās filozofijas studijas LU; trīsdesmito gadu otrajā pusē beidz Latvijas Valsts konservatoriju un (1935) sāk strādāt par ērģelnieku un kormeistaru Dubultu draudzē. 1938. gadā jaunā diriģenta vadībā draudzes koris (53 dziedātāji. piedalās 9.latviešu Vispārējos dziesmu svētkos, koru sacensībās iegūst 1. vietu.) **Vitus** ir arī komponists. 1941. gada 14. jūnijā deportēts uz Krasnojarskas apgabalu Sibīrijā. Par nelegālu kora vadīšanu piesprieda vēl 10 gadi apcietinājumā. Miris ieslodzījumā -Noriljagā, Osoblaga Nr.2. (strādnieku kūdras šahtā), represēts tika arī brālis **Mārtiņš Edvīns Eihe** (11.04.1904.-pēc 1953.), 1922/1928 studējis LU tieslietas, bijis pērkonkrustietis.

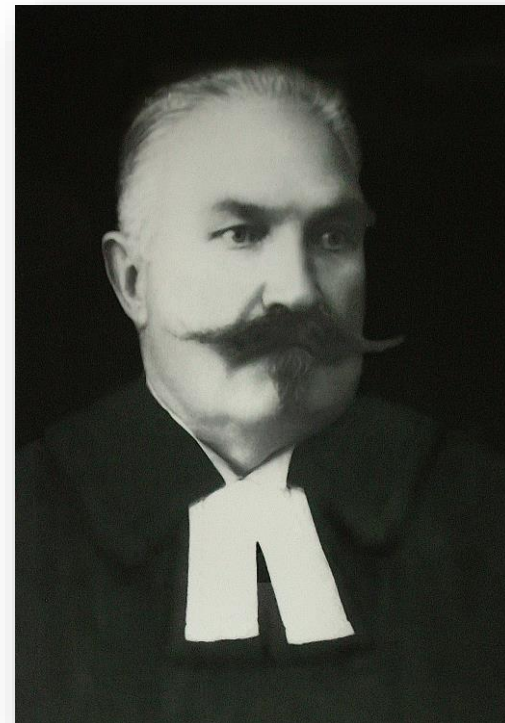
Mācību grāmatas - 1) **M[artiņš] Eiche. Reliģijas mācība pamatskolām. V un VI klases kurss.** (Ilūstr.). Rīgā, 1929. Izd. un iesp. Valters un Rapa. 23X15 cm. 169+(1) lpp. [3000 eks.]. 29-871 , 1929.09.01 *Valsts Bibliotēkas Biļetens* 2) **Ieviņš Fridrihs, Mārtiņš Eiche. Aritmētikas uzdevumu krājums pamatskolām. IV daļa. 4. klasei.** 1930. Izd. un iesp. Valters un Rapa. 21X15 cm. 52 lpp. [4000 eks. 30-1014 1930.08.01 *Valsts Bibliotēkas Biļetens*

Jaunatnes audzinātājā 60 mūža gadi., 1940.02.01 Latvijas Skola ; <https://timenote.info/lv/Martins-Eiche>, [periodika.lv; geni.com](https://periodika.lv/geni.com); *Valmieras/Valkas skolotāju semināra audzēkņi, 1936.* <https://www.archiv.org.lv/studenti/index.php?id=2> <https://timenote.info/lv/Vitus-Eiche> <https://likumi.lv/ta/id/85981-valsts-apbalvojumu-likums> 1991.06.01 *Māksla;*

ĀvskM 2023+

Triju Zvaigžņu ordenis

Mārtiņš Eiche (Eihe)

(27.01.1880. – 12.03.1952.)

grāmatu autors, skolotājs un mācītājs

(Vilis) Vilhelms Jānis Eihe (Eiche) dzimis Bernharda (Bjerna) (14.03.1868. – 1936.) un Katrīnas (dz.Teikmanis) (30.03.1878.- 1949.) ģimenē Ādažos. Tēvs, **Muguru** saimnieks, bija pedagoga-pārziņa un Dubultu mācītāja **Mārtiņa Eihe** (27.01.1880.-12.03.1952.) vecākais brālis.

Vilis J. Eihe – mežzinātnieks, 1921. beidzis Rīgas pilsētas 2. ģimnāziju, studējis Latvijas Universitātes Lauksaimniecības (LU) fakultātes Mežsaimniecības nodaļā, studiju virzieni - **Mežkopība, Inženierzinātnes (ķīmija)** 1921/1928, kļūst par inženieri mežkopi. Sākumā LU Meža bioloģijas katedras asistents (1928/1937). Vēlāk jaundibinātās (1939) Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijas (JLA) Meža bioloģijas katedras vadītājs, docents (1939 /1944). Iesaistījies Latvijas Centrālās padomes vadītajā pretestības kustībā un Zemgales komitejas darbībā (1943). «1944. gada janvārī docents **Vilis Eihe** kopā ar kundzi **Aleksandru** uz rotatora 1000 eksemplāros novilkta nelegālā izdevuma «Brīvajai Latvijai» pirmo numuru Jelgavā. JLA bija vācu pretestības centrs, kas bija galvenais memoranda parakstu vācējs» **F.Cielēns** norāda, ka prof. **A.Teikmanis** kopā ar doc. **V.Eichi** bija uzņēmušies savākt iespējami daudz JLA profesoru parakstu un ka akadēmijā notikusi arī memoranda tehniskā sagatavošana». 1944. gada 18. septembrī, ar E.Andersona vadīto laivu "Gulbis", **V.J. Eihe** kopā ar ģimeni pārceļas no Jūrkalnes uz Gotlandi un emigrē uz Zviedriju.

(Latvijas Centrālās padomes memorands, no 2009.gada -iekļauts UNESCO programmas «Pasaules atmiņa» Latvijas nacionālajā reģistrā) <https://www.vestnesis.lv/ta/id/53685>

Mežzinātņu doktors **V. Eihe** 1966. gadā iegūst doktora grādu un ir docents mežu augu ģenētikā Zviedrijas mežkopības augstskolā. *Periodika.lv, Geni.com 1966.09.01 Akadēmiskā Dzīve, 1967.06.01 Meža Vēstis*
Pēc pensionēšanās 1967. gadā, **V.Eihe** turpina pētījumu materiālo apstrādi. Ir devis Latvijas mežu vispārgeogrāfisko raksturojumu un detalizētu rajonējumu. Piešķirta **K.Barona prēmija** par kopdarbu ar K. Kiršteinu "Baltā skābarža (Carpinus Betulus L.) dabiskā izplatība un oikoloģija Latvijā" ("Latvijas Universitātes raksti Lauksaimniecības fakultātes sēr.", 1993, 2. sējums.) un Amerikas Latviešu apvienības Kultūras fonda (ALA KF) **Goda diploms** tehniskajās un dabas zinātnēs (1967).

Precējies (15.12.1928.), sieva- valodniece **Aleksandra Eihe** (dz.Pogiņa) (17.12.1905 –21.07.2002), JLA docētāja. Vēlāk studē Stokholmas augstskolā, filozofijas kandidāte (1949); filoz. licenciāte (1953), filoloģijas dokt. (1983). Ģimenē piedzimst - **Ināra Grīns (dz.Eihe)** Stokholmas pilsētas bibliotekāre (16.06.1930.-28.02.2002.), **Andrievs Jānis Eihe** ģenētikas docents, akad. biedrības «Austrums» biedrs, (10.05.1934.-14.05.2014.), **Imants Eihe** (25.03.1939.-06.10.2023.), piedalās basketbola draudzības spēlē 1990. gadā Latvijā, Liepājā. 1.att. **Aleksandra Eihe** 2/3.att.**Vilhelms Jānis Eihe**, 3.foto 1928.gadā <https://www.archiv.org.lv/studenti/index.php?id=2&rinda=0>
<https://timenote.info/lv/Martins-Eiche> <https://www.womage.lv/en/persons/aleksandra-eihe>
<http://www.jelgavasbiblioteka.lv/par-jelgavu/ieverojami-cilveki-jelgava/1329/>
<https://redzidzirdilativju.lv/en/collections/170556/69/photo/298945>

konsultācijas ar –Jekabs Krister un Tots Grīni (V.Eihes mazdēli un Aleksandra Grīna brāļa mazmazdēli)

(Vilis) Vilhelms Jānis Eihe (29.06.1903. Ādažu pag. – 31.08.1991. Solnā (Zviedrijā)

**Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijas Meža
bioloģijas katedras vadītājs,
doktors, docents mežu augu ģenētikā Zviedrijas
mežkopības augstskolā**

**Iesaistījies Latvijas Centrālās padomes vadītajā
pretestības kustībā**

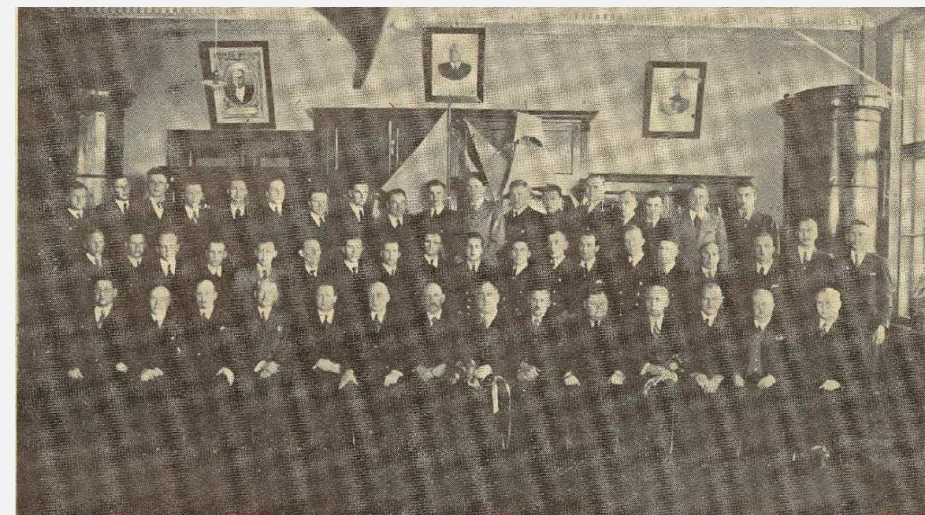
Arturs Emsiņš dzimis 1906. gada 5. maijā **Ādažu pagastā**. Tur arī tika uzsāktas **mācības vietējā draudzes skolā**, vēlāk Rīgas 1. ģimnāzijā. 20 gadu vecumā viņu iesauca karadienestā. Tā bija pirmā nopietnā iepazīšanās ar jūru, jo dienests notika uz Latvijas Republikas kara flotes flagmaņa „Virsaitis”. 15 mēnešus Arturs bija šā kuģa matrozis. Pirmais tirdzniecības flotes tvaikonis, uz kura kā matrozis uzkāpa nākamais kapteinis, bija 1906. gadā Lielbritānijā būvēts štīmeris „Lucy”. Tam sekoja „Johanne”, „MiervaLdis”, „Ausma” u.c. No 1933. līdz 1939. gadam **A. Emsiņš** mācījās K. Valdemāra kuģu vadītāju un mehāniķu skolā un ieguva kuģu vadītāja specialitāti. (sk. attēlus)

2. pasaules kara sākumā profesionālais jūrnīeks ieņēma kuģa virsnieka - 3. un 2. stūrmaņa - amatu uz tvaikoņiem „Konsuls P. Dannebergs”, „Everiga” un kļuva par kapteini uz „Atis Kronvalds”. 1941. gada 29. augustā kuģi ceļā no Tallinas uz Ļeņingradu (tag. Sanktpēterburga) nogremdēja vācu aviācija, bet Arturs Emsiņš ar savainotām rokām nonāca slimnīcā. Gadu vēlāk viņu mobilizēja Sarkanajā armijā, kur arī tika sagaidītas kara beigas. Atsākās civilā jūrnīeka gaitas uz Latvijas Valsts jūras kuģniecības kravas tvaikoņiem „Arethusā” un „Razliva”, bet no 1953. gada līdz aiziešanai pensijā 1970. gada septembrī viņš vadīja okeāna zvejas kuģus. **Arturam Emsiņam** piešķīra **Latvijas Nopelniem bagātā zvejnieka goda** nosaukumu. Kopš 1980. gada tālbraucējs kapteinis regulāri apmeklēja Rīgas vēstures un kuģniecības muzeju un palīdzēja Latvijas kuģniecības vēstures nodaļas darbiniekiem pētīt valsts jūrnīecības vēsturi. **Arturs Emsiņš** mira 1984. gada 18. maijā un ir apbedīts Rīgā Meža kapos.

[Latvijas jūrnīecības gadagrāmata, 2006 \(2007\) vadītāju izlaidums](#)
[Krišjāņa Valdemāra jūrskolā. 1939.06.01 Jūrnīeks](#)

Kr. Valdemāra jūrskolas kuģu vadītāju nodaļas IV klases kursu šogad beidza arī tālbraucēja kapteiņa tiesībām: Arvids Ābele, Jēkabs Andersons, Jānis Balodis, Roberts Bērziņš, Vilhelms Bēks, Sergejs Bols, Alekssis Čughauss, Oskars Duka, Aleksandrs Dundurs, Kārlis Esers, Imants Grotiņš, Kārlis Kalns, Aleksandrs Kārklīšs, Valdemārs Kineps, Pauls Knostenbergs, Teodors Krūmiņš, Rūdolfs Lagsbergs, Boriss Meiselis, Kārlis Mierītis, Jānis Ozoliņš, Arvids Rakovskis, Jānis Sedlīņš, Pauls Virks un Lietuvas valsts stipendiatu Teofilus Jurgaitis un Antanas Kmitas.

Ar papildu pārbaudījumiem beidza: Jānis Bērziņš, Adolfs Celtnis, **Arturs Emsiņš**, Vilis Freimanis, Roberts Javalds.

Kr. Valdemāra jūrskolas absolventi ar mācībspēkiem. I rindā no kreisās: skolot. E. Breikšs, tālbr. kapt. K. Aizstrauts, Rīgas ostas kapteinis F. Dambekalns, skolot. kapt. R. Brūvels, Jūrn. d-ta vicedirektors kapt. K. Meinerts, E. Eikerts, Jūrn. d-ta direktors inž. P. Stakle, jūrskolas direktors kapt. E. Kalniņš, inž. V. Šmulders, kuģu ipašn. A. Katkevičs, jūrskolas inspektors E. Ogrīņš, vec. doc. A. Žaggers, skolot. K. Krons, skolot. kapt. M. Grotiņš. Otrā rindā no kreisās 5. skolot. E. Ābele, skolot. kapt. K. Freidenfelds, pēdējie pa labi skolot. A. Bērziņš un E. Birģers. Pārējie jūrskolas absolventi.

ARTŪRS EMSIŅŠ

(1906.05.05- 1984. 18.05.)

Tālbraucējs kapteinis

Jūrskolotājs **Miķelis Tomass Grotiņš**, Friča dēls, dzimis 1883.gada 3.oktobrī **Ādažu pagasta "Beltēs"** lauksaimnieka ģimenē. 1907. gadā beidzis Mangaļu tālbraucēju jūrskolu un 1909. gadā beidzis Pēterburgas jūras skolotāju kursus. Laikā no 1910. gada līdz 1912. gadam bijis skolotājs Lubezeres jūrskolā, bet pēc tam skolotājs Tālbraucēju jūrskolā un tirdzniecības flotes mehāniķu skolā Rostovā pie Donas (1912/1921).

No 1921. līdz 1929. gadam **M.Grotiņš** ir matemātikas skolotājs Viļa Olava komercskolā Rīgā un no 1927. – 1929. gadam studējis Latvija Universitātes Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātē ekonomiku.

1929.gada rudenī, atverot Liepājas jūrskolu, **M.Grotiņš** tiek aicināts kļūt par tās pirmo direktoru. Liepājas jūrskolā **Miķelis Grotiņš** strādājis līdz 1936.gadam. 1936.07.04 apbalvots ar **Triju Zvaigžņu ordena** IV šķiru # 1832.

M.Grotiņš bijis Rīgas Latviešu biedrības Krišjāņa Valdemāra jūrmniecības nodaļas un Latvijas Kuģu īpašnieku savienības sekretārs, Liepājas aizsargu pulka Jūras divizionā komandieris. **Miķelis Grotiņš** ir arī daudzu publikāciju un mācību grāmatu autors (sk. att. «Navigācija»), piedalījies arī Krišjāņa Valdemāra rakstu sagatavošanā un izdošanā 1936. un 1937. gadā.

Pēc 2. pasaules kara **Miķelis Grotiņš** bijis Rīgas jūrskolas pasniedzējs (1946/48) un Rojās ostas priekšnieks (1948/50).

1926.04.22. Valdības Vēstnesis ziņo – «Rīgas apgabaltiesas 3. civilnodaļa paziņo, ka laulātie draugi **Miķelis Friča d. Grotiņš** un **Henriette Kriša m. Grotiņa**, dzim. Meijere, noslēguši savstarpīgo laulības līgumu pie Rīgas notāra J. Kreicberga 27. martā 1926.»

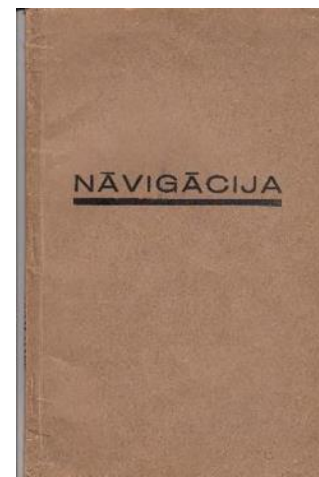
Dēls – **Imants Grotiņš** (22/07.1915. Rostova – 20.04.1975.Minhene)

Materiāls par **M.Grotiņu** iekļauts apgāda „Preses Nams” 1998. gadā izdotajā grāmatā „Latvijas jūrmniecības vēsture”.

letonika.lv <https://dizlaudis.mozello.lv/g/grotins-mikelis/> <https://irliepaja.lv/lv/liepajnieki/pirms-130-gadiem-dzimis-jurskolas-pirmais-direktors/> <https://timenote.info/lv/Mikelis-Grotins-03.10.1883>
1975.05.17 Latvija <https://www.archiv.org.lv/studenti/index.php?id=2&rinda=0>

ĀvskM

Ādažu pagast/draudzes skolas

Miķelis Tomass Grotiņš

(03.10.1883.- 11.08.1950.)

tālbraucējs kapteinis, jūrskolotājs, publicists,
1936. IV 07. apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni

ATIS GRANTSKALNS, dzimis Rīgas pievārtē, Ādažu pagasta «Sautiņos».

Tēvs Eduards Grantskalns (1881.22.12. – 1964.12.03.)- Ādažu pagasta darbvedis, no 1912.gada dienē cara armijā. Vēlāk Latvijas republikā bija Latvijas Satversmes sapulces un 1., 2., 3. un 4. Saeimas deputāts no Latviešu zemnieku savienības (1922.- 1934). Latvijas Zemnieku bankas valdes priekšsēdētājs u.c. No 1918.gada paraugsaimniecības "Sautiņi" īpašnieks. **Latvijas Centrālās padomes 1944.g. 17.marta memoranda** parakstītājs. 2.pasaules kara beigās kopā ar sievu **Emmu**, vecāko dēlu **Ati** un meitas, ārstes **Veltas Sombras** (1912.03.08. – 2007.04.06.) ģimeni dodas trimdā, kur nonāk franču zonā Vācijā, bet vēlāk pārceļas uz angļu zonu Hanoveras apkārtnē, 1950. emigrē uz ASV. Jaunākais dēls **Videvuds**, uzzinājis par sievas un gadu vecā dēliņa likteni 1941. gada 14. jūnijā, nākamajā dienā čekistiem piesakās pats, lai būtu kopā ar ģimeni. Savus mīļos tā arī nesatiek, pēc gada mirst ieslodzījumā Usoļlagā.

Atis Grantskalns (1907.26.12. – 1966.14.01.) bērnību pavadījis lauku sētā uzsūcot sevī latvju zemnieka sīkstumu un darba mīlestību, kas viņu pavadīja dzīvē. Pēc Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijas beigšanas 1925. uzsāk studijas LU (1925.- 1936.) Tautsaimniecības un tiesību zinātņu fakultātes tieslietās, ko beidza 1936.gadā ar mag. iur. grādu. Studiju gaitu sākumā **A.Grantskalns** pievienojās studentu korporācijai «Lettgallia'i», ko 1899. gada 8. februārī dibina deviņi latviešu Tērbatas universitātes farmācijas studenti. **A.Grantskalns** studiju laikā strādā arī tiesu resorā. Pēc studiju beigšanas bijis mirtiesnesis, šo matu Atis pildīja līdz komunistu okupācijai. Vācu okupācijas laikā **A.Grantskalns** pildīja svarīgu lietu izmeklēšanas tiesneša pienākumus pie Rīgas apgabaltiesas. Viņam tika uzticēts grūts un atbildīgs uzdevums — čekas briesmu darbu izmeklēšana un noskaidrošana. **A.Grantskalna** vadībā atrada daudz čekas nomocīto latviešu patriotu, valsts un sabiedrisko darbinieku kapu.

Otrā pasaules kara beigās ģimene dodas trimdā, nonāk ASV un tur uzsāk saimniecisku darbību, bet krīzes laikā cieš zaudējumus. **A. Grantskalns** turpina aktīvi darboties «Lettgalliu» fil., Latviešu juristu biedrībā, gan arī citās sabiedriskās organizācijās, dažkārt darīdams darba vissmagāko daļu. 1960.gadā uzsāka Lettgalliu žurnāla Fidelitas organizēšanu, bija pirmais tā redaktors, darbīgs un neatlaidīgs. **Ata Grantskalna** mazmazdēls Kristaps Grantskalns 2006. gadā atgriezies Latvijā un darbojas komercijomā Carnikavā.

1.att. «Lettgallias» prezidijs, 1959. 1. rindas vidū seniors **Atis Grantskalns**,
2.att. **Atis Grantskalns** 3.att. **Ata Grantskalna** tēvs – **Eduards Grantskalns** - 1., 2., 3. un 4. Saeimas deputāts. https://lv.wikipedia.org/wiki/Eduards_Grantskalns

1967.01.01 Fidelitas, 1969.01.01 Fidelitas, <https://www.archiv.org.lv/>, <https://timenote.info/lv/Eduards-Grantskalns-22.12.1881>,
<https://adazubildes.blogspot.com/2020/01/atis-grantskalns.html>,
https://www.adazi.lv/wp-content/uploads/2021/06/JUNIJS_2021_WEB.pdf

ATIS GRANTSKALNS

(1907.26.12. – 1966.14.01.)

mirtiesnesis, izmeklēšanas tiesnesis, uzņēmējs

Augusts Kuraus dzimis 1887. gada 17. decembrī **Ādažu pagastā**. Pēc pamatskolas beigšanas papildināja izglītību pašmācības ceļā. A. Kuraus izmācījās drāšu aušanas arodu Ozoliņa drāšu austuvē, kur 1909. gadā sāka strādāt par veikalvedi. 1911. gadā viņš atpērka drāšu pinumu un caurumota skārda uzņēmumu un vadīja to līdz Pirmajam pasaules karam, kad tika mobilizēts Krievijas armijā. Nokļuvis Vācijas armijas gūstā (1915—1918). A. Kuraus **piedalījās Latvijas Neatkarības karā**, iestājoties Latvijas armijas Studentu rotā (1919).

1920. gadā viņš sāka atjaunot uzņēmumu. 1928. gadā drāšu pinumu fabrika "Aug. Kuraus" nodarbināja 60 strādnieku un bija viens no lielākajiem savas nozares uzņēmumiem Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. Kopš 1920. gada **A. Kuraus** darbojās Latvijas Rūpnieku un amatnieku savienībā kā valdes loceklis, bet no 1930. gada bija tās priekšsēdētājs. 1922. gadā sāka darboties Rīgas pilsētas Savstarpīgajā kredītbiedrībā kā valdes loceklis, priekšsēdētāja biedrs. Bija Rīgas pilsētas domnieks (1932). Ministru kabinets 1933. gada 13. februārī iecēla **A. Kurauu** par Latvijas Bankas padomes locekli. Avīze "Latvis" to atzinīgi komentēja: "Latvijas Bankas padome lielā mērā komplektējas no mūsu politisko partiju pārstāvjiem, kas tad arī dažādu saimnieciskās dabas jautājumu izšķiršanā vadās no politiskiem motīviem. **Augusts Kuraus** turpretim nāk no mūsu saimnieciskām aprindām, kas labi vien pazīst praktisko dzīvi un darbu. Tāpēc arī viņa izraudzīšanu par mūsu valsts bankas padomes locekli mēs varam vienīgi apsveikt."

A. Kuraus bija Rīgas rūpnieku biedrības priekšnieks (1936—1940), darbojās Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerā (1935—1940), Rīgas Biržas komitejā. Laulībā ar Annu Kurauu (dz. Nagels)(1891-1951) auga dēli Vilis un Valdis. Otrā pasaules kara beigās **A. Kuraus** emigrēja uz Vāciju, no kurienes 1950. gadā ieceļoja ASV, bet pēc pensionēšanās atgriezās Vācijā pie dēla. Miris 1963. gada 20. janvārī Āhenē.

*1.att.Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras prezidija biedri sēdes laikā. Vidū **A.Kuraus**, Latvijas bankas padomes loceklis (1933-1940), Rīga 1936. -1938.gads.*

AUGUSTS KURAUS

(17.12.1887.—20.01.1963.)

Latvijas Bankas padomes loceklis 13.02.1933.—02.08.1940.

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks

[Latvijas Bankas vēsture 1922-1940 : Latvijas Bankas 100 gadu jubilejai veltīts zinātniskais izdevums \(2022\)](#)

Tuvākais **Bruno Jirgensona** (1904-1982) domubiedrs zinātnes autājumos bija viņa jaunākais brālis **Arnolds Jirgensons**. Skolas gados abi nosolījās - būsīm ķīmiķi. Tādi viņi palika uz visu mūžu. **Bruno** pievērsās teorētiskiem pētījumiem, **Arnolds** - tehnoloģisko problēmu risināšanai. **Arnolds Jirgensons** sacīja: "*Mani interesēja brāļa Bruno teorētiskās atziņas īstenot praksē, lai celtu tautas labklājību.*" **Arnolds Jirgensons** dzimis **Ādažu pagastā, Strēlnieku mājās**. Pirmā pasaules kara un pēckara notikumi Latvijā radīja daudz grūtību. 1925. gada pavasarī **Arnolds** pabeidz Jelgavas 2. valsts vsk., iestājas Latvijas Universitātes (LU) Ķīmijas fakultātē, ko 1932. gadā beidz ar inženiera-ķīmiķa grādu, jau studiju laikā strādādamas par subasistentu pie prof. **O.Lutca** vispārīgā un analītiskā ķīmijā un tika ievēlēts Ķīmijas fakultātē par mācītbspēku. Paralēli mācību darbam LU, viņš 1934. gadā sāka strādāt Latvijas Piensaimnieku Centrālā savienībā, kur iekārtoja ķīmijas rūpnīcu/fabriku vājpiena pārstrādāšanai **derīgā produktā**. Rūpnīcā no vājpiena izdalīja dabīgo polimēru – **kazeīnu**, kuru pārstrādājot ieguva t.s. **bakelītu** – izejvielu dažādu plastmasas priekšmetu pagatavošanai. Rūpnīca un tās produkcija guva atzinību ne tikai Latvijā, bet arī Eiropas valstīs. Rūpnīcā izveidojās trīs galvenās ražošanas nozares: kazeīna (vad. **I.Pelds**), kazeīna polimēru (vad. **A.Goldbergis**) un ķīmisko reaģentu lauku pienotavu vajadzībām (vad. **A.Siliņš**). Kazeīna plastika no pašu ražota kazeīna tika izgatavota plāksnēs un apaļos stienos ~80 dažādās krāsās. Tie tika pārdoti vietējām **ķemmju, pogu, dažādu rotas lietu un sīkdaļu ražotnēm**. Nākošajos gados produkcijas apjoms strauji palielinājās. Kazeīna polimēriem (plastmasām) tika dots nosaukums "**Lettoid**", 20 % no ražotās produkcijas tika eksportēti uz Poliju, Lietuvu un Holandi. Tika veikti priekšdarbi, lai uzsāktu tekstilkazeīna "**Lanital**" (Lana Italian – Itālijas vilna) ražošanu pēc Milānas firmas "Sprila viscosa" patenta. Politisko pārmaiņu rezultātā viss plānotais pajuka. **A. Jirgensona** ražotās plastmasas (galalīts) pieskaitāmas olbaltumplastu kategorijai, ko 30. - 40. gados pasaulē plaši ražoja no augu un dzīvnieku olbaltumvielām. Tās ir necaurspīdīgas ragveida vielas ar labām mehāniskām īpašībām, ķīmiski samērā izturīgas. Tajā laikā tām bija liela nozīme; vēlāk tās aizstās ar sintētiskajām plastmasām. 1944. gadā kopā ar sievu **Ilonu**, gleznotāju, emigrē uz **Vāciju** un strādā Tiringā, Svarcā, lielajā Zellwolle-Kunstseide-Ring rūpniecības pētījumu iestādē par mākslīgām poliamidu šķiedrām (perlonu). 1947. emigrē uz **Zviedriju**, kur pievērsās ādas krāsu nozarei un polimēriem, izstrādātā metode praktiski ir tik nozīmīga, ka to no viņa atpērk pazīstamā **Bofors-Nobelkrut** firma, kas šo metodi vēlāk patentē Francijā. 1950. A. Jirgensons pārceļas uz Montrealu, **Kanādā** un 1954. uz **ASV**, uzņemdamies ķīmijas nozares vadību lielajā Endieott-Johnson firmā Endikotā, kur strādā pie dažādu polimēru iegūšanas un pārstrādes. Teorētisko jautājumu finansēšanā viņam palīdzēja brālis **Bruno**, kurš strādāja ASV par profesoru. Darbā **Arnolds Jirgensons** guva panākumus un firmas viņa zināšanas un darba rezultātus augstu vērtēja, piešķirot apbalvojumus (naudas prēmijas). Firmas bieži vien iegūtos rezultātus patentēja ar savu vārdu. Pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados (1999.) **Arnolds Jirgensons** atgriezās Latvijā, mūža nogali pavadot Liepājā. 2002.gadā saņēma **Latvijas Zinātņu Akadēmijas goda doktora diplomu**. 1971.01.01 *Tehnikas Apskats*; *Zinātnes vēstnesis*, 2002, 17. jun.; *Latvijas vēstnesis* Nr 93, 2003. 20. jūnijs; *Latvijas vēstnesis*, 20.06.2003. Nr. 93; *Laiks*, 1966.11.30 ; <https://lv.m.wikipedia.org/wiki/Att%C4%93ls:Letto%C4%ABds.jpg> <https://www.kimijas-sk.lv/index.php/kimijas-vesture/kimijas-attistiba-latvija/149-2-4-30-kazeina-plastmasas> <https://www.vestnesis.lv/ta/id/76470>

1.att. A.Jirgensons 2.att. Rīga, 1928.g. No kreisas: Bruno Jirgensons, Arnolds Jirgensons, prof. Oskars Lutcs, un inž. V. Štals. 3.att. Lettoids

Arnolds Jirgensons
02.12.1906. – 20.08.2004.

plastmasu ražošanas pamatlicējs

Bruno Frīdrihs Jirgensons bija izcils biokīmiķis, kurš veicis ievērojamu ieguldījumu olbaltumvielu, aminoskābju un vitamīnu pētīšanā. Dzimis 1904. gada 16. maijā Ādažu pagasta «Strēlnieku» mājās, tēvs Fricis/Fridrihs. Brāļi: Arnolds (1906-2004)- ķīmiķis, Jānis Edgars (1913.31.01. -)ārsts, 1944. absolvē LU. Sākoties Pirmajam Pasaules karam, Bruno nācās pārtraukt mācības un doties trimdā uz Krieviju. Sākoties lielinieku revolūcijai 1917. gadā Bruno atradās Petrogradā, pēc gada viņš atgriezās Latvijā, 1921. beidz Jelgavas reālskolu un 1921/1926 studē ķīmiju Latvijas universitātē (LU), iegūst Mag. chem. grādu. No 1928 /1934 strādā LU Ķīmijas fakultātē par asistentu analītiskās ķīmijas laboratorijā. 1933. gadā aizstāv doktora disertāciju un iegūst Dr. chem. grādu. 1934. ievēlēts par LU privātdocentu un sācis lasīt lekcijas vitamīnu un proteīnu ķīmijā. 1930. gadā papildinājies Ciriches universitātē pie Nobela prēmijas laureāta P. Karera un 1939. Freiburgas institūtā pie H.Staudingera. Izstrādā zinātnisko darbu saistībā ar vitamīnu un hormonu ķīmiju, kā arī nodarbojās ar biokoloīdu koagulācijas, aminoskābju un olbaltumvielu molekulu konformācijas pētīšanu. Atklāj likumsakarību, kas pazīstams kā Lica – Jirgensona vai Klafa – Lica – Jirgensona likums. 1940/41 gadā ir LU profesors. 1944. gadā emigrē no Latvijas. 1946/1947 gadā darbojas par neorganiskās ķīmijas profesoru UNRRAs* universitātē Minchenē. 1947/1949 gadā strādā kā Anglijas «Imperial Chemical Industries» (ICI) stipendiāts Mančesas universitātē proteīnu pētniecībā, kur veic darbus par augu proteīnu — leguminu, albumīnu u.c. īpašībām. 1949. gadā viņš kopā ģimeni dodas uz ASV, kur ieņem ķīmijas profesora vietu Teksasas Luterāņu Kolledžā Segumā. No 1952. gada līdz mūža beigām strādā Teksasas Universitātes Vēža pētniecības centra Andersona hospitālī un audzēju institūtā, veicot intensīvu pētniecības darbu. 1970. gadā B.Jirgensons saņem no šīs universitātes atzinības apbalvojumu (**Distinguished Service Award**). Viņa pētījumus finansē «Robert A. Welch Foundation» Teksasā u.c. iestādes. Pētnieks ir vairāk nekā 200 zinātnisku un populārzinātnisku rakstu autors, ap 30 zinātniskie darbi izdoti Vācijas žurnālos «Kolloid-Zeitschrift», «Biochemische Zeit schrift», u.c., kā arī profesors ir izdevis 16 populārzinātniska satura grāmatas.

<https://www.latviesi.com/jaunumi/latvijas-pedas-pasaule-bruno-jirgensons-starptautiski-atzits-biokimikis>

Jauns ķīmijas doktors 1933.06.01 Burtnieks, 1983.01.01 Akadēmiskā Dzīve

Bruno Jirgensona biogrāfija un darbība aprakstīta šādos izdevumos: Latvju Enciklopēdija; The American Men and Women of Science; World's Who's Who in Science; Pog gendorff's Biographisches Handwörterbuch.te

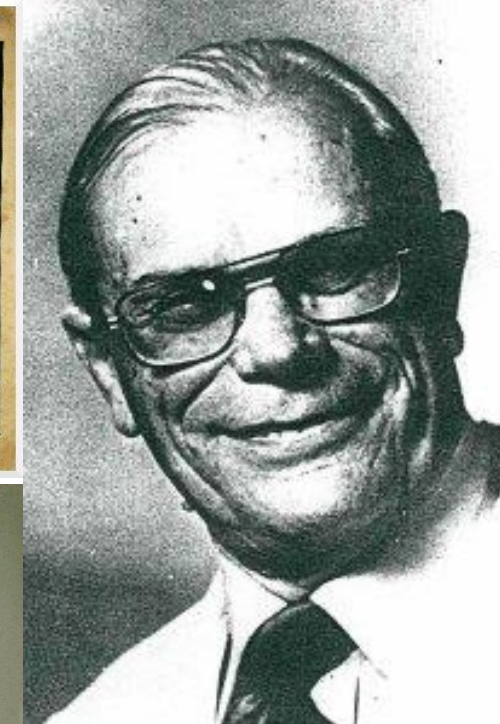
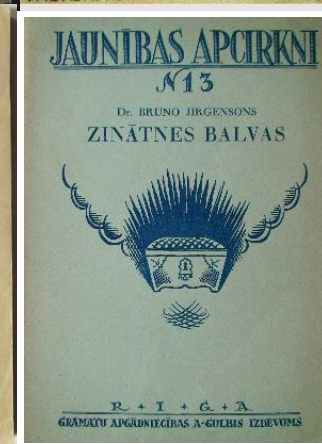
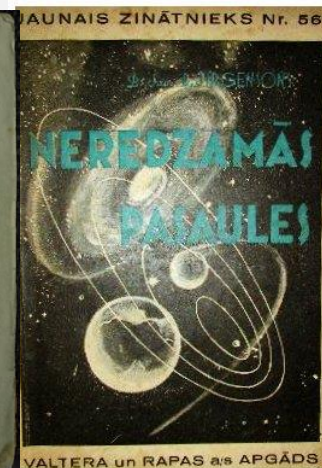
1.att. Latvijā izdotās grāmatas. (1)Izdeva: Valters un Rapa; 1936, 1938. lpp.369 (2)Izdeva: Valters un Rapa; 1938.g. sērijā "Jaunais zinātnieks"; lpp.111. (4)Izdeva: Gulbis; 1937.g. sērijā "Jaunības apcirkņi"; lpp.71

2.att. **B.F.Jirgensons**

https://lv.wikipedia.org/wiki/Bruno_Jirgensons#/media/Att%C4%93ls: Bruno_Jirgensons.jpg

*Apvienoto Nāciju Organizācijas Ārkārtas palīdzības un atjaunošanas administrācija, saīsināti UNRRA. ANO Palīdzības un rehabilitācijas administrācija bija palīdzības organizācija, kas tika dibināta Otrā pasaules kara laikā 1943. gada 9. novembrī pēc ASV, Padomju Savienības, Lielbritānijas un Ķīnas iniciatīvas. Pēc kara beigām to pārņēma ANO.

ĀvskM 2024

Bruno Frīdrihs Jirgensons

16.05.1904. – 08.10.1982.

profesors, ķīmijas zinātņu doktors

Ādažu draudzes skolas/ pagastskolas audzēkņi

MARKITANTS Jānis Fridrihs, dzimis Ādažu pagastā, tēvs Miķelis (dz.1853.)— lauksaimnieks Grot-Kaltiņi muižā, sākumā strādāja kā puisis. Māte **Emīlija**, (dz. Grotiņ, dz.1863.), sieva **Irma**, (dz. Oše). **Mācījās Ādažu - Bergu pagastskolā**, vēlāk pašizglītošanās par konservu tehnoloģijām Vācijā. *Es viņu pazīstu (1975)*
Grot-Kaltiņa ēka (1850. gadā celtā Grotkaltiņu kūts) tika pāvesta uz Brīvdabas muzeju 1934. gadā - kā daļa no Vidzemes sētas. *

J. Markitants bija viens no pirmajiem ne tikai Jelgavā, bet arī Latvijā, kurš specializējās tieši augļu pārstrādē un pārstrādes rezultātā iegūto produkciju fasēja stikla tarā. 1929. gadā Latvijā bija 6 uzņēmumi, kas nodarbojās ar ogu, augļu un sakņu pārstrādi.

Jelgavas Tirgotāju un rūpniecības biedrības valdes loceklis **Jānis Markitants** bija Augļu pārstrādāšanas fabrikas īpašnieks Jelgavā, kurš 1922. gadā atvēra savu ražotni. Tolaik bija plaši izplatīts uzskats, ka konservēta barība ir laba, derīga un veselīga. Lai gan konservu ražošana bija jau vairāk nekā 100 gadu sena lieta un konservu ražošana Jelgavā bija noorganizēta jau 19.gs. laikā, tomēr **J. Markitants** tika uzskatīts par savas nozares celmlauzi un izveidotāju Latvijā.

1937. gadā **J.Markitanta** uzņēmumā divās maiņās nodarbināja 100 cilvēku, dienā pārstrādājot 20 tūkstošus kilogramu augļu un dārzeņu, sevišķu vērību veicot dzidrinātajām un nedzidrinātajām sulām. **J.Markitanta** produkcija tika eksportēta arī uz ārzemēm - uz Holandi – upeņu un aveņu sula, uz Angliju 250 centnerus konservētu upeņu. Eksportēja arī uz Vāciju un citām valstīm. Šim nolūkam **J.Markitantam** Rīgā bija savas noliktavas. Produkcijas popularitāti un pieprasījumu veicināja piedalīšanās izstādēs– gan pašmāju, gan ārzemēs. Jelgavas lauksaimniecības izstādē 1927. gadā produkcija saņēma **I godalgu**. 1937. gadā Zemgales izstādē saņēma **Latvijas Lauksaimniecības** kameras **Zelta medaļu** par augļu sulām un konserviem. Ārsti zobu slimībās bija atzinuši, ka lietojot **J.Markitanta** augļu un ogu sulu, tiek dezinficēti zobi un mute. Pēc kara Jelgavā atvēra konservu fabriku, kas būtībā turpināja J.Markitanta iesākto darbu. <https://jelgavasbiblioteka.lv/novadpetnieciba/novadnieku-datubaze/janis-fridrihs-markitants>

J.Markitants ar ģimeni, kurā ir četri bērni, otrā pasaules kara laikā aizbēga no Latvijas uz Vāciju un bēgļu gaitās nonāc Kanādā. **Jāņa Markitanta** dēla **Kārļa** bērni - **Arnis Osvalds Markitants** un **Sandra Rita Cifersone** (dz. Markitants) ir aktīvi Kanādas latviešu sabiedrībā.*

1.att., Produkcijas etiķete*, 2.att. **J.Markitanta** pāvīljons Jelgavā*, 3., 5.att. **J. Markitants**
4.att. **J. Markitanta** melleņu dzēriena pudele, 20.gs. 20.-30.gadi, <https://jymm.lv/lasitavalj-heistera-dzerienu-pudeles/>
<https://timenote.info/lv/Janis-Fridrihs-Markitants>,

* pēc **Arņa Osvalda Markitanta**

ĀvskM 2024

JĀNIS FRĪDRIHS MARKITANTS

(1888.06.05. – 1972.27.01.)

rūpnieks, konservu ražošanas celmlauzis Latvijā

Dr. agronome **Dagmāra Talce-Niedra** dzimusi Ādažu pagasta Baložu (Bonaventuras) muižā, ierēdņa Voldemāra Niedres ģimenē (vēlākais tirgotājs un namsaimnieks). Beigusi 1910. gadā Voldemāra Maldona Rīgas sieviešu ģimnāziju ar sudraba medaļu.

1915. un 1916. gadā bijusi Maskavā, 1917. un 1918. gadā Pleskavas un Novgorodas guberņā, strādājot Visas Krievijas pilsētu savienībā kā grāmatvede.

1918. gada rudenī **Dagmāra** iestājusies Baltijas Tehniskajā augstskolā (Baltijas Tehniskā augstskola Rīgā pastāvēja vācu okupācijas laikā - no 1918. gada 1. oktobra līdz 1919. gada 3. janvārim. Uzskatāma par Rīgas Politehniskā institūta mantinieci), lauksaimniecības fakultātē, un 1919. gadā turpinājusi studijas Latvijas Universitātē, kuru beigusi ar agronoma grādu un atzinību "ļoti sekmīgi" 1924. gada maijā. Kopš 1921. gada strādājusi kā subasistente, vēlāk kā asistente pie mikrobioloģijas katedras profesora Dr. A. Kirhenšteina. **Dagmāra Talce-Niedra** veic pētījumus mikrobioloģijā un piensaimniecības bakterioloģijā.

Viņa darbojusies gan kā praktizējoša agronome, gan pasniedzēja. Par diviem darbiem piešķirta universitātes 1. godalga; pētījumu rezultāti nolasīti trīs agronomu zinātniskos kongresos. No 1925. līdz 1928. gadam rediģējusi žurnālu "Latvijas Lopkopis un Piensaimnieks" piensaimniecības sadaļu. **Dagmāra Talce-Niedra** bijusi lektore piensaimniecības un mājturības bakterioloģijā Latvijas Lauksaimniecības centrālās biedrības mājturības, pārraugu un kopmodernizācijas vadītāju kursus un mājturības seminārā, kā arī piensaimniecības vadītāju kursus Lauksaimniecības Ekonomiskajā Sabiedrībā. Bijusi arī pieredzes apmaiņā Somijā un Rietumeiropā. 1937. gadā ievēlēta par Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātes privātdocenti. 1940. gadā **Dagmāra Talce-Niedra** ieguvusi doktora grādu.

Pazīstama arī kā rosīga sabiedriskā darbiniece, lauksaimniecības rakstniece, bija Ausmas vecdraugu biedrības biedre, Akadēmiski izglītoto sieviešu apvienības biedre, Latvijas lauku sieviešu centrālbiedrības biedre.

Precējusies ar agronomu V. Talcī. Otrā pasaules kara laikā dodas bēgļu gaitās, nonāk ASV. 1956. gadā otrā laulība ar pulkvedi dr. jur. Gustavu Grīnbergu (1884–1981).

Publicēti vairāki desmiti **D. Talces** pētījumi, tajā skaitā Francijā, Vācijā.

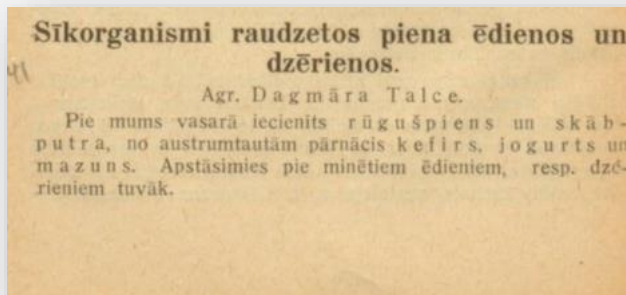
1.att. Fragments no [Piensaimnieka kabatas kalendārs 1931. gadam ar peelikumu "Peensaimneeka rokas grahmata" \(1930\)](#)

2.att. 1921. gadā izdotās pases - Dagmāra Talce, ; <https://www.womage.lv/personas/dagmara-talce>

1940.06.01 Mana Māja

Agronome Dagmāra Talce-Niedra. Latvijas Lopkopis un Piensaimnieks. 1928. 15. jūn. nr. 24-26

<https://timenote.info/lv/Dagmara-Talce-Niedre>

DAGMĀRA TALCE - NIEDRA

(04.03.1892. – 28.10.1959.)

zinātniece, pirmā agronomijas doktore Latvijā

Mārtiņš Prīmanis dzimis 1878. gada 24. janvārī Rīgas apriņķa **Ādažu** pagastā, «Sautiņu» saimnieku **Jēkaba un Ievas** ģimenē. Pirmmācību ieguvis mājās un **Ādažu pagasta skolā**. Izglītību turpinājis Rīgas ķeizara Pēterā I reālskolā (1890–1897) un Rīgas Politehniskā institūta Tirdzniecības nodaļā, vēlāk Ķīmijas nodaļā, kuru beidza 1908. gadā, iegūstot inženiera-tehnologa grādu. Savos zinātniskajos pētījumos **M. Prīmanis** pievērsies tekstilķīmijas problēmu un teorētisko jautājumu risināšanai fizikālajā ķīmijā. Studiju laikā strādā par profesora **Paula Valdena** (1902.—1905. Rīgas Politehniskā institūta direktors, 1919. LU rektors, ķīnijas profesors) privāto asistentu un vēlāk Baltijas Tehniskajā augstskolā.

1910. **M. Prīmanis** precas ar **H.V. Felderi**, ģimenē dzimst meita **Irēne Elizabete** (1911.) un dēls **Georgs** (ārstis, 26.10.1915. Maskavā – 3.11.2005. Ņujorka ASV). Latvijas Universitātes (LU) Neorganiskās ķīmijas tehnoloģijas katedrā **M. Prīmanis** pasniedza kursus „Ķīmijas pamatrūpniecība” un „Siltums un ūdens tehnoloģija”, vadīja LU Ķīmijas pamatvielu tehnoloģiju laboratoriju. No 1919.-1922. gadam **Mārtiņš Prīmanis** bija LU Ķīmijas fakultātes sekretārs, no 1929.-1931. gadam – dekāns. Profesora **M. Prīmaņa** lielākais zinātniskais darbs bija viņa 1936. gadā aizstāvētā **disertācija ķīmijas tehnoloģijā „Pētījumi par Kurzemes Meldzeres rajona brūnoglēm”**, par kuru **M. Prīmanis** 1937. gadā saņēma «**Krišjāņa Barona prēmiju**».

No 1936.-1940. gadam **M. Prīmanis** strādāja par profesoru LU. **Latvijas Universitātes rektora** pienākumus pildīja divkārt. No **1937. līdz 1940.** gada 29. jūlijam un no **1942. gada līdz 1944.** gadam, kad viņu atkārtoti apstiprināja par LU rektoru. Viņa laikā 1938. gadā atvēra Romas katoļu teoloģijas fakultāti, nodibināja Studiju fondu un 1939. gadā izveidoja Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju (vēlāk – Latvijas Lauksaimniecības Universitāti) uz Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātes pamata.

Kara laikam turpinoties, rektoram **M. Prīmanim** arvien grūtāk nācās aizstāvēt Latvijas studentu intereses. 1943. gada pavasarī rektors bija spiests piekrist studentu mobilizēšanai vācu karaspēkā. 1944. gada rudenī izceļo uz Vāciju, mirst 1950. gada 11. decembrī Ratingenā Vācijā. Par nopelniem augstākās izglītības attīstībā **M. Prīmanis** saņēmis **II un III šķiras Triju Zvaigžņu ordeni, Francijas Akadēmisko Palmas zaru*** un **Svētā Krēsla Svētā Silvestra II šķiras ordeni**.

**Akadēmiskā palmas zaru ordeni 1808. gadā izveidoja Napoleons I kā apbalvojumu universitāšu pārstāvjiem. Tas ir vecākais nemilitārais goda ordenis. 1955. gada 4. oktobra dekrētā pēc Edgara Forē un nacionālās izglītības ministra Žana Bertuāna ierosinājuma, aizstājot iepriekš pastāvējušo Akadēmiskās Palmes ordeņa formas, ordenis ieguva savu pašreizējo izskatu. Jau ieceltie akadēmijas virsnieki un Sabiedriskās izglītības virsnieki automātiski kļuva attiecīgi par bruņiniekiem un virsniekiem (2. ordenis)*

https://fr.wikipedia.org/wiki/Ordre_des_Palmes_acad%C3%A9miques <https://www.biblioteka.lv/resursi/izstades/virtualas-izstades/digitala-kolekcija-lu-rektori/martins-primanis/biografija/>
<https://timenote.info/lv/Georgs-Primanis> https://lv.wikipedia.org/wiki/M%C4%81rti%C5%86%C5%A1_Pr%C4%ABmanis
https://fr.wikipedia.org/wiki/Ordre_des_Palmes_acad%C3%A9miques#/media/Fichier:Palmesacademiques.jpg
<https://www.identifymedals.com/database/medals-by-period/pre-ww1-medals/the-order-of-st-sylvester/>

Mārtiņš Prīmanis
(24.01.1878 - 11.12.1950.)

Latvijas Universitātes (LU) rektors, ķīmijas profesors

Jēkabs Prīmanis (1892-1971) bija latviešu kara ārsts, vēlāk antropologs un eiģēniķis. Latvijas Universitātes un Baltijas universitātes profesors. Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes dekāns (1939-1940, 1941-1943).

Dzimis 1892. gada 12. martā Ādažu pagasta "Sautiņos" zemnieku Jēkaba un levas Prīmaņu ģimenē. Mācījās **Ādažu pagastskolā**, Millera komercskolā un Nikolaja ģimnāzijā Rīgā. Studēja Tērbatas Universitātes Medicīnas fakultātē (1911-1913), tad Pēterpils Kara medicīnas akadēmijā (1913-1916). Pirmajā pasaules kara laikā viņš dienēja Krievijas impērijas Baltijas kara flotē kā palīgārsts (1916-1918), pēc demobilizācijas 1918. gada martā Petrogradas Kara medicīnas akadēmijā ieguva ārsta diplomu un atgriezās strādāt Latvijā par Jaunciema ārstu. **Latvijas brīvības cīņu** laikā bija 4. Siguldas kājnieku pulka ārsts-kapteinis un 3. Jelgavas kājnieku pulka vecākais ārsts.

1920. gadā pieņemts darbā Latvijas Universitātē (LU) kā profesora **Gastona Bakmaņa** asistents. Lai jauno ārstu pienācīgi sagatavotu zinātniskajam un pedagoģiskajam darbam, LU viņu kā **Rokfelleru fonda stipendiātu** 1925. un 1926. gadā nosūtīja uz Mičiganas universitāti ASV, kur viņš strādāja kā profesora **C. Hubera** asistents histoloģijā un embrioloģijā, kā arī Minhenes un Prāgas anatomijas institūtā. 1926. gadā **Jēkabs Prīmanis** aizstāvēja medicīnas doktora disertāciju un apprecējās ar **Grietu Raisku**. 1929. gadā viņu ievēlēja par anatomijas katedras vadītāju, bet 1932. gadā — par profesoru.

No 1928. līdz 1944. gada augustam **Jēkabs Prīmanis** vadīja Anatomijas un histoloģijas institūtu. Viņa vadībā notika apmēram 25 antropoloģiskās ekspedīcijas uz dažādiem Latvijas novadiem ar mērķi pētīt latviešu antropoloģisko tipu. Laikā no 1922. līdz 1944. gadam viņš lasīja arī lekcijas plastiskajā anatomijā Latvijas Mākslas akadēmijas studentiem. 1938. gadā Latvijā tika izveidots Tautas dzīvā spēka institūts, kas nodarbojās ar tolaik Eiropā plašu uzmanību ieguvušajiem eiģēnikas jautājumiem. Institūtu profesors vadīja līdz pat tā slēgšanai pēc padomju okupācijas 1940. gada nogalē.

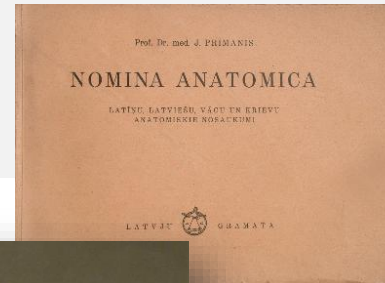
Otrā pasaules kara beigās **J. Prīmanis** 1944. gadā devās bēgļu gaitās uz Vāciju, no 1944. līdz 1948. gadam turpināja akadēmisko darbu Jēnas universitātē un Baltijas universitātē Hamburgā. Pēc tam izceļoja uz ASV, kur viņu aicināja pieņemt profesūru **Pitsburgas universitātē**. 1964. gadā viņš aizgāja pensijā, trīs reizes apbalvots ar Amerikas medicīnas studentu apvienības balvu «**Zelta ābols**», ko piešķir studenti profesoram, kuru ciena visvairāk, kurš ir iemantojis studentu simpātijas. Jēkabs Prīmanis mira 1971. gada 22. novembrī Pitsburgā. Viņa vārdā nosaukts RSU Anatomijas muzejs — **Museum Anatomiae Jacobi Primani**. <https://peoplepill.com/people/jekabs-primanis>

Par nopelniem pedagoģijas un zinātnes darbā apbalvots ar **Trīs Zvaigžņu ordeni un Atzinības krustu**. Ir ap 30 zinātnisku publikāciju autors, bet 1929. par darbu "Latviešu ķermeņa uzbūve Latvju dainās" 1929. gadā apbalvots ar **Kr.Barona prēmiju**. 2002. gadā dibina profesora Jēkaba Prīmaņa balvu. Balva tiek piešķirta par būtisku ieguldījumu morfoloģiskajās un antropoloģijas zinātnēs, kā arī par to popularizēšanu.

4.att. Bijušo skolēnu dāvinājumi savām skolām. *Rīts*, Nr.106 (16.04.1935.)

<https://www.rsu.lv/aktualitates/jekaba-primana-balvas-pasniegšanas-ceremonija> <http://www.ieverojamiemediki.lv/p/primanis-jekabs/>

2023 ĀvskM

Jēkabs Prīmanis

(12.03.1892.-22.11.1971.)

*Latvijas Universitātes un Baltijas universitātes profesors,
Latvijas brīvības cīņu dalībnieks*

skolai — Tillerā gleznu „Uz skolu”. Doc. M. Prīmanis Ādažu pamatsk. — 50 ls un 1 kompl. „Daugava”. Profesors Dr. J. Prīmanis tai pat skolai — 1 gleznu, 36 grāmatas, bet citām skolām — 95 grām. Skol. A. Lapiņš

Ādažu pagast/draudzes skolas

Pēc Latvijas valsts proklamēšanas Latvijas armijā tika izveidota Aviācijas grupa. Pirmās lidmašīnas bija „Nieuport 24-bis” un „Sopwith Strutter 1 ½”. 1920. gada 30. septembrī aviācijas grupa tika pārformēta par Aviācijas parku. Lidmašīnu skaits tika palielināts uz trofeju lidmašīnu rēķina. 1920.gada 20. janvārī tika izveidota Kara aviācijas skola leitnanta P. Stūrāna vadībā. Latvijas neatkarības cīņu laikā (1918.-1920.), līdz pamiera slēgšanai ar Padomju Krieviju 1920.gada 1.februārī, Latvijas kara aviācijas lidmašīnas veica pavisam 69 kaujas lidojumus ar kopējo nolidojumu 101 stunda. 1921. gadā Aviācijas parks tika pārdēvēts par Aviācijas divizionu, lidmašīnu skaits tika palielināts ar jaunām lidmašīnām no Itālijas, Čehoslovākijas un Anglijas.

1924. gadā Aviācijas divizons sastāvēja no 5 eskadriļām: iznīcinātāju, izlūku, artilērijas korigēšanas, rezerves eskadriļas un Aviācijas skola. Divizionā bija arī saimniecības komanda un rezerves darbnīca. Tika izveidots lidlauku tīkls: Spilvē, Krustpilī, Daugavpilī, Liepājā, Gulbenē.

1926. gadā Aviācijas divizionu pārdēvēja par Aviācijas pulku. 1939.gadā Aviācijas pulka sastāvā ietilpa: pulka štābs Rīgā, 8 operatīvās eskadriļas (60 lidmašīnas, 120 pilotu un 80 speciālistu), Kara aviācijas skola, remontdarbnīcas, Apgādes noliktava.

<https://www.mil.lv/vienibas/gaisa-speki/gaisa-speku-vesture>

Administratīvais kapt.-leitn. **Jānis Putniņš** dzimis 1896. gada 28. oktobrī **Ādažu pagastā**. (1935.11.05 *Rīts*) Pirms pasaules kara pievērsās automobilismam. Pasaules karā piedalījās kā kavalērists. Latvijas armijā iestājās brīvprātīgi 1919. gadā kā seržants toreizējā aviācijas grupā, no kuras pamazām izauga Aviācijas pulks. Kara aviācijas skolu Putniņš beidza 1920. gadā un kopš tā laika kalpoja Latvijas kara aviācijai, nolidojot vairāk kā 900 stundas. (1935.11.01 *Ilustrētā Tehnika. Motors un sports*)

Latvijas aviācijas sēras. 1935.11.01. Spārnotā Latvija raksta «Mūsu aviācija cietusi smagu zaudējumu — pirmdien, 4. novembrī divām lidmašīnām gaisā saduroties gājuši bojā trīs lidotāji - admi. kapt. leitn. **Jānis Putniņš**, vlt. Aleksandrs Hvastkovs, un lidapmācības skolnieks, seržants Jānis Rāviņš. Lidotājs **J.Putniņš** bija 39 gadus vecs, aviācijas pulkā lidotāja pienākumus izpildīja no 1920. gada. Atbrīvošanas cīņu dalībnieks. Sastāvēja aviācijas skolā par lidošanas apmācītāju, bija neprecējies.» **Spilves plavās pulcējās 30.000 skatītāju** 1934.09.10 *Rīts* (1.att.) raksta «...skatītājiem pārlido lidmašīnu lielā grupa, ... ierindu noslēdz iznīcinātāji. Te lidmašīnās redzam admin. kapt. leitn. **Putniņu** ...» «Atzīmējams, ka **Putniņš** ir vienīgais mūsu lidotājs, kas jau 4 reizes no degošas lidmašīnas izlēcis ar kritširmi.» (1931.06.01 *Aizsargs*)

1929.gadā, 1 divīzijas izlūku eskadriļas aviācijas mehāniķi, V. šķiras kara ierēdņi, lidotāju **Jāni Ernestu Putniņu**, apbalvo ar **Triju zvaigžņu ordeni/ V šķ.** (1929.06.07 *Valdības Vēstnesis*), „Jaunākās Ziņas” #254. 07.11.1935.

Aviācijas pulka svētki Rīgā. Uzņēmumā, pa kreisi — pilsētas „uzspridzināšana”, — vidū — svētku viesi un pa labi — lidmašīna uzķer ziņojumu no zemes.

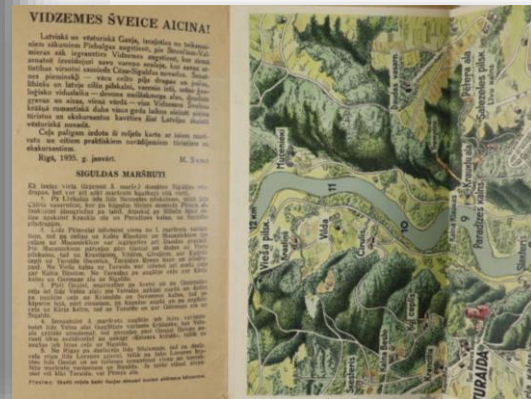

Jānis Ernests Putniņš

(1896.28.10.- 1935. 04.11.)

*Latvijas brīvības cīņu dalībnieks, TZO
kara lidotājs, administratīvais kapt.-leitnants*

Mārtiņš Sams dzimis 1892. gada 24. augustā **Ādažos skolotāju ģimenē**. 1913. Mārtiņš beidz Rīgas Nikolaja ģimnāziju un sāk publicēties **Mārtiņa Buclera** vadītajā laikrakstā. 1913/1915 viņš mācījies tiesību zinātnes Maskavas Universitātē. No 1915/1918 kalpojis Krievijas armijā un, kad dzīve ieiet normālās mierlaika sliedēs, atsāk studijas Latvijas Universitātē un 1934. gadā beidz ar cand. jurista grādu un sāk strādāt **Valsts tiesību katedrā**. 1925. gadā strādā «Latvijas Vēstneša» redakcijā. No 1926. līdz 1931. gadam darbojas «Jaunākajās Ziņās». **Mārtiņa Sama** publicista darbība ir bijusi ļoti ražīga un raksti allaž ilustrēti ar paša uzņemtajiem attēliem, tādēļ tie ir vērtīgi gan ar savu dokumentalitāti, gan ar zinoša tautas dzīves pētnieka emocionālo teksta daļu. Mārtiņš Sams ir publicējis daudzus izdevumus. Latvijas jūrnieceības gadagrāmata '92 (1993)

Fotogrāfs un publicists. Latvijas Fotogrāfu biedrības aktīvs dalībnieks, etnogrāfisko materiālu vākšanas un dokumentēšanas programmas izstrādātājs un īstenotājs. Nozīmīgāko publikāciju vidū minams “Lībiešu tipi un arhitektūra” (Ilustrēts žumāls, 192, Nr. 2). Ciklā “Gar jūru” fotogrāfijās dokumentēta arī lībiešu zvejnieku dzīve. Kā dienas laikraksta “Pēdējā Brīdī” un citu izdevumu līdzstrādnieks regulāri apmeklējis lībiešu svētkus. Rakstījis arī igauņu un zviedru presē. 1941. gadā izsūtīts uz Sibīriju, miris Kirovas apgabala, Vjatlags, 7. lēģera 1. apakšp. lazaretē.

2000.08.04 Latvijas Vēstnesis (LR ofic. laikr.)

1.att. Tīklu mešana. 20. gs. sākums. Fotogrāfs Mārtiņš Sams. LNVM krājums <https://emuzejs.lnvm.lv/>

2.att. Portrets “Lībiešu bruņinieki”. Saunags. 20. gs. sāk. Fotogrāfs Mārtiņš Sams LNVM krājums

3.att. Vidzemes Šveices karte un apraksts, 1935. periodika.lv

4.att. Mārtiņš Sams, 1924., nezināms fotogrāfs

ĀvskM 2023+

Mārtiņš Sams
24.08.1892. – 22.11.1941.

Aktīvs publicists, etnofotoreportieris un Latviešu Senatnes pētītāju biedrības vicepriekšsēdētājs

Ādažu pagast/draudzes skolas

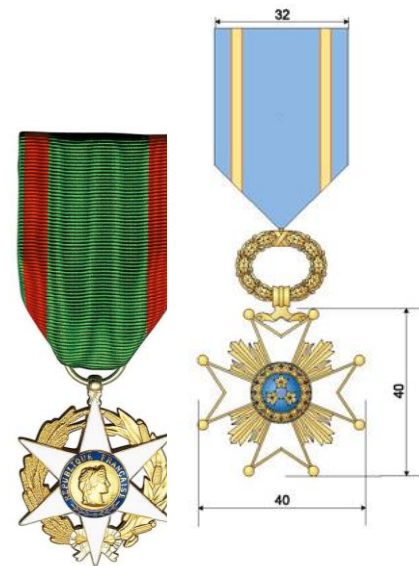
Profesors Andrejs Jānis Teikmanis dzimis (1877.22.09.) Ādažu pagasta „Vecvilciņu” saimnieku **Andreja (1846-1901) un Ievas (dz.Brieze) (1851-1925) Teikmaņu** ģimenē. Krustvec. *Jahn Kille, Wilum Breeze, Kihse Teikman*. Ģimenē 12 bērni. **Lauku skola** dod viņam pirmo izglītību. *Universitas, Nr.3 (01.09.1956)*

Mācījies Rīgas reālskolā (1892—1898), kā dabas mīlētājs, kas bērnībā klausījies priežu silu šalkoņu Gaujas krastos, nolemj studēt **Pēterburgas mežu institūtā** (1898—1902). Strādā par virsmežzinī Altajā (1903—1908), tad par muižu taksatoru un likvidatoru Mogiļevas gub.(1909—1913) un kokapstrādes fabrikas direktoru Penzas gub.(1913—1916). Bija Krievijas agrārbankas nodaļas valdes loceklis Rīgā un Orlā (1916—1917). Krievijas pilsoņu kara laikā devās uz Baltās kustības pārvaldībā esošo Sibīriju.

1921. gada jūlijā atgriežas Rīgā. 1922. gadā Latvijas Universitātes (LU) Lauksaimn. fakultātē Mežsaimniec. nodaļā ierodas ar krietnu pieredzi, kļūst par **docentu**. Strādādam LU, viņš papildina zināšanas, piedaloties vairākos starptautiskos kongresos, studē citu zemju pieredzi. Ministru kabinets **A.J.Teikmani** ieceļ par priekšsēdētāju starpresoru komisijā valsts mežu plāna izstrādāšanai (1932-1933). Viņš ir arī **Romas** Starptautiskā lauksaimn. institūta zinātniski tehniskās padomes loceklis un **viceprezidents** (1927), **Somijas** Mežzinātniskās biedrības korespondētājbiedrs. Starptautiskajā mežsaimn. un koksniecības konferencē **Vīnē** (1932,1934) piedalās kā **Latvijas** valdības pilnvarotais, piedalās Starptautiskās koksnes komitejas dibināšanā, Tautu Savienības Ekonomiskās komitejas koksnes konferencē **Ženēvā** (1932). Ir Latvijas Mežkopju savienības līdzdibinātājs un valdes priekšsēdis (1925-1931), Latvijas Zemnieku savienības Mežsaimniecības sekcijas līdzdibinātājs (1932). **A.J. Teikmanis** apbalvots ar **Triju Zvaigžņu ordeni** (1933) 2.att. un par nopelniem mežzinātnē laukā **Francijas** valdība piešķir **“Croix de Chevalier du Merite Agricole”** (1927) (1.att.) *1928.11.02 Pēdējā Brīdī, Rīgā dzima arī mūsu lauku “Alma mater”, 2001. 04. 05 Latvijas Vēstnesis (LR ofic. laikr.) RIVŽA, BAIBA.*

A.J.Teikmanis ir **Jelgavas** LA mežzinātnes **Goda doktors** (1942). Jelgavas Lauks. akad. **mācību prorektors** (1939—1944) un Meža izmantošanas katedras vadītājs (1939—1944), **ārkārtas profesors** (1939), **profesors** (1943—1944). **LCP memoranda līdzautors**. Otrā pasaules kara beigās kopā ar ģimeni devās bēgļu gaitās uz Zviedriju. Miris 1956. gada 25. jūnijā Stokholmā, **Zviedrijā**.

Bija precējies ar **Klotildi Doroteju** (dz.Zalcmani) (1877-1936), abi dēli studē LU; mag. OEC **Olģerts Teikmanis** (12.08.1909-02.12.1960), zobārsts **Haralds Teikmanis** (08.10.1910.-02.08.1994), vēlāk dzīvoja trimdā Zviedrijā. Otrā sieva **Elza Kristīne** (dz.Saukuma) (1912-1984). Radniecīgas saites ar Eiņu ģimeni no Ādažu «Lejas- mugurām». Doc. **Vilhelms Jānis Eihe** (1903-1991) un agran. **Mārtiņš Eihe** (1901-1989) ir **A.J.Teikmaņa** māsas **Kātrīnas Eihes** (1878.- 1949.) dēli.

Andrejs Jānis Teikmanis
(22.09.1877.-25.06.1956.)

**Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijas profesors un
prorektors (1939), mežkopis, goda doktors (1942).**

**Viens no 1944. gada 17. marta Latvijas Centrālās padomes
(LCP) memoranda autoriem un parakstītājiem**

Augusts Vārna- Vārtiņš, dzimis Ādažos 1865. gada 12. oktobrī. Apmeklējis Rīgas Katrīnas pilsētas skolu, pēc skolas iestājās par ierēdni Rīgas centrālajā pasta-telegrāfa kantorī. Tomēr šis amats viņu apmierināja tikai līdzekļu iegūšanai ikdienas dzīves vajadzībām. Viņa ideāls un sapņu mērķis bija teātris. Jau kā skolēns viņš piedalījies Rīgas Latviešu teātrī un vēlāk, kļuvis ierēdnis, darbojās pie šī teātra kā patstāvīgs tā loceklis. Kā jauns zēns, Ādolfā Alunāna vadības laikā (1870-1885), Augusts samērā ātri attīstījās teātra mākslā: tika pie ievērojamām lomām un ieguva publikas ievēribu. Hermana Rodes-Ēbelinga teātra vadīšanas laikā (1886-1893), A.Vārtiņš jau bija kā zināms vārds teātra pasaulē un tad sākās viņa slavas laikmets –viņš kļuva publikas mīlulis un ilgu gadus guva publikas aplausus un atzinību. A. Vārtiņš tēlo visgudros vai vientiesīgos, traki pārgudros vai rātnos «Jaņčus», «Mikas», «Ješkas», «Vastēlus» un «Stofēlus» latviešu un cittautiešu lugās un komēdijās. Joku luga bija viņa ciņas lauks un uzvaras altāris, tanī viņš bija meistars. Pētera Ozoliņa laikā parādās arī raksturlomas.

1890. gadā A.Vārna-Vārtiņš **aprec** savu gados jauno kolēģi aktisi Jūliju Skaidrīti dz. Birzgale (1971.07.01.–1942.26.01.). Augusts dažkārt lieto pseidonīmu Vārna. Recenzenti, laikam lāgā neatšķirdami, kurš Augusta īstais, kurš pieņemtais vārds, sāk viņu dēvēt abos vārdos par A.Vārnu-Vārtiņu. Analogiski arī Jūliju Skaidrīti pēc apprecēšanās godina par Vārnas kundzi, bet vīra bohēmiskās dabas dēļ laulība drīz izjuka. *Jūlija* saglabā *Vārtin-Vārna*-Skaidrite. Savas darbības pēdējā gadu desmitā A.Vārtiņš ievingrinājās kupleju dziedāšanā. Taču smagas nervu kaites dēļ jāatsakās no skatuves un A.Vārtiņš pievēršas lugu tulkošanai latviešu valodā.

1908.gada 2. aprīlī Rīgas Latviešu teātris noorganizē A.Vārtiņam benifici sakarā ar 25 gadu skatuves darbību, kad arī plašāka publika viņu redz pēdējo reizi.

Kā ierēdnis, aktieris un cilvēks A.Vārtiņš bija mūždien jautrs, laipns un satīcīgs. Viņš bija «Mīļš cilvēks» šā vārda labākajā nozīmē. Pēdējos mūža gados A.Vārtiņš izpildīja Rīgas Latviešu teātra sekretāra uzdevumu un pārtulkoja virkni skatu un joku lugu, kā piemēram: H.Sudermana «Akmens starp akmeņiem», G.Hiršfelda «Sudrabkāzu rītā», Stobitcera «Tikumības varonis» u.c. *Lejas-Krūmiņš. Ekešchzeme 1908.08.29 Latvija (dienas avīze); Weetejā kronika 1908.08.27 Dzimtenes Vēstnesis; VĒSTURES ATMINAS, 1939.11.11 Brīvā Zeme; Piemiņu savirknējums septembra pirmajā pusmēnesī 1939.09.01.*

*"benefice" nozīmē: Izrāde vai koncerts, kura ienākumus pilnīgi vai daļēji saņem kāds no māksliniekiem vai mākslinieku grupa. Avots: Tēzauris.

**Rīgas Latviešu teātris bija pirmais profesionālais latviešu teātris, kas darbojās no 1868.gadam līdz 1919. gadam Rīgas Latviešu biedrības pārzīnā (att.).*

https://lv.wikipedia.org/wiki/R%C4%ABgas_Latvie%C5%A1u_te%C4%81tris

Augusts Vārtiņš (Vārna-Vārtiņš) (12.10.1865. – 08.09.1908.)

ierēdnis, lugu tulkotājs, aktieris Rīgas Latviešu teātrī

Lāčplēša Kara ordenis (LKO) nosaukts **Andreja Pumpura eposa «Lāčplēšis»** galvenā varoņa Lāčplēša vārdā. Šo nosaukumu ordenis ieguva pēc tā statūtu izveides komisijas priekšlikuma, saskatot simbolisku līdzību izvēlētajā ordeņa dibināšanas dienā, 1919. gada 11. novembrī, gūtajai uzvarai pār bermontiešiem Daugavas krastā Rīgā un eposā aprakstītajai Lāčplēša cīņai ar Tumšo bruņinieku.

Ordeņa statūtus izstrādāja vēlākais ordeņa kavalieris **Alberts Stalbe**. Ordeņa skices izstrādāja **Jānis Aleksandrs Liberts**. Ordeņa devīze - "Par Latviju". LKO bija veidots kā stilizēts ugunskrusts ar baltu emaljas pārklājumu un sarkanu un zeltītu aplokojumu. Krusts novietots uz sakrustotiem zobieniem. Aversā krusta vidū bija attēlots Lāčplēšis. Reversa medaļjonā lasāms uzraksts "**11. novembris 1919**".

No 1920. līdz 1924. gadam LKO bija vienīgais valsts apbalvojums un pildīja arī diplomātiskā ordeņa funkciju. Kopš 1928. gada vairs netiek piešķirts. Ordeņa devīze – “Par Latviju”. Pēc **Latvijas neatkarības atjaunošanas** LKO nav atjaunots, jo to piešķirt paredzēts tikai par kaujas laikā parādītu izcilu varonību.

1.att. Lāčplēša ordeņa kavalieri, Latvija, 20. gs. 20-30tie g. <https://www.vitber.com/lv/lot/65974> **2., 3.att.** Lāčplēša Kara ordenis ar lenti un Lāčplēša Kara ordeņa zvaigzne **4.att.** Latvijas Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru pusdienu servīze sešām personām (Kuzņecova porcelāna fabrika. Porcelāns, gleznojums, M.S. Kuzņecova rūpnīca, Rīga (Latvija), 1937-1940 g.) <https://www.artembassy.lv/lv/7422-latvijas-lacplesa-kara-ordena-kavalieru-pusdienu-servize-sesam-personam.php?page=65> https://lv.wikipedia.org/wiki/L%C4%81%C4%8Dpl%C4%93%C5%A1a_Kara_ordenis

Lāčplēša ordeņa kavalieri (LKOK), Latvijas brīvības cīņu dalībnieki (LBC), kas saistīti ar Ādažiem

- Krauklītis Jēkabs (LKOK Nr. 3/123 – 1920.)
- Puriņš Jānis (LKOK Nr. 3/320 – 1920.)
- Robežnieks Vilis (LKOK Nr. 3/574-1921.)
- Riņķis Alfrēds (LKOK Nr. 3/589- 1921.)
- Hāns Ernests Ernsts (LKOK Nr. 3/735 – 1921.)
- Lapiņš Miķelis (LKOK Nr. 3/752- 1921.)
- Delvigs Artūrs (LKOK Nr. 3/891 – 1921.)
- Niedra – Niedre Jānis (LKOK Nr. 3/971- 1921.)
- Zandbergs Pēteris Frīdrihs (LKOK Nr. 3/1090- 1921.)
- Pētersons Miķelis Voldemārs (LKOK Nr. 3/1106 – 1921.)
- Šmids Dāvids (LKOK Nr. 3/1307-1922.)
- Dzenis Jēkabs (LKOK Nr.3/1488 -1922.)
- Tāle (Fāls/Fals) Indriķis (LKOK Nr. 3/1531 – 1922.)
- Lapiņš Andrejs (LKOK Nr. 3/1588- 1923.)
- Apsītis Rūdolfs (LKOK Nr. 3/1677- 1924.)

KRAUKLĪTIS JĒKABS, Jāņa dēls (1890.13.12. – 1965.24.10.) **dzimis Ādažos**. Vidējā izglītība. Montieris. Krievu armijā iesaukts 1913. gadā, dienējis 29. Čerņigovas kājnieku pulkā, piedalījies kaujās Austrumprūsijā un Polijā. Apbalvots ar **Jura krusta IV šķiras ordeni**. Pie Varšavas kritis vācu gūstā.

Latvijas armijā iestājies brīvprātīgi 1919. gada 15. jūnijā Rīgā. Piedalījies visās 8. Daugavpils kājnieku pulka kaujās pret bermontiešiem un lieliniekiem. 1919. gada 9. novembrī kaujā pie Bolderājas Sakaru mājām, pēc vada komandiera nāves, uzņēmās vada komandēšanu un spēcīgā ložmetēju un artilērijas ugunī izsita ienaidnieku no tā nocietinājumiem, kuros saņēma 3 smagos ložmetējus, tā lielā mērā veicinot turpmāko uzbrukumu.

**Ar Lāčplēša Kara ordeni apbalvots par kaujām pie Bolderājas Sakaru mājām 1919. gada 9. novembrī.
Ordenis piešķirts 1920. gadā, Nr. 3/123.**

Atvaļināts 1921. gada 10. decembrī. Apmēram pēc gada atgriezies dienestā 4. Zemgales divīzijas sakaru rotā, kur virsseržanta pakāpē dienējis līdz 1925. gadam. Pēc tam dzīvojis Rīgā, strādājis par montieri, vēlāk montieru darbu uzņēmējs.

Miris 1965. gada 24. oktobrī Ogres rajona tuberkulozes slimnīcā.

1.att. Latvijas armijas 8. Daugavpils kājnieku pulka krūšu zīme.

<http://lkok.com/detail1.asp?ID=879>
<https://www.lsm.lv/lacpleša-ordenis#rec247093310>
<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>

ĀvskM 2024

Jēkabs Krauklītis

**Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
8. Daugavpils kājnieku pulka virsseržants
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris,
LKOK Nr. 3/123. apbalvots 1920. gadā**

Puriņš Jānis, Miķeļa dēls (1894.11.08. – 1975.12.04.)
Dzimis 1894. gada 11. augustā **Ādažu pagasta** zemkopja ģimenē. Krievu armijā iesaukts 1915. gada janvārī, dienējis 33. Jeļecas kājnieku pulkā, piedalījies kaujās Polijā un Galīcijā. 1916. gada februārī kritis gūstā.

Latvijas armijā iestājies brīvprātīgi 1919. gada 1. oktobrī Ropažu komandantūrā. Piedalījies kaujās pret bermontiešiem no Bolderājas līdz Lietuvas robežai, pēc tam Latgales atbrīvošanā. 9. Rēzeknes kājnieku pulka kareivis.

1920. gada 1. februārī Latgalē kaujā pie Pasienes **Jānis Puriņš**, redzēdams, ka ienaidnieks atkāpjas un aizved ložmetēju, spēcīgā apšaudē nogrieza lieliniekiem atkāpšanās ceļu un ieguva šo ieroci. Apbalvots par cīņu 1920. g. 1. februārī pie Pasienes miesta Latgalē, LK Ordenis piešķirts 1920. gadā **LKOK Nr.3/320**.

Atvaļināts 1921. gada 20. februārī. Lauksaimnieks Ādažu pagasta «Piparos».

1949.-1952. gadam kolhoza "Garkalne" priekšsēdētājs. 1952. gada 18. janvārī arestēts un kā kontrrevolucionārs notiesāts ar ieslodzījumu uz 25 gadiem labošanas darbu nometnēs. Ieslodzīts Balašovā Baškīrijas APSR. Atbrīvots 1956. gada 18. janvārī, atgriezies savās mājās, kur nodzīvojis atlikušo mūžu. Miris 1975. gada 12. aprīlī. Apbedīts Garkalnes kapos.

Att. Latvijas armijas 9. Rēzeknes kājnieku pulka krūšu zīme

<https://latgalesdati.lv/persona/4816>
[Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri \(1995\)](https://gramatas.lndb.lv/) / <https://gramatas.lndb.lv/>
<https://timenote.info/lv/Janis-Mikela-dels-Purins>

Jānis Puriņš

**Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
9. Rēzeknes kājnieku pulka kareivis, dižkareivis
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris
LKOK Nr. 3/320. apbalvots 1920. gadā**

RIŅĶIS ALFRĒDS, Pētera dēls (1899. 01.11.- pēc 1941.)
Dzimis **Ādažu pagastā**. 1919. gada sākumā īsu laiku dienējis Sarkanajā
armijā.

Latvijas armijā iesaukts 1919. gada 3. jūnijā Alojā, piedalījies
Cēsu kaujās, pēc tam cīņās pret bermontiešiem un lieliniekiem. 1920. gadā
paaugstināts par **dižkareivi**.

1919. gada 12. novembrī uzbrukumā lecavas skolai, kad
velosipēdistu rota nokļuva spēcīgā apšaudē, **Alfrēds Riņķis** ar labi
mērķētu ložmetēja uguni apklusināja ienaidnieka ložmetēju, tā ievērojami
sekmēdams skolas ieņemšanu, 3 ložmetēju, 16 gūstekņu saņemšanu.
1921. gadā apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni Nr.589.

Atvaļināts 1921. gada 1. decembrī. Gadījuma darbu
strādnieks, sētnieks Rīgā. 2. pasaules kara sākumā 1941. gadā pazudis,
domājams, kopā ar ģimeni deportēts uz Krieviju. Precējies ar Martu
Bormani. Par turpmāko likteni ziņu nav.

1.att. Latvijas armijas 5. Cēsu kājnieku pulka krūšu nozīme.

<https://www.lsm.lv/lacplesa-ordenis#rec247093310>

<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>

<https://www.geni.com/people/Alfr%C4%93ds-Ri%C5%86%C4%B7is/6000000202031542855>

ĀvskM 2024

Alfrēds Riņķis

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
5. Cēsu kājnieku pulka kareivis. Dižkareivis.
LKOK, Nr. 3/589. apbalvots 1921. gadā

Hāns Ernests Ernsts, Teodora dēls (1888. 10. 09. - 1958. 29.12., Anglijā) dzimis Ādažu pagastā. **Ādažu pagastā. Pagastskolas izglītība.** Dzelzs griežējs fabrikā "Fenikss" Rīgā. Krievu armijā iesaukts 1909. gadā, dienējis 20. dragūnu pulkā Rīgā.

1914. gada pavasarī atvaļināts, sākoties 1. pasaules karam, iesaukts atkārtoti tajā pašā pulkā. 1915. gadā pārcelts uz 5. Donas kazaku pulku Kaukāza armijā, dienējis pie virspavēlnieka štāba. Pēc tam nosūtīts uz atamana Puņiņa partizānu kavalērijas pulku Rīgas frontē, tajā palicis līdz kara beigām. Pievienojies Bulaka-Balahoviča armijas grupai. Kaujās 11 reizes ievainots, apbalvots ar visiem 4 **Jura krustiem** un medaļām. 1917. gadā paaugstināts par podpraporščiku.

Latvijas armijā iestājies brīvprātīgi 1919. gada 15. aprīlī Tērbatā, iedalīts 1. atsevišķajā eskadronā par virsnieka vietas izpildītāju, augustā pārcelts uz Latgales atsevišķo eskadronu. Piedalījies kaujās pret landesvēru, bermontiešiem, Latgales atbrīvošanā. 1919. gadā 14. novembrī pie Ložmetējkalna kaujā pret bermontiešiem spēcīgā ugunī savas vienības priekšgalā **Ernests Ernsts Hāns** uzbruka ienaidnieka pozīcijām vecajos vācu ierakumos un ielauzās tajos pirmais, ar savu pašaizliedzību izšķirdams kauju mums par labu, kam sekoja Kalnciema un tur esošo pāreju pār Lielupi ieņemšana. Vēlāk kaujā pie Džūkstes ievainots. **Apbalvots par 1919. g. 14. novembra cīņām pie Ložmetējkalna.** Ordenis piešķirts 1921. gadā, Nr. 3/735.

Atvaļināts 1921. g. Dzīvojis Rīgā. vecākais strādnieks a/s "C. Ch. Schmidt" kaļķa lauztuvēs.

Otrā pasaules kara laikā devies trimdā. Mūža nogalē dzīvojis Anglijā. Miris 1958. gada 29. decembrī. Apbedīts Stounejroudā (Stoney Road) kapos.

<https://timenote.info/lv/Ernests-Hans>

[Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri \(1995\)](#) / <https://gramatas.lndb.lv/>

Hāns Ernests Ernsts

**Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
Latgales atsevišķā eskadrona virsseržants
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris,
LKOK Nr. 3/735. apbalvots 1921. gadā**

LAPIŅŠ MIKELIS, Pētera dēls (1892.23.11. – 1939.08.08.), dzimis Ādažu pagastā rokpeļņa ģimenē. Zemkopis. Krievu armijā iesaukts 1915. gada rudenī, dienējis rezerves bataljonā Toropecā. 1916. gadā vasarā pārcelts uz Rezerves latviešu strēlnieku bataljonu, vēlāk dienējis 4. Vidzemes kājnieku pulkā kā *jaunākais apakšvirsnieks*.

. Ar to piedalījies kaujās pie Ložmetējkalna un citās cīņās. Beidzis mācību kursu, paaugstināts par jaunāko apakšvirsnieku. Apbalvots ar **Jura krustu**.

Dienējis arī Sarkanajā armijā, 1919. gada pie Rēzeknes pārbēdzis mūsu pusē. Latvijas armijā iestājies 1919. gada 10. jūnijā. 9. Rēzeknes kājnieku pulka sastāvā piedalījies kaujās pret bermontiešiem un vēlāk pret lieliniekiem Latgalē.

1919. gada 8. novembrī kaujā pret bermontiešiem pie Varkaļu kroga **Miķelis Lapiņš** kopā ar seržantu Štālu pielavījās ienaidniekam no spārna un ar labi mērķētu uguni radīja vāciešu rindās apjukumu, tā sekmēdams rotas uzbrukumu. 9. Rēzeknes kājnieku pulka seržants.

1921. gadā apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni Nr. 752.

Atvaļināts 1921. gada pavasarī. Jaunsaimnieks Ādažu pagasta Rembergas muižā, pārdevis saimniecību, nodarbojies ar tirdzniecību Rīgā, vēlāk arī pastnieks Rīgas pastā. Miris 1939. gada 8. augustā. Apbedīts Rīgā, Brāļu kapos.

1.att. Latvijas armijas 5. Cēsu kājnieku pulka krūšu zīme.

<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>
[Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri \(1995\)](https://gramatas.lndb.lv/Lāčplēša_Kara_ordena_kavalieri_(1995)) / <https://gramatas.lndb.lv/>
<https://timenote.info/lv/Mikelis-Lapins>

Miķelis Lapiņš

**Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
9. Rēzeknes kājnieku pulka seržants
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris,
LKOK Nr.3/752. apbalvots 1921. gadā**

Delvigs Artūrs, Jāņa dēls (1896. 11.11.- 1961.23.12.) dzimis **Ādažu pagastā. Pamatskolas izglītība**. Zemkopis. Krievu armijā iesaukts 1915. gada augustā, dienējis 48. Kauņas sapieru bataljonā. Piedalījies vairākās kaujās Rumānijas frontē.

Latvijas armijā iesaukts 1919. gada 1. augustā Rīgā, piedalījies kaujās pret bermontiešiem no Bolderājas līdz Zemgalei, pēc tam cīnījies Latgalē pret lieliniekiem, sasniedzis virsseržanta pakāpi. 9. Rēzeknes kājnieku pulka kaprālis 1919. gadā 3. novembrī pēc bermontiešu frontes pārraušanas pie Bolderājas **Artūrs Delvigs** ar izlūku nodaļu ielauzās pretinieka aizmugurē un atgriezās pie savējiem ar 2 gūstekņiem un precīzām ziņām, tā dodams iespēju sekmīgi turpināt uzbrukumu. 9. Rēzeknes kājnieku pulka kaprālis.

1921. gadā apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni Nr. 3/891.

Atvaļināts 1921. gada 8. martā. Jaunsaimnieks Ādažu pagasta «Dauguļos». Ilgus gadus bijis sulainis Francijas sūtniecībā Rīgā. Pēc 2. pasaules kara Bukultu radiostacijas sargs, vēlāk pensionārs.

1. att. Lāčplēša Kara ordenis ar lenti. **Lāčplēša Kara ordenis** bija Latvijas augstākais valsts militārais apbalvojums laikā no 1920. līdz 1928. gadam. To pasniedza Latvijas brīvības cīņu veterāniem, un ārzemju valstsvīriem, diplomātiskā protokola ietvaros.

2.att. Latvijas armijas 9. Rēzeknes kājnieku pulka krūšu zīme.

https://lv.wikipedia.org/wiki/L%C4%81%C4%8Dpl%C4%93%C5%A1a_Kara_ordenis

<https://latvijapieminekli.lv/carnikava-lacplesa-kara-ordena-kavalieru-pieminas-stela/>

[ps://www.adazi.lv/wp-content/uploads/2020/09/av_112014_WEB_HSiz.pdf](https://www.adazi.lv/wp-content/uploads/2020/09/av_112014_WEB_HSiz.pdf)

<https://timenote.info/lv/Arturs-Delvigs>

[https://gramatas.lndb.lv/periodika2-](https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135)

[viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135](https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135)

Artūrs Delvigs

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
9. Rēzeknes kājnieku pulka kaprālis
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris,
LKOK Nr.3/891 apbalvots 1921. gadā

Jānis Niedra – Niedre, Fridriha dēls (1900. 17.09. – pēc 1945. 13.01.), dzimis Ādažu pagastā. Pamatskolas izglītība. Krievu armijā brīvprātīgi iestājies 1. pasaules kara laikā, dienējis 25. Donas kazaku pulkā. Piedalījies kaujās pie Ilūkstes, Ložmetējkalna, Lielupes, kur kritis vācu gūstā, taču izbēdzis. Sasniedzis praporščika pakāpi, apbalvots ar visām **Jura medaļām un visiem Jura krustiem**. 1917. gadā sagūstīts otrreiz un atkal izbēdzis.

Latvijas armijā iesaukts 1919. gada 8. oktobrī, piedalījies visās 8. Daugavpils kājnieku pulka kaujās, paaugstināts par seržantu. 8. Daugavpils kājnieku pulka dižkareivis. 1920. gada 11. janvārī Latgalē kaujā pie Indricas ciema, kad liels ienaidnieka pārspēks devās pretuzbrukumā un draudēja ielenkt Latvijas brīvības cīnītājus, **Jānis Niedra – Niedre** vienības priekšgalā pārgāja prettriecienā, piespieda lieliekus panikā bēgt un saņēma 12 gūstekņus, tā glābdams rotu no draudīgas situācijas.

1921. gadā apbalvots ar **Lāčplēša Kara ordeni Nr. 3/971**.
Atvaļināts 1922. gada 19. janvārī. Dzīvojis Rīgā, vecākais uzraugs Cietumu departamentā līdz 1940. gada 14. septembrim. Pazudis bez vēsts Kurzemes frontē 1945. gada 13. janvārī.

1.att. Latvijas armijas 8. Daugavpils kājnieku pulka krūšu zīme.

<https://latgalesdati.du.lv/persona/4816>

[Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri \(1995\)](#) / <https://gramatas.lndb.lv/>

Jānis Niedra - Niedre

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
8. Daugavpils kājnieku pulka dižkareivis
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris
LKOK Nr. 3/971. apbalvots 1921. gadā

Kareivis **Pēteris Fridrihs Zandbergs** (1894.12.07. – 1980.18.08.) dzimis **Ādažu pagastā. Izglītojies pagastskolā.** Strādnieks. Krievu armijā dienējis 1. pasaules kara laikā.

Latvijas armijā iesaukts 1919. gada 9. oktobrī, piedalījies cīņās pret bermontiešiem, vēlāk Latgales atbrīvošanā 9. Rēzeknes kājinieku pulka kareivis.

1919. gada 18. novembrī Slampē kaujas laikā **Pēteris Fridrihs Zandbergs** kopā ar dažiem kareivjiem devās ienaidnieka aizmugurē un ar strauju triecienu ieņēma bermontiešu nocietinājumus. **Lāčplēša Kara ordenis** piešķirts 1921. gadā Nr. 3/1090. **Apbalvots par cīņu 1919. g. 18. novembrī pie Slampes muižas.**

Atvaļināts 1921. gada 21. februārī dižkareivja pakāpē. Lauksaimnieks Ādažu pagasta «Varavīksnēs». Pēc 2. pasaules kara strādājis vietējā kolhozā. Miris 1980. gada 18. augustā Carnikavā. Apbedīts Carnikavas kapos.

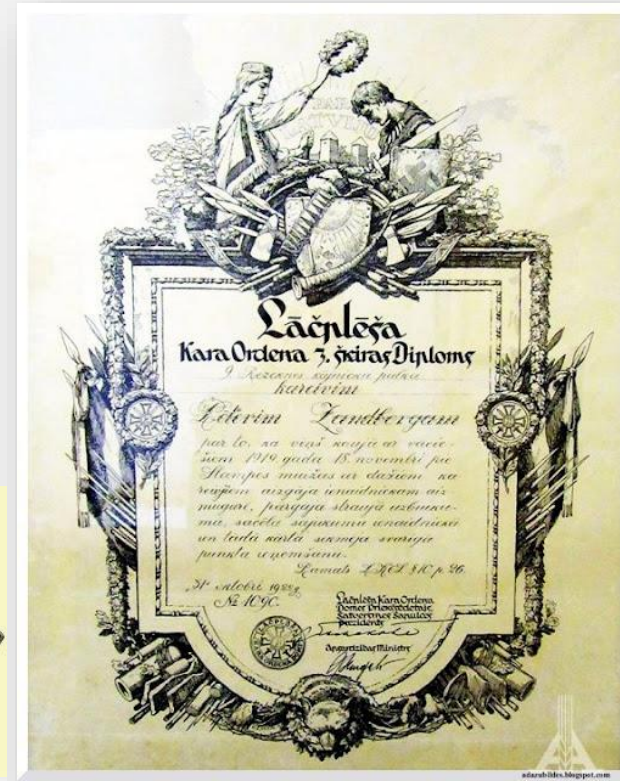
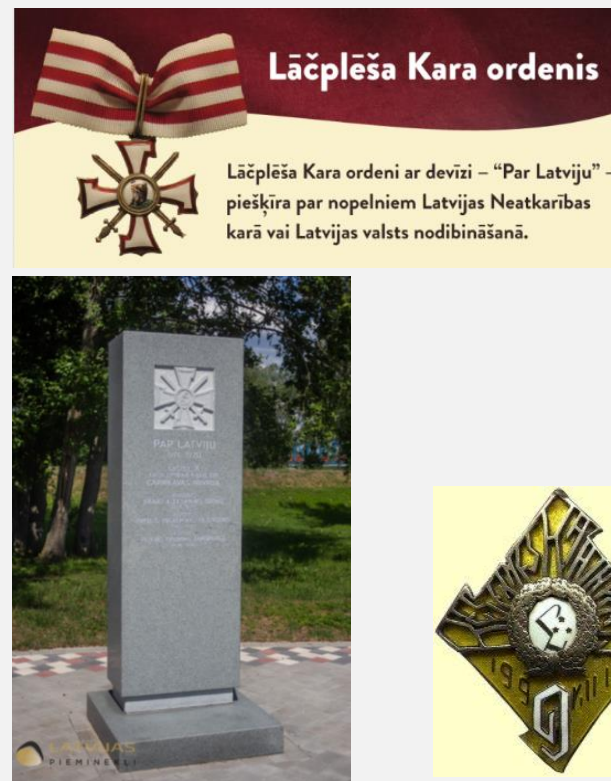
1.att. Carnikava. Lāčplēša Kara ordeņa kavalieru piemiņas stēla

- Atklāta: 2018 gada 11. Novembrī
- Uzraksti: Par Latviju 1918 – 1920
- Lāčplēša kara ordeņa kavalieri Carnikavas novadā:
Kapteinis Jēkabs Aleksandrs Dzenis 1893 – 1979
Kareivis Miķelis Voldemārs Pētersons 1893 – 1977
Kareivis Pēteris Fridrihs Zandbergs 1894 – 1980

2.att. Latvijas armijas 9. Rēzeknes kājinieku pulka krūšu zīme.

3.att. Lāčplēša Kara ordeņa diploms, mākslinieks Riharda Zariņš, diplomā ir īss varoņdarba apraksts / 1922.g. / piešķirts Pēterim Zandbergam .

<http://galerija.adazikultura.lv/index.php/1918-1940/pagasta-parvalde>
<https://latvijaspeminekli.lv/carnikava-lacplesa-kara-ordena-kavalieru-pieminas-stela/>
<https://gramatas.lnb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL22582|page:585>
[Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri \(1995\)](#)
<https://timenote.info/lv/Peteris-Zandbergs> <http://lkok.com/detail1.asp?ID=1738>
<https://adazubildes.blogspot.com/2019/10/brivibas-cinas.html>

Pēteris Fridrihs Zandbergs

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
9. Rēzeknes kājinieku pulka kareivis, dižkareivis
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris
LKOK Nr. 3/1090. apbalvots 1921. gadā

PĒTERSONS MIĶELIS VOLDEMĀRS, Pētera dēls (1893.20.11. – 1977.jūlijā) dzimis Ādažu pagasta «Kaķos». Pagastskolas izglītība. Zvejnieks.

Krievu armijā iesaukts 1915. gada oktobrī, iedalīts 177. rezerves kājnieku bataljonā, piedalījies kaujās Daugavpils frontē. Armiju atstājis 1917. gadā.

Latvijas armijā iesaukts 1919. gada 9. oktobrī, piedalījies cīņās pret bermontiešiem, kā arī citās 9. Rēzeknes kājnieku pulka kaujās. 1919. gada 18. novembrī Tukuma apriņķī uzbrukumā Slampei **Miķelis Voldemārs Pētersons** kopā ar dažiem kareivjiem devās bermontiešu spārnā un straujā triecienā piespieda vāciešus panikā bēgt, saņēma gūstekņus un trofejas, tā veicinādamas visas rotas kaujas uzdevuma izpildi. **Ar Lāčplēša Kara ordeni apbalvots 1921. gadā Nr. 1106.** Atvaļināts 1921. gada 2. janvārī. Dzīvojis Ādažu pagasta «Kaķos», zvejnieks.

Pēc 2. pasaules kara strādājis zvejnieku kolhozā "Carnikava". Mūža nogalē pensionārs. Miris 1977. gada jūlijā. Apbedīts Carnikavas kapos.

1.att. Latvijas armijas 9. Rēzeknes kājnieku pulka krūšu zīme.

2.att. **Miķelis Voldemārs Pētersons, foto ap 1917.gadu.**

[.http://galerija.adazikultura.lv/index.php/1918-1940/pagasta-parvalde](http://galerija.adazikultura.lv/index.php/1918-1940/pagasta-parvalde)
<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fi#panel:pp|issue:697279|article:DIVL22582|page:585> Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri (1995)

Miķelis Voldemārs Pētersons

Pētersons Miķelis Voldemārs

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
9. Rēzeknes kājnieku pulka kareivis
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris
LKOK Nr. 3/1106. apbalvots 1921. gadā

TĀLE (FĀLS/FALS) INDRIĶIS, Jēkaba dēls (1895.18.04. – 1947.09.05.) dzimis **Ādažu pagastā**, kur bija gleznotājs un zemkopis. Krievu armijā mobilizēts 1915. gada maijā kā 2.šķiras zemessargs, 1915. gada septembra 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulkā, strēlnieks, no 1917. gada 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulkā.

1919. gada 10. jūnijā mobilizēts Latvijas Republikas armijā, 2.Cēsu kājnieku pulka kareivis. Piedalījies kaujās pret landesvēru, bermontiešiem un lieliniekiem. 1919. gada 19. un 20. jūnijā pie Jaunraunas **Indriķis Fāls** veica izlūkošanu un ieguva precīzas un svarīgas ziņas par ienaidnieku. 1. un 4. jūlijā piedalījās izlūkgājienā Rīgā, ieguva un atnesa līdz savējiem īpaši svarīgus dokumentus. **Lāčplēša Kara ordenis** piešķirts 1922. gadā. Apbalvojumi par izlūkošanu 1919. gada 19./20. jūnijā pie Jaunraunas un 1919. gada 03./04. jūlijā Rīgā **Nr. 3/1531**.

1921. gada februārī demobilizēts, zemkopis Ādažu pagasta «Laukos», strādājis arī Inčukalna mežniecībā.

1945. gada 27. janvārī PSRS represīvo orgānu arestēts, PSRS IeTK Sevišķā apspriedē 1946. gada 22. aprīlī notiesāja **Indriķi Fālu** uz 5 gadiem (KPFSR KK 58-la, 58-11). Atradies Širlagā, vēlāk izsūtījumā Molotovas apgabalā Čermozovskas rajonā, kur 1947. gada 9. maijā miris.

1.att. Latvijas armijas 5. Cēsu kājnieku pulka krūšu zīme.

[https://timenote.info/lv/Indrikis-Tale-\(Fals\)http://latviesustrelniekusaraksts.lv/Saraksts/F.html](https://timenote.info/lv/Indrikis-Tale-(Fals)http://latviesustrelniekusaraksts.lv/Saraksts/F.html)
<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>

Indriķis Tāle (Fāls/ Fals)

**Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
2. (5.) Cēsu kājnieku pulka strēlnieks
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris,
LKOK Nr. 3/1531 apbalvots 1922. gadā**

ŠMIDTS DĀVIDS, Toma dēls (1892.05.03.- 1922.27.10.) dzimis **Ādažu pagastā**. Beidzis pilsētas skolu Rīgā. Krievu armijā iesaukts 1914. gada jūlijā, dienējis 23. Daugavgrīvas cietokšņa rotā. 1915. gada aprīlī paaugstināts par jaunāko unteroficieri, 23. jūnijā iedalīts 6. Tukuma latviešu strēlnieku bataljonā vecākā rakstveža amatā. Dienējis līdz 1917. gada augustam, kad palicis Rīgā.

1918. gada 18. decembrī brīvprātīgi iestājies landesvērā, pēc tam cīnījies Cēsu rotas rindās Kurzemē un pie Rīgas. 1919. gada 24. martā kaujā par Kalncienu, kad Cēsu rota pārgāja Lielupi un zem spēcīgas lielinieku apšaudes bija spiesta apstāties, bet sakari ar citām daļām bija pārtrūkuši, **Dāvids Šmidts** nogādāja ziņojumus par kritisko stāvokli bataljona komandierim, pēc tam ar pavēlēm atgriezās pie savējiem, tā **sekmēdams Kalnciema ieņemšanu**.

1922. gadā apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeni Nr. 1307.

1919. gada 4. oktobrī pārcelts par vecāko rakstvedi uz Latgales partizānu pulku, 31. oktobrī paaugstināts par karalaika ierēdni. Atvaļināts 1921. gada 17. aprīlī. Dzīvojis Jaunlatgalē, nodarbojies ar tirdzniecību. 1922. gada 27. augusta naktī nomaldījies no ceļa un iebraucis Krievijas teritorijā, kur arestēts. Miris 1922. gada 27. oktobrī Pleskavas cietumā.

1.att. Latvijas armijas Cēsu rotas krūšu zīme.

<https://www.lsm.lv/lacplesa-ordenis#rec247093310>

<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>

Dāvids Šmidts

**Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
Cēsu rotas karalaika ierēdnis.
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris,
LKOK Nr. 3/1307. apbalvots 1922. gadā**

Lāčplēša Kara ordenis bija Latvijas augstākais valsts militārais apbalvojums laikā no 1920. līdz 1928. gadam. To pasniedza Latvijas brīvības cīņu veterāniem, un ārzemju valstsvīriem, diplomātiskā protokola ietvaros. Kopā tika pasniegti 2146 LKO, no tiem 11 I šķiras, 61 II šķiras un 2074 III šķiras ordeņi. 322 ordeņi tika izsniegti ārzemniekiem. Par Lāčplēša Kara ordeņa (LKO) dibināšanas dienu simboliski uzskata 1919. gada 11. novembri. LKO piešķir par kaujas nopelniem Latvijas armijas un bijušo latviešu strēlnieku pulku karavīriem, kā arī ārzemniekiem, kuri bija devuši lielu ieguldījumu Latvijas brīvības cīņās vai citādi sekmējuši Latvijas valsts nodibināšanu.

LAPIŅŠ ANDREJS, Biernā dēls (1886.30.10.- 1919.31.10.) dzimis **Ādažu pagastā**. Beidzis Rīgas komercskolas pilnu kursu. Krievu armijā iestājies 1916. gada jūnijā, oktobrī komandēts uz Viļņas karaskolu, beidzis to 1917. gada martā. Līdz augustam dienējis krievu pulkos, tad pārnācis uz Rezerves latviešu strēlnieku pulku praporščika pakāpē.

Latvijas armijā iestājies brīvprātīgi 1918. gada 21. decembrī, dienestu sācis Neatkarības rotā. 1919. gada 13. martā komandēts uz Liepāju jauniesaukto apmācīšanai. No septembra ieskaitīts 2. Ventspils kājnieku pulkā kā rotas komandieris. 1919. gada 31. oktobrī Daudzevas rajonā, kad 2. bermontiešu rotas bija aplenkušas mūsu izlūku nodaļu 11 cilvēku sastāvā, **Andrejs Lapiņš** 2 stundas aizturēja ienaidnieka virzīšanos uz priekšu, taču pats šajā kaujā krita. Iestājoties tumsai, izlūku nodaļai izdevās izklūt no aplenkuma un iznest sev līdzī kaujā kritušo leitnantu **Andreju Lapiņu**.

Lāčplēša Kara ordenis Apbalvots par cīņu 1919. g. 31. oktobrī pie Nr. 3/1588. Leitnants **Andrejs Lapiņš** apglabāts dzimtas kapos Ādažu novadā.

1.att. Latvijas armijas 2. Ventspils kājnieku pulka krūšu zīme.

<https://karavirukapi.blogspot.com/2020/01/> <http://lkok.com/detail1.asp?ID=879>
https://lv.wikipedia.org/wiki/L%C4%81%C4%8Dpl%C4%93%C5%A1a_Kara_ordenis
<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>

Andrejs Lapiņš

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,
2. Ventspils kājnieku rotas leitnants
Lāčplēša Kara ordeņa kavalieris
LKOK Nr. 3/1588 apbalvots 1923. gadā

Rūdolfs Apsītis, Jāņa dēls (1892.18.02 – 1982. 31.07.) dzimis Rīgas apriņķa Jaunpils (Zaubes) pagastā, lauksaimnieka ģimenē. Skolas gaitas sācis Ķeču pagastskolā, pēc tam **Ādažu draudzes skolā** un Naukšēnu mežkopības skolā.

Mežziņa palīgs Bukultu muižā. Krievu armijā iesaukts 1913. gadā, cīnījies pret austriešiem Galīcijas frontē, ievainots. No 1916. gada septembra 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulkā. Piedalījies kaujās pie Ložmetēj kalna, Ķekavas, Berģiem, Mazās Juglas. Tā sastāvā ņēmis dalību Ziemeļvācu kaujās, kur ievainots.

Pēc lielinieku apvērsuma 20. somu dragūnu pulkā cīnījies Ukrainas hetmaņa Skoropadska armijā līdz 1918. gada beigām. 1918. gada novembrī piedalījies Latvijas armijas formēšanā Cēsīs, pēc tam dienējis landesvērā Malmedes bataljonā, jātnieku izlūku nodaļas komandieris. Piedalījies Kuldīgas, Saldus, Dobeles, Jelgavas, Tukuma un Rīgas ieņemšanā, pēc tam nosūtīts uz Latgali, kur cīnījies pie Vecgulbenes un Balviem. 1919. gada augustā izstājies no landesvēra un pārnācis uz 1. Liepājas kājnieku pulku. **1920. gada 27. janvārī** Latgalē Bērzgales rajonā **Rūdolfs Apsītis** uzbruka nocietinātam ienaidnieka priekšpulkam, kur saņēma 40 gūstekņus, ieguva trofejas un svarīgas ziņas par pretinieku; pēc tam triecienā ieņēma Bereknas sādžu. Par izlūku gājieni ienaidnieka aizmugurē Bērzgales rajonā, apbalvots ar **Lāčplēša Kara ordeņa 3. šķiru. (Nr3/1677)**. Dienestu turpinājis arī pēc brīvības cīņām. 1923. gada 22. septembrī beidzis virsnieku kursus. Apbalvots ar **Trīs Zvaigžņu ordeņa IV šķiru** (virsnieks). 1931. gadā pārvietots uz 12. Bauskas kājnieku pulku. Kapteiņa dienesta pakāpē paaugstināts 1935. gadā. Piešķirta jaunsaimniecība Raunas muižā. 1940. gadā atvaļināts. Lauksaimnieks Valmieras apriņķa Mārtiņkalnā.

Vācu okupācijas laikā Valmieras aizsargu bataljona komandieris. 1944. gada oktobrī izceļojis uz Vāciju, pēc kara emigrējis uz Angliju. Vēlāk kuģa pavārs uz latviešu kuģa „Ogre”. Pēc tam kalpojis par stjuartu uz angļu kuģa, dzīves nogalē galvenā pavāra palīgs kādā viesnīcā. Miris 1982. gada 31. jūlijā Kardifā.

Lāčplēsis, Nr.18 (01.11.1972) <http://lkok.com/detail1.asp?ID=879>
<https://www.lsm.lv/lacplesa-ordenis#rec247093310>
<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pp|issue:697279|article:DIVL2888|page:135>

Rūdolfs Apsītis

Latvijas brīvības cīņu dalībnieks,

**1. Liepājas kājnieku pulka leitnants, kapteinis
LKOK, Nr. 3/1677. apbalvots 1924. gadā
Trīs Zvaigžņu ordeņa virsnieks**

Izcelto personu saraksts

- Ansis Bāliņš
- Apsītis Rūdolfs
- Brenčis Pauls
- Brenners Voldemārs
- Cielēna Amanda
- Cimže Kārlis
- Delvigs Artūrs
- Drēziņš Augusts Ludvigs Otomārs
- Dzenis Jēkabs
- Eiche (Eihe) Mārtiņš
- Eihe Vilis Vilhelms Jānis
- Emsiņš Artūrs
- Everts Roberts
- Graudiņa Elfrīda
- Grotiņš Miķelis Tomass
- Grantskalns Atis
- Grantskalns Eduards
- Hāns Ernests Ernsts
- Lapiņš Andrejs
- Jirgensons Arnolds
- Jirgensons Bruno Frīdrihs
- Krauklītis Jēkabs
- Kundziņš Pēteris
- Kuraus Augusts
- Kurmis Ansis
- Lapiņš Miķelis
- Markitants Jānis Frīdrihs
- Niedra – Niedre Jānis
- Nusbaums Jānis
- Ozoliņš Pēteris
- Pētersons Miķelis Voldemārs
- Prīmanis Jēkabs
- Prīmanis Mārtiņš
- Puriņš Jānis
- Putniņš Jānis Ernests
- Ramats- Lejgalietis Eduards
- Robežnieks Miķelis
- Robežnieks Vilis
- Riņķis Alfrēds
- Sama Marija
- Sams Mārtiņš
- Skudra Jēkabs
- Šmids Dāvids
- Talce – Niedra Dagmāra
- Tāle (Fāls/Fals) Indriķis
- Teikmanis Andrejs Jānis
- Vārtiņš (Vārna –Vārtiņš) Augusts
- Zandbergs Pēteris Frīdrihs

Ādažu vidusskolas muzeja materiālu apkopojums,

Ādažu vidusskolas printējums- 4 eksemplāri,

izmantots: Ādažu vidusskolas foto arhīvs, internetresursi – periodika.lv,
<https://www.archiv.org.lv/aprinki> , <https://www.letonika.lv> <https://garamantas.lv/lv/person>
u.c.

Izdevuma vāks - <https://vesture.dodies.lv/#m=12/57.08068/24.38896&l=J/ME>

https://www.adazi.lv/wpcontent/uploads/2021/05/Adazi_gramata_elektroniska_v_ersija-2021.30.04..pdf

Materiālus sagatavoja – S.Savicka

ĀvskM 2025

